

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Vereniging Partij van de Arbeid
T.a.v. het bestuur en de directie
Postbus 30204
2500 GE DEN HAAG

Sliedrecht, 27 juni 2018

Onze referentie : PA/NdO/6151/1219
Betreft : jaarverslag 2017
Behandeld door : [REDACTED]

Geacht bestuur en directie,

Hierbij ontvangt u 2 gewaarmerkte exemplaren van het jaarverslag 2017 van Vereniging Partij van de Arbeid inclusief de controleverklaring. Wij vragen u dit jaarverslag op bladzijde 68 door het voltallige bestuur te laten ondertekenen en één exemplaar aan ons te retourneren.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring, zoals opgenomen in de overige gegevens, wordt openbaar gemaakt. Openbaarmaking van de controleverklaring is alleen toegestaan tezamen met de gehele jaarrekening. Indien u dit jaarverslag opneemt op het internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

WITH accountants B.V.

Bijlagen.

Correspondentie
Postbus 2150
2400 CD
Alphen aan den Rijn

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

PVDA

JAARVERSLAG EN JAARREKENING

2017

WITH accountants
in non-profit

Ten Geleide

Het jaar 2017 was voor de PvdA een in vele opzichten turbulent jaar. De campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen maakte veel energie los in de partij. Met een programma gericht op verbinding, een sterke kandidatenlijst en duizenden vrijwilligers trokken we het land in, in de strijd voor onze idealen en met de missie om het vertrouwen van de kiezer te verkrijgen. Het behoeft geen lang betoog dat het verlies fors was, dat de uitslag hard is aangekomen en dat dit gevolgen heeft voor de positie van waaruit de PvdA politiek bedrijft en hoe de vereniging richting de toekomst is georganiseerd.

Met 2017 sluiten we een financieel ingewikkeld jaar af. Het wegvallen van een substantieel deel van de subsidie-inkomsten heeft geresulteerd in een reorganisatie van het partijbureau en het herstructureren van gelden die zich bevinden in de vereniging. De afdrachtenregeling is aangepast en de meest draagkrachtige afdelingen en gewesten is gevraagd om een deel van hun tegoeden terug te laten vloeien naar het centrale niveau. Dit met als doel om de beschikbare gezamenlijk middelen, als vereniging, in te zetten op activiteit in de vereniging. In 2017 zijn vrijwel alle implementatieproblemen met betrekking tot de ledendatabase (CRM) opgelost.

We richten ons op de toekomst. Met een door het partijbestuur nieuw ingezette koers: positief voorwaarts! Waarbij de verhalen en ervaringen van mensen centraal staan, we voortdurend zoeken naar bondgenoten om gezamenlijk de strijd aan te gaan en gericht zijn op politieke actie en resultaten.

We bouwen door aan de vier à vijf regionale actiecentra. Ook het landelijk partijbureau ontwikkelt zich tot landelijk actiecentrum, tot een vrijwilligerscentrale en zal de regionale organisatie verder ondersteunen. We zijn erop gericht om zo maximaal mogelijk de kennis en expertise van de 44.000 leden te benutten.

Inhoudsopgave

	Pagina
Bestuursverslag	
1. Vernieuwde Inhoud	4
2. Versterk de Partij	14
3. Internationaal Secretariaat	17
4. Toekomst PvdA	19
Jaarrekening	
5. Financieel beheer	22
6. Organigram en bestuurlijke banden	32
7. Jaarrekening	35
Overige gegevens	69

1. Vernieuwde Inhoud

Verkiezingsprogramma 'een verbonden samenleving'

Het partijbestuur heeft in 2015 een commissie ingesteld die het PvdA-programma voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 heeft ontwikkeld. De commissie werd geleid door Wim Meijer, voormalig commissaris van de Koningin in Drenthe, voormalig fractievoorzitter van de PvdA Tweede Kamerfractie en voormalig staatssecretaris in het kabinet Den Uyl.

De commissie heeft het jaar 2016 benut voor tal van gesprekken met leden, experts, netwerken en maatschappelijke organisaties. Op basis van de resoluties Van Waarde, De bakens verzetten (commissie Melkert) en Politiek Van Waarde (commissie Hamming) is het programma uitgewerkt met de daarbij behorende voorstellen en maatregelen.

Op 24 oktober 2016 is het programma gepresenteerd in Rotterdam en voorts aan de leden van de partij verzonden ter amendering en vaststelling op het verkiezingscongres van januari 2017.

Verkiezingscongres

Zaterdag 14 en zondag 15 januari 2017 vond in DeFabrique in Utrecht het PvdA-verkiezingscongres plaats. Op zaterdag was het belangrijkste onderdeel de vaststelling van het verkiezingsprogramma. Tevens waren er toespraken van Ahmed Aboutaleb, burgemeester van Rotterdam, en Hans Spekman, partijvoorzitter.

Op zondag 15 januari 2017 werd de uitslag van de ledenraadpleging voor lijsttrekker van de PvdA formeel bekrachtigd en Lodewijk Asscher gekozen als lijsttrekker. De kandidatenlijst werd formeel vastgesteld en voormalig politiek leider Diederik Samsom sprak de zaal toe. Het congres werd afgesloten met een toespraak van Lodewijk Asscher.

Verkiezingscampagne 2017

Vanaf september 2016 is het partijbureau van de PvdA uitgebreid met het oog op de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart 2017. De reguliere organisatie werd omgevormd en aangevuld tot het campagneteam waarna zowel op het gebied van grondcampagne, acties en evenementen, campagne in de regio, digitale campagne en communicatie alle voorbereidingen werden getroffen voor de verkiezingscampagne.

Op woensdag 15 maart vonden de Tweede Kamerverkiezingen plaats. De PvdA behaalde 9 zetels, 29 minder dan de voorgaande verkiezingen. De klap kwam hard aan bij de leden, vrijwilligers, campaigners, medewerkers en volksvertegenwoordigers. Het jaar 2017 zou zeker tot aan het congres van oktober 2017 in het teken staan van de gevolgen van dit grote verlies. Een ingrijpende reorganisatie, waarin afscheid genomen moest worden van veel collega's in de Tweede Kamer en op het partijbureau, lag in het verschiep.

Politieke Ledenraad

Zaterdag 18 maart 2017, drie dagen na de verkiezingen, organiseerde de PvdA een politieke ledenraad. Het was een veelbewogen en drukbezochte bijeenkomst, waar leden de mogelijkheid hadden en namen om het verlies van de verkiezingen met elkaar te bespreken. Buiten een aantal moties die het partijbestuur opriepen voorspoedig aan de slag te gaan met partijvernieuwing, was de toespraak van partijvoorzitter Hans Spekman het meest in het oog springend. Hij had de avond daarvoor aangekondigd later in 2017 zijn functie neer te leggen. In de maanden tot oktober, wanneer hij zou aftreden, zou de personele reorganisatie van de partij ordentelijk worden volbracht, een blik op de toekomst worden geschreven en een voorzittersverkiezing worden georganiseerd. De leden stemden in met deze procedurele gang van zaken.

“Op de toekomst”

Naar aanleiding van de politieke ledenraad van 18 maart 2017 werd Paul Depla aangezocht om een toekomstgerichte analyse op te stellen. Deze analyse, getiteld “Op de toekomst”, kent vier hoofdelementen:

- I. Wat voor een partij willen we zijn: het wezen van de PvdA.
- II. Wat is de agenda van de PvdA: de idealen van de PvdA
- III. Wat voor een organisatie ondersteunt agenda van de PvdA
- IV. Wat is een aansprekende stijl van politiek bedrijven

Met experts van buiten maakte Depla een heldere analyse die aan de basis staat van de ambities van de PvdA voor de komende jaren. Het rapport Depla werd besproken in de eerste Club Rood bijeenkomst in Hilversum op 20 juni 2017. De bevindingen werden vervolgens in den lande bediscussieerd als onderdeel van campagnebijekomsten van de kandidaten voor het partijvoorzitterschap in de daaropvolgende maanden.

Voorzittersverkiezing

Op 4 september om 10.00 uur sloot de kandidaatstellingstermijn voor het partijvoorzitterschap. Nelleke Vedelaar en het duo Astrid Oosenbrug / Gerard Oosterwijk hadden zich gekandideerd. De adviescommissie kandidaatstelling, bestaande uit Jet de Ranitz, Fouad Sidali en Gaby van den Biggelaar sprak de kandidaten en achtte zowel Nelleke Vedelaar als het duo Gerard Oosterwijk en Astrid Oosenbrug geschikt voor het voorzitterschap. De verkiezing van de PvdA-partijvoorzitter gaat bij meer dan twee kandidaten door middel van een ledenraadpleging. Deze ledenraadpleging vond plaats in de periode tussen 26 september en 4 oktober. Op vrijdagochtend 6 oktober werd bekend dat Nelleke Vedelaar de verkiezing had gewonnen. De bijeenkomst was ingetogen, omdat die ochtend bekend was geworden dat donderdagavond 5 oktober partijgenoot en burgemeester van Amsterdam Eberhard van der Laan was overleden.

Politieke ledenraad en Congres oktober 2017

Het congres van oktober 2017 was een bijzonder congres, omdat er geen inhoudelijke agenda was, anders dan het afscheid van scheidend partijvoorzitter Hans Spekman, en de formele bekrachtiging van de uitslag van de ledenraadpleging, en daarmee benoeming van Nelleke Vedelaar als partijvoorzitter.

De bijeenkomst in de Woonfabriek in Nieuwegein begon als politieke ledenraad. In subsessies spraken leden met elkaar over de (in de analyse van Depla benoemde) thema's: wonen, werk, milieu, onderwijs en zorg. Aansluitend vond plenair het Congres plaats, dat begon met een moment stilte voor de twee dagen eerder overleden Eberhard van der Laan. Aansluitend vonden toespraken plaats van Hans Spekman, Lodewijk Asscher en nieuwgekozen voorzitter Nelleke Vedelaar.

Vorbereiding gemeenteraadsverkiezingen 2018

De voorbereiding van de gemeenteraads campagne 2018 liep hiermee synchroon met de introductie van de meerjarige 'Zeker zijn'-campagne. Er is in het najaar van 2017 een nieuw communicatiehandboek voor de afdelingen gemaakt en in vijf trainingssessies in het land zijn alle lijsttrekkers en campagnecoördinatoren getraind in het goed en lokaal kunnen toepassen van het 'Zeker Zijn'-verhaal. Tevens is in het najaar van 2017 begonnen met het ontwikkelen van een nieuwe, op alle niveaus te gebruiken beeldtaal.

Ondersteuning afdelingen en gewesten

Ten behoeve van de ondersteuning van de afdelingen zijn in de voorbije jaren afspraken gemaakt met de 12 gewesten (de 'provinciale afdelingen' van de PvdA) over hoe de organisatie waar nodig te verbeteren en welke ondersteuning het partijbureau daarbij levert. Dit met name in de hoek van het bieden van opleidingen door de gewest (Rosa-leergang, Schaper-leergang, Wibaut-leergang, in samenwerking met het Centrum voor Lokaal Bestuur) en de bemiddeling bij lokale conflicten.

Door het verlies bij de Tweede Kamerverkiezingen hebben we afscheid moeten nemen van veel collega's op het partijbureau, waardoor de inzet van gewesten noodzakelijk is. Ook de komst van Nelleke Vedelaar als voorzitter versterkt deze decentrale beweging: in haar verkiezingscampagne stond het versterken van de lokale afdelingen bovenaan de agenda.

Met name in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 hebben – zeker rond de kandidaatstelling – de gewesten hun grote nut voor de partij bewezen door samen met het Centrum voor Lokaal Bestuur als eerste aanspreek te fungeren voor afdelingen waar personele problemen de kop op staken.

Ombudsteams

Naast klachtenbehandeling en ondersteuning van mensen die problemen hebben met schuldhulpverlening, UWV en andere instanties, signaleren de teams structurele problemen die voortkomen uit gemaakte afspraken en beleid en kaarten dit waar nodig aan bij beleidsmakers. Er zijn 180 geregistreerde Ombudsteams. De activiteit en intensiteit varieert. De PvdA Ombudsteams zijn er niet alleen voor leden maar ook voor niet-leden. Na de reorganisatie van 2017 is de ondersteuning van de Ombudsteams voor een groot deel beland bij de afdelingen zelf, de gewesten, en leden van het partijbestuur. In het werkplan van partijbestuur 2018 ontvangen de Ombudsteams een ondersteuning vanuit de regionale actiecentra. Voor de toekomst wordt gekeken hoe de ondersteuning en doorontwikkeling van het ombudswerk kan worden ingebed in het werk van de regionale actiecentra.

Netwerken

De PvdA kent verschillende netwerken en werkgroepen, waarin leden zich organiseren rond gemeenschappelijke thema's. De werkzaamheden van de netwerken zijn divers: discussiëren, lobbyen, informeren en adviseren van onze volksvertegenwoordigers en het organiseren van bijeenkomsten en andere activiteiten.

De activiteiten zijn divers: bijvoorbeeld de door het Roze Netwerk georganiseerde deelname aan de GayPride, de door het netwerk levensbeschouwing georganiseerde bijeenkomst over levenseinde of de conferentie over wonen en zorg van het ouderennetwerk.

Activiteitenfonds

Het activiteitenfonds bestaat uit geld dat beschikbaar is voor de financiering van activiteiten in de afdelingen, gewesten en netwerken. Het is specifiek beschikbaar als een activiteit onvoorzien is of verder reikt dan de lokale/regionale beschikbare gelden. In 2017 is meer gebruik gemaakt van de activiteitenpot dan in 2016. Tegelijkertijd moeten we constateren dat er jaarlijks een flink bedrag overblijft.

Canvassen

Vast onderdeel van de permanente campagne is het canvassen. We hebben het langs de deuren gaan om in gesprek te gaan met kiezers in aanloop naar de verkiezingen van 2017 verder uitgebouwd en geprofessionaliseerd. Er is een landelijk systeem geïntroduceerd binnen de partij waarmee het makkelijker wordt in contact te blijven met mensen die we aan de deur gesproken hebben en die te kennen hebben gegeven graag betrokken te blijven worden bij een of meerdere onderwerpen, landelijk of in de buurt.

Naarmate de verkiezingen van maart 2017 dichterbij kwamen, nam het aantal canvasacties in aantal toe. Veel afdelingen organiseren – zeker in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 – lokaal hun eigen canvasacties, sommige zelfs wekelijks.

Fondsenwerving

In 2017 deden we op de volgende manieren aan het werven van fondsen:

- Bekende leden benaderden onze leden persoonlijk
- Belacties
- Voortzetting samenwerking met externe partner: Ditmeijers. Zij benaderden leden voor een donatie en/of om hun contributie te verhogen.
- Mailings
- Brieven
- Online acties
- Een adviesclub met experts uit de vereniging.
- Een speciale bijeenkomst voor onze 30 gulste gevers

De meeste fondsen wierven wij voor de Tweede Kamerverkiezingen. In totaal werd in 2017 rond de 2,5 ton fondsen geworven, veelal van leden.

Na de verkiezingen van 2017 is gestart met crowdfunding voor een geormerkt doel. Zo werd geld ingezameld voor Sytze, die als Deliveroo-bezorger een rechtszaak wilde aanspannen tegen zijn werkgever. Sytze werd gedwongen ZZP'er, terwijl er feitelijk sprake is van een vast dienstverband.

Ledenwerving

2017 was qua in- en uitstroom van leden een atypisch jaar vanwege de Tweede Kamerverkiezingen. We begonnen 2017 met een klein plusje qua ledenaantallen vanwege de lijsttrekkersverkiezingen. Na de Tweede Kamerverkiezingen kwam er een opmerkelijke instroom van nieuwe leden. Desalniettemin waren er in latere maanden weer opzeggingen, waardoor we 2017 eindigden met een beperkt negatief resultaat.

Ledenbinding

De (trouwe) ledendagen zijn in 2015 geïntroduceerd en ook in 2017 doorgezet. In september organiseerden we een nieuwe ledendag in de Tweede Kamer, waar ook niet-nieuwe leden welkom waren. Deze activiteit is bedoeld om de binding met onze leden te versterken en nieuwe leden te werven. Leden mogen namelijk altijd een introduc e meenemen en we proberen hem/haar via een leuke eerste ervaring met de PvdA warm te maken voor een lidmaatschap.

Jubilarissen

Een speciale vorm van ledenbinding vormen de attenties voor jubilarissen. Elk jaar ontvangen leden die 25 en 50 jaar lid zijn een speld, en een penning is er voor leden die al 65 jaar trouw lid zijn.

Aantal jubilarissen in 2017	
25 jaar	219
50 jaar	155
65 jaar	65

Ledenbehoud

Met leden die kritisch zijn of opzeggen proberen wij zo persoonlijk mogelijk contact te hebben. Om leden te behouden organiseerden we enkele bijeenkomsten met ongeveer 25 leden per avond, waarbij zij in gesprek konden met onze politici. Nelleke Vedelaar mailt veelvuldig met leden. Dit heeft een zeer positief effect: de voorzitter mailt zelf terug en dat doet de toon vaak verbeteren.

Jeugdlidmaatschap (Roodies)

Om jongeren eerder te betrekken bij politiek en onze partij is in 2015 besloten tot het invoeren van een jeugdlidmaatschap, namelijk de Roodies. Een Roodie betaalt geen contributie en ontvangt geen ledenrechten maar maakt op een leuke, informele, laagdrempelige manier kennis met de politiek en de partij en wordt uitgenodigd voor activiteiten die aansluiten bij zijn/haar leeftijd. Daarbij focussen we op de leeftijd van 12 t/m 16 jaar. 2017 was door de verkiezingen en de daaropvolgende reorganisatie een rustig jaar qua activiteiten. Voor 2018 staan weer de nodige activiteiten op de planning.

Scouting met de gewesten

Binnen de partij werken de gewesten samen met het partijbestuur in de zoektocht naar de best beschikbare volksvertegenwoordigers voor alle denkbare niveaus. De gewesten mogen rond de kandidaatstelling voor de Tweede Kamerverkiezingen een tweetal namen aandragen die als regionale kandidaat in gesprek kunnen met de adviescommissie kandidaatstelling. In de voorbije verkiezingen werd daar nog door de gewesten nog niet uitputtend gebruik van gemaakt; in de komende jaren wordt in samenwerking met gewesten gekeken naar de verdere ontwikkeling van deze manier van scouting.

Scouting landelijk

We investeerden in het gericht zoeken naar en spreken van partijgenoten van wie het partijbestuur van mening is dat zij interessant zijn voor nu of in de toekomst. Dit wordt gedaan vanuit het besef dat tijd en timing belangrijke elementen zijn in het denken over en het zetten van een eventuele (over)stap en het jezelf ergens voor beschikbaar stellen. Juist om die redenen is de PvdA continu in gesprek over de vraag of en zo ja hoe, de politiek past in zijn of haar toekomst.

Voortgangsgesprekken

Landelijke politici: het partijbestuur is ervoor verantwoordelijk dat er voortgangsgesprekken worden gevoerd. Zij draagt zorg voor jaarlijkse voortgangsgesprekken met de landelijke politici. Met de nieuwe Tweede Kamerleden vinden de eerste gesprekken plaats begin 2018.

Opleiding/Ontwikkeling

De partij biedt opleidingen, trainingen, workshops voor geïnteresseerden, aspirant-politici, bestuursleden en politici. Hieronder een greep uit de projecten die in 2017 zijn uitgevoerd:

Vorbereidingsprogramma voor kandidaat-Kamerleden

Binnen de partij is afgesproken (resolutie Politiek Van Waarde) dat voordat het partijbestuur een besluit neemt over de conceptlijst de kandidaten een voorbereidingsprogramma hebben gevolgd. Tijdens de kandidaatstellingsprocedure voor de Tweede Kamer is vanaf november 2016 het voorbereidingsprogramma aangeboden (bestaande uit een driedaags aanbod) aan alle kandidaten met wie de commissie tot dat moment had gesproken en daarmee kans maakten op een plaats op de kandidatenlijst. Het betrof meer dan 100 kandidaten.

Vorbereidingen Jan Schaper-leergang

De resolutie Politiek van Waarde heeft betrekking op alle partijgenoten die zich kandideren voor de kandidatenlijst. Landelijk, provinciaal en lokaal. De Jan Schaper-leergang is de vooropleiding voor alle partijgenoten die zich kandidaat willen stellen voor een plaats op de kandidatenlijst van de Gemeenteraad. Het Centrum voor Lokaal Bestuur heeft samen met de gewesten de Jan Schaper-leergang inhoudelijk en organisatorisch voorbereid en ten uitvoer gebracht.

Communicatie

De afdeling Communicatie op het partijbureau hield zich gedurende het jaar 2017 bezig met onze permanente online campagne met actiewebsites, Facebook, Twitter en Instagram en met het verbeteren van onze emailstrategie en voorbereiden van het vernieuwen van MijnPvda. We werkten aan verbetering van de website en zorgden via de site, mailingen en social media dat we zoveel mogelijk mensen konden informeren over onze acties en standpunten.

Communicatie algemeen

Social media

In 2017 is de transitie naar online media verder doorgezet en versneld. In het verkiezingsjaar was de PvdA zeer actief op Facebook, Twitter en Instagram, om onze boodschap te verspreiden en vooral ook om in gesprek te gaan met de kiezers, waarvan het merendeel niet lid is. Na de verkiezingen van maart en de daaropvolgende reorganisatie is doelbewust gekozen voor een verdere focus op efficiënt en doelgericht gebruik van online media, in plaats van de traditionelere media.

Video's

In en na de campagne heeft de organisatie geïnvesteerd in de productie van kwalitatief goede video's, die op sociale media eenvoudig gedeeld kunnen worden. Niet zelden overgenomen door de traditionele media. Een selectie:

- De Nederlandse droom van Khadija Arib: 40 jaar geleden kwam ze aan in Rotterdam, nu is ze onze Kamervoorzitter. 'Ik heb met vallen en opstaan uiteindelijk mijn weg kunnen vinden.' <https://www.youtube.com/watch?v=979tLtJVsdS>
- De school blijft open: de kwaliteit van onderwijs staat natuurlijk voorop, maar we moeten blijven strijden tegen de dominantie van het efficiency-denken. In het dorpje Westerbroek gaven ze niet op. Na wat druk van de PvdA mag de Ligthartschool in Westerbroek nu open blijven: <https://www.youtube.com/watch?v=N5BKHtWS98s>
- Open brief: In deze tijd van overschotten mag er toch niet bezuinigd worden op de zorg thuis voor onze ouderen, chronisch zieken en gehandicapten? Dit raakt ons allemaal. Teken de brief en roep het nieuwe kabinet op de bezuiniging van 100 miljoen te schrappen: <https://www.youtube.com/watch?v=fAzUmbMY5lo>
- Laatste dag als minister: <https://www.youtube.com/watch?v=ih39JORWT78>

Website

In oktober 2016 is een nieuwe PvdA-website gelanceerd (pvda.nl) die gebouwd is op gebruikersgemak en goede vindbaarheid in de zoekmachines. Eind 2017 gingen in voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 ook de lokale afdelingen over op deze website.

In oktober 2017 werd daarnaast een vernieuwde versie van mijn.pvda.nl gelanceerd. Dit 'intranet' voor PvdA-leden en -functionarissen in afdelingen en gewesten, werd stevig op de schop genomen om gebruikersgemak te vergroten en te voldoen aan de strengere standaarden wat betreft privacy en gegevensbescherming.

2. Versterk de partij

Partijbestuur

Het partijbestuur bestond in 2017 uit de volgende personen:

Hans Spekman: Partijvoorzitter (tot 7 oktober 2017)

Nelleke Vedelaar: Partijvoorzitter (vanaf 7 oktober 2017)

Marja Bijl: Vicevoorzitter

Kirsten Meijer: Internationaal secretaris

Ard van der Tuuk: Penningmeester

Randy Martens: Partijbestuurslid (tot 22 juni 2017)

Wouter de Jongh (vanaf 11 september 2017)

Wouter Struijk: Partijbestuurslid

Egbert de Vries: Partijbestuurslid

Hélène Oppatja: Partijbestuurslid

Anne de Rooij: Partijbestuurslid (tot 19 juni 2017)

Gerard Bosman: Partijbestuurslid (vanaf 11 september 2017)

Annemieke Wissink-Berkers: Partijbestuurslid

Harry Vogelaar: Partijbestuurslid

Q.q. leden

Lodewijk Asscher: Politiek leider, fractievoorzitter Tweede Kamerfractie

Marleen Barth: Fractievoorzitter Eerste Kamer. In 2017 EK-fractie afgevaardigd door André Postema, vice-fractievoorzitter

Paul Tang: Delegatieleider Nederlandse leden in de socialistische fractie in het Europees Parlement

Adviserende leden:

Klara Boonstra: Directeur Wiardi Beckman Stichting

Arjen Berkvens: Directeur Foundation Max van der Stoel (vanaf 7 april 2017)

Lieke Kuiper: voorzitter Jonge Socialisten

Leen Verbeek: Voorzitter Centrum voor Lokaal Bestuur

Partijbureau

Het partijbestuur is het door het congres gekozen orgaan dat belast is met de algemene leiding van de partij, het beheer van de partijorganisatie en het uitvoeren van taken en bevoegdheden die hem zijn toegewezen. Het Bestuurssecretariaat is verantwoordelijk voor de directe ondersteuning van het Partijbestuur. Het Partijbureau ondersteunt het landelijk PvdA-bestuur in de dagelijkse uitvoering.

MT

Het partijbureau werd gedurende het jaar 2017 geleid door het MT:

Jan Blom: Directeur / Teamleider ondersteuning

Pieter Paul Slikker: Hoofd Strategie en Partijondersteuning

Gert-Jan Leerink: Teamleider Projecten

Martijn Brandenburg: Teamleider Diensten

Partijorganen en partijcommissies

Binnen de PvdA zijn diverse commissies actief:

Het Presidium

Het presidium bestaat uit negen leden, tweejaarlijks gekozen door het congres. Het presidium bereidt het traject naar het congres voor en leidt de discussies en de besluitvorming op het congres. Voorts is het presidium verantwoordelijk voor het leiden en modereren van de discussies in de Verenigingsraad en de Politieke Ledenraad. Het presidium komt met regelmaat bijeen. Het presidium is het orgaan dat toeziet op een goede en transparante naleving van besluitvormingsprocessen binnen de partij. Het fungeert ook als stembureau en stelt de uitslag van de ledenraadplegingen vast.

Beroepscommissie

De beroepscommissie bestaat uit vier leden, gekozen door het congres voor een periode van vier jaar.

Reglementencommissie

De Reglementencommissie is een door het partijbestuur ingestelde commissie, die het partijbestuur gevraagd en ongevraagd adviseert over de statuten en reglementen van de PvdA.

Commissie integriteit

De PvdA hecht grote waarde aan integriteit van leden, volksvertegenwoordigers en bestuurders. Er is een permanente commissie integriteit die het partijbestuur gevraagd en ongevraagd advies kan geven over zaken die raken aan de integriteit.

Ledendemocratie

Op het PvdA-congres in januari 2015 is de resolutie Ledendemocratie aangenomen met daarin 27 voorstellen om de ledendemocratie binnen de partij vorm te geven. De resolutie heeft als doel de leden meer invloed uit te laten oefenen op de besluitvorming binnen de partij. Zoals voorgesteld door de commissie Noten en verder uitgewerkt door de werkgroep Ledendemocratie.

Noten heeft vier doelen geformuleerd:

- De legitimiteit van de partijdemocratie vergroten: kortweg, zoveel mogelijk mensen moeten meedoen aan de besluitvorming;
- Macht en tegengmacht laten ontstaan;
- Activeren van de leden om maatschappelijke actie te ondernemen
- Meer verbinding krijgen tussen de leden, de diverse gremia, maatschappelijke organisaties en de PvdA kernwaarden.

De werkgroep Ledendemocratie heeft daarbij de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Noten als leidraad genomen. Hieronder zijn die vijf aanbevelingen nogmaals gemeld.

Principes ledendemocratie n.a.v. Noten:

- Iedereen stemt real time online daar waar mogelijk.
- We ontkoppelen de eenheid van inhoud, plaats en tijd: (besluitvorming hoeft niet fysiek in een vergadering plaats te vinden).
- We introduceren voor iedereen de mogelijkheid om te agenderen.
- We introduceren nieuwe collectiviteiten.
- We creëren een plein waarop leden elkaar kunnen ontmoeten.

In januari 2017 zijn het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst voor het eerst vastgesteld volgens de principes en methodes van ledendemocratie. Tijdens het congres of Politieke Ledenraad wordt gestemd via de tool PvdAStemt. Op deze website kan ieder lid met ledenrechten real time online stemmen. Bovendien kan dit stemmen los van plaats gebeuren, besluitvorming hoeft niet fysiek in een vergadering plaats te vinden.

De PvdA is de eerste Nederlandse politieke partij die alle leden de mogelijkheid geeft om onafhankelijk van de plaats waar ze zijn mee te beslissen. Ledendemocratie is een project dat is ontwikkeld met leden, technische partners en andere betrokkenen. In het jaarverslag van 2016 staat een uitgebreide toelichting op de werking van het nieuwe systeem van ledendemocratie.

Nelleke Vedelaar heeft in haar verkiezing in 2017 aangegeven verder te willen bouwen aan een goed functionerende ledendemocratie: inspraak van leden moet meer zijn dan het indienen van moties op een congres of ledenraad. Interactie en dialoog tussen politici, leden en ideologisch gelijkgestemden moet binnen de partij meer input opleveren voor discussie en meningsvorming. In het werkplan van het partijbestuur, waar in 2017 mee begonnen is en dat in 2018 is afgerond, staan voorstellen om de inhoud en besluitvorming rond congressen te veranderen.

3. Internationaal Secretariaat

Juist in een tijd waarin Trump, Poetin en Erdogan aan de macht zijn en linkse partijen het niet makkelijk hebben, is internationale samenwerking van groot belang. Het internationaal secretariaat heeft daarom in 2017 vastgehouden aan de samenwerking met onze zusterpartijen binnen de Party of European Socialists en de Progressive Alliance. Een belangrijk doel voor dit jaar was daarnaast het stimuleren van informatie en discussie over internationale onderwerpen in Nederland, met een focus op het onder de aandacht brengen van de Europese politiek onder jongeren.

Op het verkiezingscongres in januari organiseerden we een internationaal bezoekersprogramma dat bezocht werd door ongeveer zeventig ambassadeurs en vertegenwoordigers van zusterpartijen. We hielden in samenwerking met de Progressive Alliance een fringemeeting over het belang van het promoten van vrede en rechtvaardigheid in de 21^e eeuw en boden onze buitenlandreporters een schrijfcursus aan. Deze buitenlandreporters schreven gedurende het jaar artikelen over allerlei internationale onderwerpen voor de PvdA Internationaal-website.

De landelijke campagne hebben we zo veel mogelijk ondersteund door het organiseren van acties en samenwerking met campaigners uit onze buurlanden. Vanuit het European Youth Plan organiseerden we samen met de Jonge Socialisten regiotours om campagne te voeren in Limburg, Brabant en Groningen. In de laatste week kwamen een aantal Britten van Labour ons versterken bij onze campagne. Vervolgens hebben we twee maanden later de Labourcampagne in Birmingham ondersteund met een groep jonge PvdA'ers tijdens de Britse verkiezingen.

Verder bezochten we bijeenkomsten van de Progressive Alliance in Berlijn, San José en Ulaanbaatar. We hebben met name het voortouw genomen in de werkgroep rondom het thema gender. Dit leidde in Costa Rica, onder het motto 'practice what you preach', tot concrete afspraken over nieuwe genderrichtlijnen binnen de Progressive Alliance: *gender balanced* panels en een inclusief, gebalanceerd bestuur bijvoorbeeld. Ook is er besloten onder leiding van de PvdA meer samenwerking te zoeken met wereldwijde vrouwenbewegingen.

Binnen de PES vertegenwoordigden we de PvdA in samenwerking met onze gekozen PES-delegatie. Op het PES Congres in Lissabon droegen we actief bij aan een resolutie waarin de visie van de PES voor de komende periode beschreven staat. Onderdeel van deze resolutie is het besluit om aan de Europese verkiezingen van 2019 weer deel te nemen met een gemeenschappelijke kandidaat vanuit de PES, die volgens een democratisch en transparant proces verkozen zal worden.

Ook versterkten we de contacten en droegen we bij aan discussies over de toekomst van de sociaaldemocratie door deelname aan diverse congressen, conferenties en themabijeenkomsten in PES-verband (congressen Noorse Arbeiderspartij, Britse Labour Party en Duitse SPD, Progressive Governance conferenties in Montreal en Wenen, PES Social Europe Network, PES High Level Working Group, PES Financial and Economic Network, PES Environmental Network, PES Secretary Generals Network, PES Women). Daarnaast steunden we deelname van ons Roze Netwerk aan de General Assembly van Rainbow Rose, zodat zij op volle kracht mee konden doen aan de discussies over het versterken van LHBTI-rechten in Europa.

Binnen de PvdA hebben we de informatievoorziening en het debat over internationale politiek en onze zusterpartijen gestimuleerd, met name door het versturen van de maandelijkse internationale nieuwsbrief en het bijhouden van internationaal nieuws op onze website. Ook werkten we nauw samen met de Foundation Max van der Stoep en verving de directeur van de FMS de internationaal secretaris tijdens haar zwangerschapsverlof in de eerste maanden van 2017. Daarnaast ondersteunden we de internationale netwerken van de PvdA: de Buitenlandcommissie, de landelijke werkgroep Europa en het netwerk Defensie. Met WEurope wisten we zowel online als offline een groot publiek te bereiken. We stuurden reporters naar verkiezingslanden Frankrijk, Duitsland en Engeland. Met filmpjes, foto's en artikelen bereikten zij online zo'n 200.000 mensen met informatie over de politieke ontwikkelingen in Europa. Daarnaast organiseerden we vijf bijeenkomsten verspreid door Nederland, met in totaal ongeveer 360 bezoekers. Hiermee is een platform gecreëerd dat ook in de komende jaren bij kan dragen aan de informatievoorziening over internationale politiek, met name onder jongeren.

Verder waren we in staat om in samenwerking met de PES een actie te starten tegen de nieuwe zzp-constructie van Deliveroo. We organiseerden samen met de JS en Gijs van Dijk een actie op het Centraal Station in Amsterdam. Hieruit ontstond een petitie die duizenden keren getekend werd. Dit is inmiddels uitgegroeid tot een grote PvdA-actie, een rechtszaak tegen Deliveroo en een gemotiveerde protestbeweging onder Deliveroo-bezorgers zelf.

4. Toekomst PvdA: risicopreventie en (continuïteits)reserves

Geldstromen

De financiering van de PvdA is afhankelijk van een aantal geldstromen.

- De eerste geldstroom is de subsidie die verstrekt wordt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en gebaseerd is op het aantal zetels in de Tweede Kamer. De afgelopen jaren werd veiligheidshalve gewerkt met een begroting die financieel sloot bij 25 zetels in de Tweede Kamer en werden de inkomsten uit de overige zetels toegevoegd aan de Continuïteitsreserve (ook wel weerstandvermogen genoemd). Door de terugval in zetelaantal ten gevolge van de verkiezingsuitslag in maart 2017 moest de begroting voor 2018 echter worden bijgesteld naar een subsidieniveau gebaseerd op slechts 9 Tweede Kamerzetels.
- Een tweede voorname geldstroom zijn de inkomsten uit de contributie van leden. De lijsttrekkersverkiezingen in 2016 heeft weliswaar voor een toename van het aantal leden gezorgd, maar de trend van het ledenaantal van politieke partijen is nog altijd dalend.
- Een derde geldstroom is die van het werven van fondsen. Ook hier zal de nodige aandacht aan worden besteed. Er wordt extra ingezet op ledenwerving en –behoud en op fondsenwerving.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit twee reserves: de continuïteitsreserve en de bestemmingsreserve. Onder de continuïteitsreserve is opgenomen dat deel van het eigen vermogen, waarover het bestuur binnen de statutaire doelstellingen van de Vereniging Partij van de Arbeid vrij kan beschikken. Onder de bestemmingsreserves zijn reserves opgenomen waaraan door het bestuur van de vereniging een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

Bestemmingsreserve

Er is besloten om met één bestemmingsreserve te werken, waaraan de geormerkte gelden worden gedoteerd en waaruit ten gunste van campagnes onttrekkingen worden gedaan ter financiering van de landelijke verkiezingscampagnes voor het Europees Parlement, de Tweede en Eerste Kamer, de Provinciale Staten en de Gemeenteraad. Tevens worden uit deze reserve afdrachten aan afdelingen gefinancierd voor de GR-verkiezingscampagnes.

Uitgaven die worden gedekt uit bestemmingsreserves worden in de resultatenrekening verantwoord en via de resultaatbestemming ten laste van de betreffende reserve gebracht. Wijzigingen in de beperking van de bestemming van de reserve, welke door de daartoe bevoegde organen of instanties worden aangebracht, worden als overige mutatie binnen het eigen vermogen verwerkt.

Gevolgen door terugval inkomsten 2017

Onder andere door de terugval in de inkomsten is het jaar 2017 financieel een veel zwaarder jaar geworden dan werd voorzien. Dankzij de inspanningen van de afgelopen jaren was al een behoorlijke bezuiniging gerealiseerd. Desalniettemin was de Vereniging PvdA genoodzaakt om afscheid te nemen van een belangrijk deel van haar personeelsbestand. Om dat te realiseren moest het voor reorganisatie-ingrepen reeds beschikbare sociale plan versneld en diepgaander worden geëffectueerd. Dat heeft ertoe geleid dat van de aanvankelijk in de begroting van 2018 voorziene uitgaven ter zake ad € 714.000,-- reeds € 450.000,-- aan afvloeiingsregelingen ten laste van het resultaat van 2017 moest worden genomen. De al goedgekeurde begroting 2018 is op dat punt dan ook navenant aangepast. Meer cijfermatige details hierover volgen in het Hoofdstuk Financieel Beheer.

De sterk afgenomen subsidie, de reeds genoemde financiële last die hoort bij het afscheid nemen van medewerkers, alsmede de extra uitgaven die noodzakelijk werden om de nieuwe financieel-administratieve systemen volledig toe te snijden op de huidige eisen, hebben een stevige wissel getrokken op het Weerstandsvermogen (Continuïteitsreserve) van de rechtspersoon Vereniging PvdA.

Dit nadelige effect wordt met name zichtbaar in het enkelvoudige deel van de voorliggende jaarrekening 2017, waarin het merendeel van de herkomst en besteding van de vereniging dat via het landelijke partijbureau loopt wordt getoond.

Maatregelen en (tussen)resultaat: aanpassing afdrachtensystematiek en terugvraag

Zoals de laatste jaren in het geconsolideerde deel van de jaarrekening wordt getoond, ligt het merendeel van het eigen vermogen van de vereniging op decentraal niveau. Dit deel van het vermogen kon langjarig bij de solvabiliteitsanalyse buiten beschouwing worden gelaten, maar inmiddels is de noodzaak om de opbouw van het eigen vermogen van de vereniging als geheel te herzien, ruimschoots door het partijbestuur met de decentrale besturen gedeeld, is de afdrachtensystematiek aangepast en is een beroep gedaan aan de meest draagkrachtige afdelingen/gewesten om een deel van de decentrale overschotten te (willen) laten terugvloeien naar de centrale bankrekening ter versterking van de reserves en daarmee het eigen vermogen.

De terugvraag tezamen met de effecten van de andere afdrachtensystematiek beoogde versterking van de centrale liquiditeit en reserves heeft geresulteerd in de volgende verminderde uitgaven dan wel ontvangsten:

- € 232.000,-- door niet uitkering van de reguliere afdracht 2017 aan de meest draagkrachtige afdelingen/gewesten;
- € 259.000,-- door niet uitkering van een aanvraag tot GR-2018-afdracht;
- € 206.000,-- door ontvangsten van 50 afdelingen/gewesten die gehoor hebben gegeven aan de oproep van het partijbestuur om overschotten naar de centrale bankrekening te laten terugvloeien.

Deze gelden zijn enkel bedoeld ter versterking van het vermogen van de vereniging.

5. Financieel beheer

Jaarrekening 2017

De enkelvoudige jaarrekening 2017 van de Vereniging Partij van de Arbeid sluit met een resultaat van € 777.512 negatief, hetgeen op zich € 172.927 beter is dan de optelsom van de jaarbegroting 2017 en de Campagnebegroting.

Verklaring afwijking realiteit t.o.v. begrotingen

In 2017 zijn de werkelijke inkomsten € 43.000,-- lager uitgekomen dan de begrote inkomsten.

De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

€ 295.000,-- lagere subsidie van de overheid;

- oorzaak is het zetelverlies bij de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2017;;

€ 94.000,-- lagere inkomsten uit fondsen-wervingsacties;

- incidenteel is minder geworven, mede door het tijdsbeslag van activiteiten rond de Tweede Kamerverkiezingen en de daling van het aantal personeelsleden als gevolg daarvan (minder man-/vrouwkracht);

€ 80.000,-- lagere inkomsten aan contributie politici;

- zetelverlies bij de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2017.

€ 469.000,-- TOTAAL LAGERE INKOMSTEN

Deze lagere inkomsten zijn gedeeltelijk gecompenseerd door:

€ 214.000,-- aan hogere contributies (incl. € 2,-- leden);

- oorzaken zijn een vrijval van de voorziening voor dubieuze vorderingen en de ledenraadpleging ten behoeve van de nieuwe partijvoorzitter;

€ 206.000,-- van ± 50 afdelingen/gewesten;

- dit betreft versterking vanuit de Vereniging. Deze afdelingen/gewesten hebben gehoor gegeven aan de oproep van het partijbestuur om overschotten naar de centrale bankrekening te laten terugvloeien.

€ 6.000,-- aan overige inkomsten.

€ 426.000,-- TOTAAL GECOMPENSEERDE INKOMSTEN

De werkelijke uitgaven in 2017 zijn eveneens lager uitgekomen dan begroot en wel voor een totaal ad € 216.000,--. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

Lagere uitgaven:

- /- € 173.000,-- per saldo lagere overige algemene bedrijfskosten;
  - dit betreft met name lagere huisvestingskosten in verband met herhuisvesting naar Den Haag in een pand met lagere huurlasten. Voorts is bezuinigd op abonnementen en onderhoud ICT en bureaunkosten door een lager activiteitsniveau.
- /- € 232.000,-- niet uitkeren van reguliere afdrachten 2017;
  - de meest draagkrachtige afdelingen en gewesten hebben in 2017 geen bijdrage (afdracht) vanuit de Vereniging ontvangen, wat verband houdt met de versterking van de Vereniging onder de inkomsten;
- /- € 120.000,-- lagere uitgaven Activiteitenpot, partijkantoren, etc.
  - lagere uitgaven vanwege het zetelverlies
- /- € 10.500,-- lagere uitgaven Internationaal Secretariaat; dit houdt verband met lagere reis- en verblijfkosten;
- /- € 40.700,-- lagere uitgaven Team Inhoud; door afname van het activiteitsniveau is minder uitgegeven aan salariskosten en kosten van electoraal onderzoek;
- /- € 79.700,-- lagere uitgaven Magazine Rood; geen uitgifte van het magazine in 2017 door de afname van het aantal personeelsleden;
- /- € 8.300,-- lagere overige uitgaven Team Communicatie;
- /- € 58.700,-- lagere uitgaven Team Leden; door afname van het activiteitsniveau in verband met het zetelverlies is minder uitgegeven aan ledenwerving (vergelijk de afname van fondsenwervende acties aan de inkomstenkant) en ledenbehoud als ook salaris van het team;
- /- € 59.300,-- lagere uitgaven Team Mensen; door afname van het activiteitsniveau in verband met het zetelverlies is minder uitgegeven aan leergangen / scholing;
- /- € 353.000,-- lagere uitgaven Tweede Kamerverkiezingen;
  - uitgaven bedragen 18% minder dan begroot. Er is bespaard op uitgaven, mede verband houdend met fondsenwervende acties;
- /- € 332.000,-- lagere uitgaven Gemeenteraadsverkiezingen 2018;
  - door een gewijzigde systematiek in afdrachten aan de afdelingen en de gewesten is de feitelijke afdracht aanzienlijk lager dan begroot (vergelijk versterking van de Vereniging aan de inkomstenkant en niet uitkeren van reguliere afdrachten 2017 aan de kostenzijde).

Hogere uitgaven:

- € 105.700,-- hogere afschrijvingslasten software en hardware;
  - de hogere last houdt verband met investeringen (activering) in de implementatie, waaronder problem solving, van het CRM pakket;
- € 450.000,-- hogere personeelslasten (afvloeiingsregeling);
  - door het zetelverlies bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017 is een aantal contracten ontbonden en zijn vaststellingsovereenkomsten opgesteld. De kosten zijn toegerekend aan 2017 voor zover salaris is doorbetaald in 2017, tegenover welke doorbetaling geen arbeidsprestaties meer hebben gestaan;
- € 80.000,-- hogere uitgaven aan de Stichting Stroom;
  - was begroot in 2016;
- € 59.400,-- hogere uitgaven Partijbestuur;
  - de hogere uitgaven houden verband met Commissie Depla, Integriteitsonderzoek en familiebericht van het overlijden van de heer Van der Laan;
- € 115.300,-- hogere organisatiekosten;
  - inhuur van externe deskundigen;
- € 16.500,-- hogere uitgaven Directie/MT;
  - de hogere uitgaven houden verband met verzekering WGA Hiaat;
- € 57.500,-- hogere uitgaven Extern Advies;
  - dit ziet op advies vanwege afvloeiing personeel, oprichten van stichtingen ten behoeve van de fracties en consultering van projectcoördinatoren;
- € 39.800,-- hogere uitgaven HRM Shared Service Center;
  - door afvloeiing van personeel in 2017 is voor (tijdelijke) werkpieken personeel ingehuurd, mede ten behoeve van implementatie van de automatisering;
- € 122.700,-- hogere personeelskosten Ondersteuning;
  - door vertrek van personeel zijn veel verlofsaldi uitbetaald;
- € 118.000,-- hogere kosten Congres, Ledenraad, Ledenraadpleging;
  - een tweede congres in 2017 (bestuursverslag) is niet begroot. Tweede oorzaak is de ledenraadpleging in verband met de lijsttrekkersverkiezing (vergelijk de hogere inkomsten uit ledencontributies);
- € 22.300,-- hogere uitgaven Partijdemocratie;
  - dit betreft met name een toename van reiskosten voor overlegplegingen in het land;
- € 61.000,-- hogere uitgaven Team Vereniging & Campagne;
  - hogere salariskosten houden verband met de werving van projectcoördinatoren;
- € 3.000,-- hogere overige uitgaven;

Enkelvoudig Resultaat 2017

Het resultaat ad € 777.512,-- negatief is al volgt bestemd:

- € 917.988,-- is ten laste van de bestemmingsreserve verkiezingen genomen, te weten:
  - € 915.019 inkomsten
  - € 1.833.007 onttrekkingen.Het saldo van de Bestemmingsreserve komt daarmee per 31-12-2017 uit op € 421.218,-- negatief;
- € 140.476,-- is ten gunste gekomen van de Continuïteitsreserve. Het saldo van de Continuïteitsreserve komt daarmee per 31-12-2017 aanvankelijk uit op € 1.088.408,--

Aangezien in de jaarrekening geen negatieve reserves mogen worden getoond, zal de Bestemmingreserve moeten worden aangevuld vanuit de Continuïteitsreserve, dat daardoor per 31-12-2017 eindigt met een saldo ad € 667.190,--, tevens het totale Enkelvoudige Eigen Vermogen vormend, dat als volgt is opgebouwd:

Vaste Activa		€ 962.980,--
Vorderingen		€ 198.923,--
Liquide Middelen		<u>€ 1.194.008,--</u>
		€ 2.355.911,--
AF:		
Voorzieningen	€ 26.504,--	
Kortlopende schulden	€ 1.662.217,--	
		<u>€ 1.688.721,--</u>
Enkelvoudig Eigen Vermogen		<u>€ 667.190,-</u>

Begroting 2018 en toekomstig financieel beleid

De begroting 2018 is op 23 oktober 2017 is door het Partijbestuur vastgesteld.

Vanwege de verkiezingsuitslag in maart 2017 was het noodzakelijk de begroting 2018 te baseren op 16 zetels minder dan de 25 zetels waar de begroting 2017 op was gebaseerd, hetgeen tot een verlaging aan de inkomstenkant heeft geleid ad € 800.000. Alle bedragen moesten daardoor voor 2018 opnieuw worden beredeneerd en berekend. Hierbij is uitgegaan van conservatieve, maar realistische uitgangspunten.

BEGROTING 2018

Totaal Inkomsten	6.008.229
Totaal Algemene kosten	-2.077.899
Totaal kosten bedrijfsvoering en activiteiten	-3.045.586
Mutatie Fondsen en reserves	884.744
AF: Inkomsten niet behorende tot de bedrijfsvoering	
Geormerkte inkomsten	658.800
	<hr/>
Totaal inkomsten buiten bedrijfsvoering	658.800
Resultaat Bedrijfsvoering	225.944

INKOMSTEN BEDRIJFSVOERING

PvdA Contributie	4.400.000
Subsidie overheid (9 zetels, 43.000 subsidiabele leden)	875.929
Service inkomsten neveninstellingen	67.500
0,3% contributie CLB functionarissen (voor opleidingen, in CLB begroting)	-
Rente	1.000
Bijdrage deelnemers aan trainingen	-
Overig	5.000
SUBTOTAAL	5.349.429

GEOORMERKTE INKOMSTEN

Aanvull. Contrib. landelijke bestuurders en politici (5,5%)	84.000
Fondsenwerving Verkiezingsfonds (netto)	250.000
Contributie CLB functionarissen (1,6%)	324.800
SUBTOTAAL GEOORMERKT	658.800

OVERIGE INKOMSTEN BUITEN BEDRIJFSVOERING

Subsidie overheid extra zetels	-
Bijdrage extra landelijke politici	-
SUBTOTAAL OVERIGE INKOMSTEN	-
TOTAAL INKOMSTEN	6.008.229

ALGEMENE KOSTEN

Automatisering (inclusief afschrijvingen)	629.000
Accountantskosten	30.000
Huisvesting	163.000
Kosten verhuizing	35.000
Algemene bureaunkosten	159.000
Subtotaal Algemene kosten bedrijfsvoering	1.016.000

Afdrachten aan Afdelingen/Gewesten en neveninstellingen	
Ondersteuning neveninstellingen (FMS € 18.300 en WBS € 40.000)	58.300
Afdracht deel CLB contributie aan het CLB	-
Reguliere Afdrachten aan Afdelingen/Gewesten	450.000
Doorbetaling personeel uit dienst	264.599
Stagiairs en vrijwilligers	47.000
Activiteiten Netwerken en groepen	13.500
Activiteiten→partijkantorenpot	228.500
TOTAAL ALGEMENE KOSTEN	2.077.899

PARTIJBESTUUR

Salarissen	222.854
Overige organisatiekosten	25.000
Subtotaal Partijbestuur	247.854

INTERNATIONAAL SECRETARIAAT

Reis en verblijfkosten partijdelegaties	25.000
Lidmaatschappen	17.500
Informatie leden, bijeenkomsten en debatten	15.000
Subtotaal Internationaal Secretariaat	57.500
TOTAAL PARTIJBESTUUR	305.354

CLUSTER DIRECTIE, STAF, BESTUURSONDERSTEUNING

Salarissen	636.378
Salarissen vertrokken medewerkers	-
Overige organisatiekosten	21.000
Subtotaal organisatiekosten	657.378
Scholing	60.000
Mobiliteit en outplacement	-
Extern en juridisch advies	10.000
Ondernemingsraad	5.000
Overige personeelskosten	10.000
Extra personeel en stagiaires	100.000
ARBO	6.000
HRM Shared Service Center (incl. salarisadmin.)	-
Congres	75.000
Politieke ledenraad	35.000

Ledenraadpleging	40.000
Project ledendemocratie	15.000
Lezingen en prijzen	10.000
Verenigingsraad	10.000
Reglementencommissie	500
Parlementaire monitor	9.500
Commissies	2.000
Subtotaal activiteiten	388.000
TOTAAL CLUSTER DIRECTIE, STAF, BESTUURSONDERSTEUNING	1.045.378

CLUSTER STRATEGIE & PARTIJONDERSTEUNING

Salarissen	1.254.854
overige organisatiekosten	60.000
Subtotaal organisatiekosten	1.314.854
Meerkosten uitbesteden ICT	100.000
Electoraal onderzoek	2.500
Rood	90.000
Fotografie en Vormgeving	5.000
Online inclusief specials	45.000
Versturen e-mails	15.000
Spots en films vrijwilligers	20.000
Personeelsverzekeringen	10.000
Ledenwerving	20.000
Ledenbehoud	1.500
Kosten Fondsenwerving	1.000
Vrijwilligersmanagement	10.000
Programmering actiecentra	40.000
HRM en salarisadministratie	20.000
Subtotaal activiteiten	380.000
TOTAAL CLUSTER STRATEGIE & PARTIJONDERSTEUNING	1.694.854
TOTAAL BPA-KOSTEN	3.045.586

Opbrengsten

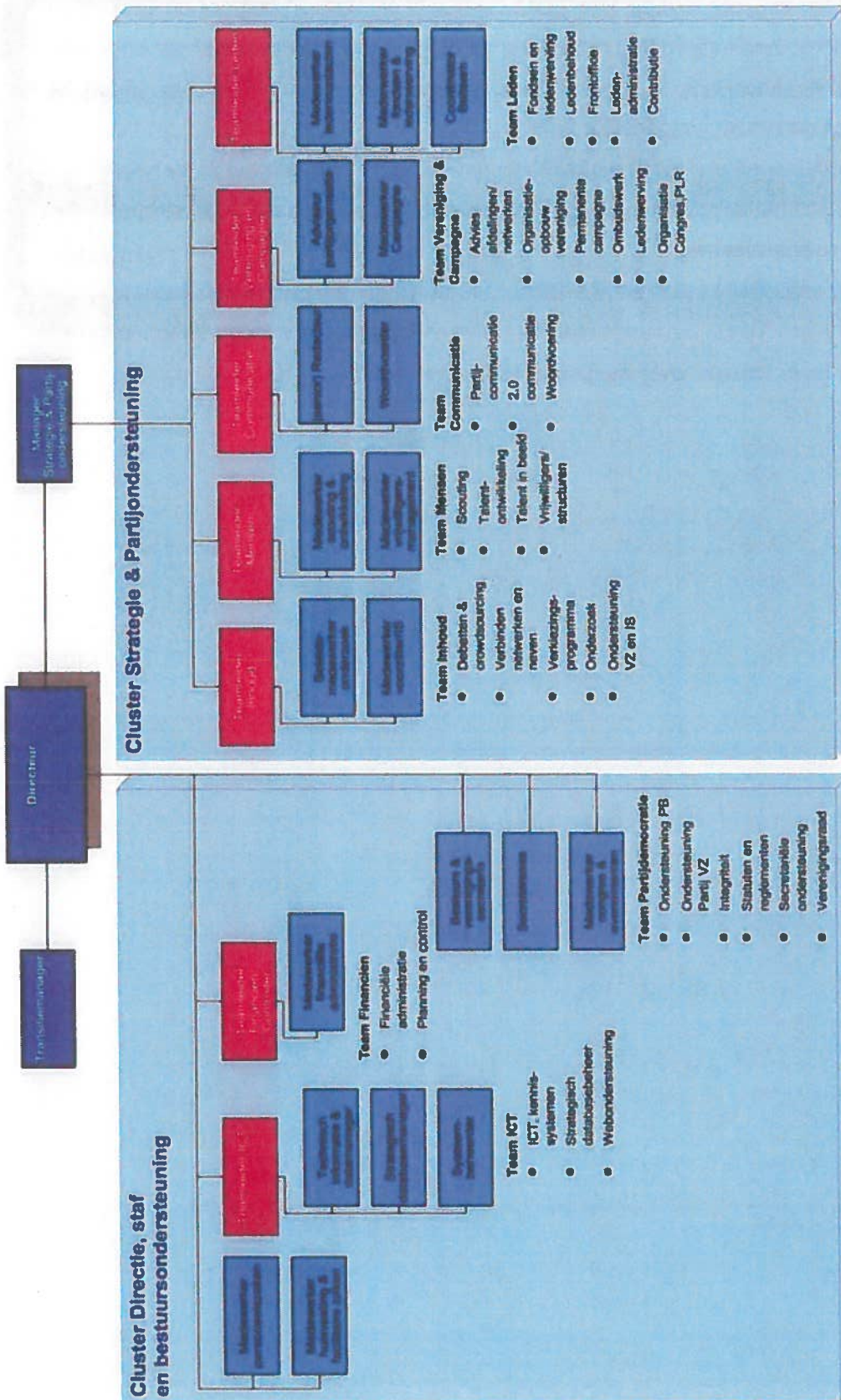
De contributieopbrengst is in 2018 gebaseerd op 44.000 leden, die gemiddeld € 100 contributie betalen. Het subsidievoorschot is gebaseerd op 43.000 subsidiabele leden en daarnaast dus op 9 Tweede Kamerzetels en een lager basisbedrag, doordat er in 2018 twee ledenpartijen bij zijn gekomen (Denk en Forum voor Democratie).

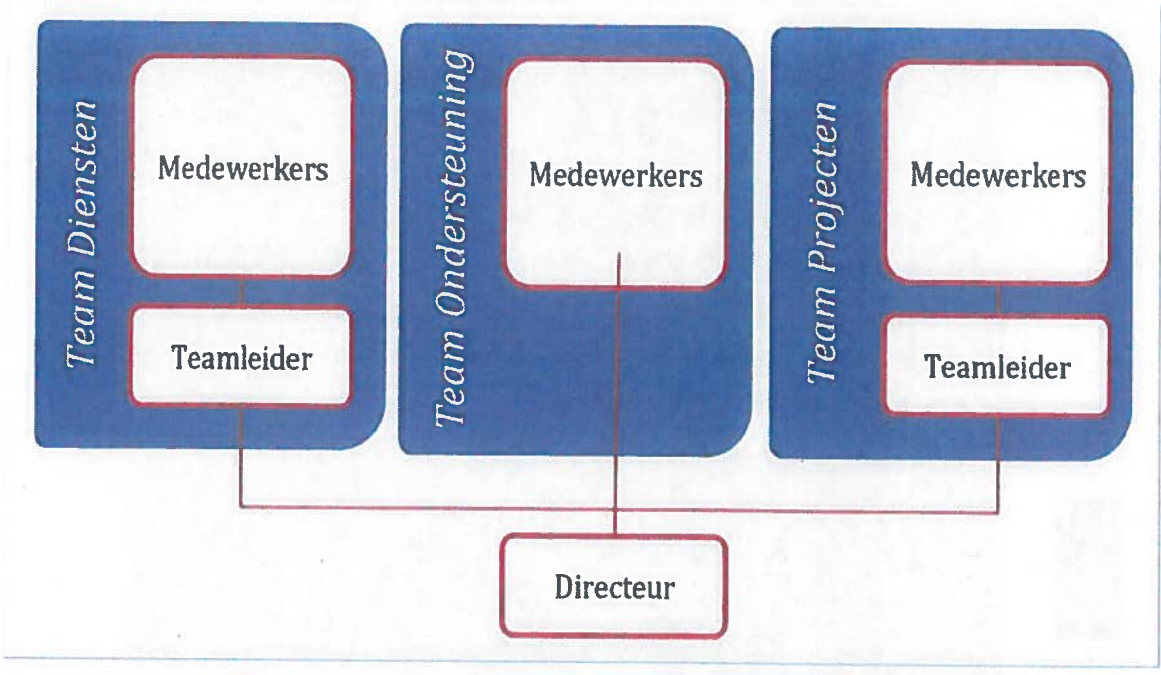
De CLB bijdragen van lokale politici worden berekend op basis van een percentage van hun politieke inkomens. Bij de berekening van de daaruit voortvloeiende opbrengsten in 2018 is rekening gehouden met een daling per 1 april (2018) van het gezamenlijk politieke inkomen van € 29 miljoen naar € 17,4 miljoen (-40%).

Algemene kosten

- De kosten voor ICT zijn voor 2018 (exclusief personeel) begroot op € 629.000. Hiervan heeft € 270.000 betrekking op afschrijvingslasten van onder andere: CRM, Ledendemocratie, de Canvastool "Doe Mee", aanpassing pvda.nl en MijnPvdA en - in beperkte mate - apparatuur.
- De bijdragen aan WBS en FMS zijn onveranderd opgenomen in de begroting 2018.
- De activiteitenpot zal in 2018 mede worden aangewend om bij te dragen aan de nieuwe actiecentra.
- Bij personeelskosten en activiteiten zijn de verschillende teams opnieuw op persoonsniveau samengesteld en doorgerekend. De activiteiten/uitgaven zijn opnieuw 'logisch' over de nieuwe teams verdeeld.

Organigram Partijbureau 2017

6. Organigram en bestuurlijke banden

Bestuurlijke banden tussen PvdA en afdelingen en gewesten

De PvdA kent per 31 december 2017 12 gewesten, 325 lokale afdelingen en 11 onderafdelingen. De gewesten en (onder-)afdelingen hebben geen eigen rechtspersoonlijkheid. De gewesten en afdelingen verkrijgen jaarlijks, op grond van omvang en ledenaantal, een bijdrage vanuit de PvdA, mits hun banksaldo op een bepaald meetmoment binnen de daarvoor geldende criteria blijft.

Statutair is bepaald dat de geledingen van de partij in principe autonoom zijn in de besteding van de middelen die zij ter beschikking hebben gekregen van het partijbestuur, maar dat zij zich daarbij te houden hebben aan eventuele richtlijnen van het partijbestuur. Dat kan zowel gaan om voorschriften over de gang van zaken binnen de geleding zelf (zoals over het beheer van de middelen, dubbele autorisatie bij hoge uitgaven, de wijze van controle en verantwoording) als over de relatie met het partijbestuur (het indienen van de begroting en de jaarstukken, het verschaffen van inlichtingen).

Banden tussen de PvdA en de neveninstellingen en verbonden partijen

Binnen de subsidie die de PvdA van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ontvangt, zijn tevens de door BZK vastgestelde bedragen voor de Wiardi Beckman Stichting (WBS), de Foundation Max van der Stoel (FMS) en de Jonge Socialisten (JS) opgenomen. Het partijbestuur verstrekt daarnaast jaarlijks ook nog een algemene financiële bijdrage uit eigen middelen aan WBS en FMS.

WBS heeft zelfstandige huisvesting in Den Haag waar CLB ook gebruik van maakt. De andere neveninstellingen en verbonden partijen maken gebruik van de huisvesting, ICT en (salaris)administratie van de PvdA. Door WBS, FMS en CLB wordt daar een reële kostenvergoeding voor betaald. Bovendien fungeert het Team Financiën van de PvdA als administratiekantoor voor de neveninstellingen en verbonden partijen en heeft uit dien hoofde een rekening-courant verhouding met hen.

De PvdA staat niet garant voor neveninstellingen en verbonden partijen, heeft niet anderszins jegens derden verklaard verantwoordelijk te zijn voor de nakoming van verplichtingen die door de neveninstelling en verbonden partijen zijn aangegaan en heeft zich niet als medepartij opgesteld in contractuele verplichtingen van een neveninstelling of verbonden partij.

De PvdA kan, behoudens vorenstaande bemoeienis, niet expliciet het operationele en financiële beleid van de neveninstellingen en verbonden partijen bepalen, waardoor aan de PvdA de economische voordelen van de neveninstellingen en verbonden partijen zouden toekomen.

Financieel-administratieve banden tussen de PvdA, de afdelingen, gewesten en neveninstellingen.

Omdat de PvdA – zoals al eens eerder gememoreerd - er voor kiest een ‘voor en door’-vereniging te willen zijn, geldt dat in principe ook voor het Team Financiën van het Partijbureau. De voorgeschreven financiële verantwoording door de afdelingen, gewesten en neveninstellingen is daardoor ook in 2017 verder verbeterd.

Dankzij toenemende begeleiding door het Team Financiën raken penningmeesters steeds meer ingespeeld op het Online Administratie Systeem, waarin zij hun jaarrekening dienen te presenteren. Door de noodzaak voortvloeiende uit de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP) om de financiële gegevens van de 336 (onder-)afdelingen, 12 gewesten en rechtspersonen waarover door de Partij van de Arbeid overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend, geconsolideerd op te nemen in de Jaarrekening van de Vereniging Partij van de Arbeid, worden steeds hogere eisen aan de vrijwillige penningmeesters in het land gesteld.

Het Team Financiën zal ook in 2018 steekproefsgewijs boekhoudcontroles op locatie uitvoeren en dat ook in de komende jaren blijven doen.

Consolidatie met Wiardi Beckman Stichting

De stichting draagt de naam: Wiardi Beckman Stichting en is statutair gevestigd te Amsterdam. De WBS stelt zich ten doel om urgente maatschappelijke vraagstukken te signaleren, deze wetenschappelijk te analyseren vanuit een langetermijnperspectief en sociaaldemocratisch gezindheid, en er toekomstgericht over te adviseren.

Het bestuur van de WBS is als volgt samengesteld:

Hans Andersson (penningmeester)

Kees Aarts

Klara Boonstra (secretaris)

Mark Elchardus

Felix Rottenberg (voorzitter)

Esther-Mirjam Sent

Attje Kuiken

Egbert de Vries

Hans Schenk

7. Jaarrekening

7.1 Enkelvoudige Balans per 31 december

(na bestemming van het resultaat)

Activa

	2017		2016	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Immateriële vaste activa (7.6.1)	848.863		841.044	
Materiële vaste activa (7.6.1)	<u>114.117</u>		<u>155.548</u>	
		962.980		996.592
Vlottende activa				
Vorderingen (7.6.2)	198.923		720.950	
Liquide middelen (7.6.3)	<u>1.194.008</u>		<u>1.010.884</u>	
		1.392.931		1.731.834
Totaal activa		<u>2.355.911</u>		<u>2.728.426</u>

Passiva

	2017		2016	
	€	€	€	€
Eigen vermogen (7.6.4)				
Continuïteitsreserve (7.6.4.1)	667.190		947.932	
Bestemmingsreserves (7.6.4.2)	<u>-</u>		<u>496.770</u>	
		667.190		1.444.702
Voorzieningen (7.6.5)		26.504		31.863
Kortlopende schulden (7.6.6)		1.662.217		1.251.861
Totaal passiva		<u>2.355.911</u>		<u>2.728.426</u>

7.2 Enkelvoudige staat van baten en lasten Partij van de Arbeid

7.2.1 Inkomsten	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Inkomsten bedrijfsvoering			
Contributies 100%	4.444.000	4.504.241	4.600.315
Voorziening oninbare vorderingen (dotatie)	-	54.006	- 183.938
Totale overheidssubsidie (7.7.1.1)	3.032.088	2.736.980	3.694.225
Af: subsidie 11 zetels versterking reserves	-277.138	-251.943	-545.961
Service-inkomsten neveninstellingen en verbonden partijen	85.000	78.408	122.967
Contributie CLB Functionarissen 0,3% voor opleidingen (7.7.1.2)	87.000	84.913	83.441
Overige inkomsten (7.7.1.3)	17.500	237.025	113.770
Totaal inkomsten t.b.v. bedrijfsvoering	7.388.450	7.443.630	7.884.818
Baten extra zetels			
Overheidssubsidie 11 zetels (7.7.1.1)	277.138	251.943	545.961
Bijdrage extra Kamerleden (landelijke politici en bezoldigd bestuur) (7.7.1.2)	34.008	13.029	57.328
Totaal ter versterking Bestemmingsreserve Verkiezingen of Continuïteitsreserve	311.146	264.972	603.289
Inkomsten voor Bestemmingsreserve Verkiezingen			
Fondsenwerving verkiezingsfonds	350.000	255.657	133.060
Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing		100.000	
Bijdragen Gewesten t.b.v. verkiezingen	-	-	-
Bijdrage landelijke politici en bestuurders exclusief 11 extra (7.7.1.2)	152.903	112.240	256.437
1,6 % Contributie CLB functionarissen (7.7.1.2)	464.000	447.123	446.726
Totaal Inkomsten voor Verkiezingsfonds	966.903	915.020	836.223
Totaal inkomsten	8.666.499	8.623.622	9.324.330
7.2.2 Organisatiekosten			
Partijbestuur (7.7.2.1)	364.052	492.967	427.897
Directie, staf en bestuursondersteuning (7.7.2.2)	1.594.025	2.526.461	2.030.050
Strategie en Partijondersteuning (7.7.2.3)	2.063.879	1.879.907	2.758.059
Neveninstellingen en verbonden partijen (7.7.3)	1.125.925	1.156.872	1.477.021
Totaal organisatiekosten	5.147.881	6.056.207	6.693.027

7.2.3 Algemene bedrijfskosten

Afschrijvingslasten hardware	33.642	38.300	49.281
Afschrijvingslasten software	189.255	294.926	149.960
Afschrijvingslasten immateriele activa	16.660	16.660	16.660
Hosting	74.000	44.789	67.562
Webbeheer	125.200	149.255	59.475
Onderhoud en abonnementen ICT	136.200	72.758	126.581
Totaal Automatisering	574.957	616.688	469.519
Huisvesting	219.000	141.262	443.495
Afschrijvingslasten inventaris	60.000	20.041	88.108
Verhuizing naar nieuw pand	45.000	44.409	169.153
Algemene bureaunkosten	183.100	165.299	242.267
Accountantskosten	30.000	35.042	30.271
Totaal bedrijfskosten 7.7.4	1.112.057	1.022.741	1.442.813

7.2.4 Afdrachten aan Afdelingen, Gewesten, Netwerken en uitgaven Verkiezingen

Reguliere Afdrachten aan Afdelingen/Gewesten	600.000	368.071	608.257
Activiteiten Netwerken en groepen	13.500	12.907	40.125
Activiteiten-/Partijkantorenpot	228.500	108.201	70.986
Oekraïne referendum	-	-	22.522
Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	1.950.000	1.596.719	481.513
Verkiezingen Gemeenteraden 2018	500.000	168.488	-
Permanente campagne	45.000	46.839	40.530
Afdrachten aan afdelingen ivm herindeling (tlv Verkiezingsreserve)	20.000	20.961	4.740
Totaal afdrachten en uitgaven verkiezingen 7.7.5	3.357.000	2.322.186	1.268.673
Totaal algemene kosten	4.469.057	3.344.927	2.711.486
Totaal generaal kosten	9.616.938	9.401.134	9.404.513
Resultaat	-950.439	-777.512	-80.183

7.3 Resultaatbestemming

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Dotaties aan bestemmingsreserve en fondsen			
CLB contributie t.b.v. Verkiezingsfonds 1,6%	464.000	447.123	446.726
Fondsenwerving Verkiezingen	350.000	255.657	133.060
Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing	-	100.000	-
Bijdrage landelijke bestuurders en politici aan verkiezingsfonds	152.903	112.240	256.437
	<u>966.903</u>	<u>915.020</u>	<u>836.223</u>
Onttrekkingen			
Afdrachten aan afdelingen ivm herindeling	-20.000	-20.961	-4.740
Afdrachten afdelingen t.b.v. campagne GR18	-500.000	-168.488	-
Onttrekking tbv Permanente Campagne	-45.000	- 46.839	-40.530
Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	-1.950.000	-1.596.719	-481.513
Campagne Oekraïne referendum	-	-	-22.522
	<u>-2.515.000</u>	<u>-1.833.007</u>	<u>-549.306</u>
Saldo mutatie resultaatbestemming	-1.548.097	-917.988	286.916
Toevoeging Continuïteitsreserve	597.658	140.476	-367.099
Resultaat boekjaar	<u>-950.439</u>	<u>-777.512</u>	<u>-80.183</u>

Statutaire bepalingen resultaatbestemming:

In overeenstemming met de statuten besluit de algemene ledenvergadering over de bestemming van het resultaat van de enkelvoudige jaarrekening.

7.4 Kasstroomoverzicht

	2017		2016	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat		(777.512)		(80.183)
Aanpassingen voor:				
· Afschrijvingen		367.706		294.857
· Mutaties in voorzieningen		(5.359)		(3.865)
Veranderingen in werkkapitaal:				
· Mutatie voorraden		-		-
· Mutatie vorderingen	522.025		67.014	
· Mutatie kortlopende schulden	410.359		171.562	
		932.384		238.576
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		<u>517.219</u>		<u>449.385</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in immateriële en materiële vaste activa	(336.317)		(578.428)	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	2.222		9.151	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		(334.095)		(569.277)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten (effecten)		-		-
Netto kasstroom, zijnde de mutatie geldmiddelen		<u>183.124</u>		<u>(119.892)</u>
Liquide middelen		2017		2016
		€		€
Stand liquide middelen 1/1		1.010.884		1.130.776
Stand liquide middelen 31/12		1.194.008		1.010.884
Mutatie liquide middelen		<u>183.124</u>		<u>(119.892)</u>

7.5 Toelichting bij de jaarrekening 2017

7.5.1 Algemeen

Voornaamste activiteiten

De Vereniging Partij van de Arbeid, gevestigd te Amsterdam, is opgericht in 1946. De vereniging is een politieke partij met een sociaaldemocratische grondslag die zich ten doel stelt haar beginselen, zoals deze nader zijn omschreven in het door haar congres vastgestelde beginselprogramma, te verwezenlijken door programma's te formuleren die leidraad zijn bij het politiek handelen van de partij en haar vertegenwoordigers, door het selecteren en verkiesbaar stellen van vertegenwoordigers, door het leveren van bestuurders in het publieke domein, door het onderhouden van wisselwerking met de samenleving, alsmede door het in stand houden van de partijorganisatie en alle overige middelen die ten dienste van dat doel staan.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen en overige voorschriften en richtlijnen in Nederland, voor zover deze van toepassing zijn op de PvdA. De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Richtlijn voor de Jaarverslaggeving RJ 640, geldend voor Organisaties zonder winststreven. Alle bedragen luiden in euro's.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Door het verlies van het aantal Tweede Kamerzetels bij de verkiezingen in maart 2017 zijn de inkomsten uit subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de Partij van de Arbeid over 2017 gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Als gevolg daarvan heeft de Vereniging kosten moeten maken voor de noodzakelijke afvloeiing van personeel. Over 2017 is daar een bedrag mee gemoeid van afgerond € 548.000. Daarnaast heeft de Vereniging extra kosten gemaakt om de nieuwe financieel-administratieve systemen volledig in te richten op de eisen die de organisatie daaraan stelt. Door voornoemde gebeurtenissen is het eigen vermogen van de Vereniging gedurende 2017 gedaald van € 1.444.702 per 31 december 2016 naar € 667.190 per 31 december 2017. Reeds in de tweede helft van 2017 heeft de Vereniging bezuiniging op kosten en uitgaven ingezet teneinde het kostenapparaat, het kostenniveau en het activiteitsniveau te hebben afgestemd op de omvang van de (verwachte) inkomsten. Hiervan is de begroting 2018 een weerspiegeling. Aan de begroting 2018 liggen onder meer het huidige aantal zetels in de Tweede Kamer, het huidige aantal subsidiabele leden, het huidige (vaste)

personeelsbestand en de huidige status van de automatisering ten grondslag. De begroting 2018 geeft een resultaat uit bedrijfsvoering weer van positief € 225.944 en een mutatie van de reserves van positief € 884.744. Dit betekent een verwachte versterking van het eigen vermogen voor tenminste de komende twaalf maanden. Derhalve is de jaarrekening 2017 opgemaakt op basis van het continuïteitsbeginsel.

7.5.2 Grondslagen voor consolidatie en verbonden partijen.

De jaarrekeningen van de afdelingen en gewesten die geen eigen rechtspersoonlijkheid bezitten zijn samengevoegd met de jaarrekening van het Partijbureau. De geconsolideerde jaarrekening omvat daarnaast ook de financiële verantwoording van rechtspersonen waarover door het bestuur van de Vereniging PvdA overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend. Het betreft hier uitsluitend de Wiardi Beckman Stichting te Den Haag. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte financiële resultaten.

Naast de Wiardi Beckman Stichting (WBS) heeft de Vereniging Partij van de Arbeid een relatie met een aantal neveninstellingen en verbonden partijen, maar daarbij is geen sprake van overheersende zeggenschap of feitelijke beleidsbepalende invloed. Om deze reden worden de jaarcijfers van deze entiteiten niet opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de Vereniging Partij van de Arbeid.

Deze entiteiten zijn:

- Anne Vondeling Stichting (AVS)
- Vereniging Centrum voor Lokaal Bestuur in de Partij van de Arbeid (CLB)
- Stichting Foundation Max van der Stoel for Democracy, Development and Dialogue (FMS)
- Vereniging 'De Jonge Socialisten' (JS)
- Stichting Dr. J.M. den Uyl lezing (UYL)

7.5.3 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de Vereniging Partij van de Arbeid zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de Staat van Baten en Lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle, of nagenoeg alle, risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden regelmatig beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten bij Vereniging Partij van de Arbeid vorderingen, liquide middelen, en kortlopende schulden.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en direct toerekenbare transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

7.5.3.1 Materiële en immateriële vaste activa

De materiële en immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Inventaris: 10%
- Hardware: 25%
- Software: 25%
- Canvastool (software) 20%

Bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdiendtijd van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

7.5.3.2   *Vorderingen*

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd Financiële Instrumenten.

7.5.3.3   *Reserves en fondsen*

Binnen de reserves en fondsen wordt onderscheid gemaakt tussen de Continuïteitsreserve, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen.

Onder de Continuïteitsreserve is opgenomen dat deel van de reserves en fondsen, waarover het bestuur binnen de statutaire doelstellingen van de Vereniging Partij van de Arbeid vrij kan beschikken.

Onder de bestemmingsreserves zijn reserves opgenomen waaraan door het bestuur van de vereniging een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

Onder de bestemmingsfondsen zijn reserves opgenomen waaraan door derden een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

Aanwending van bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen

Uitgaven die worden gedekt uit bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen worden in de Staat van Baten en Lasten verantwoord en via de resultaatbestemming ten laste van de betreffende reserve gebracht. Wijzigingen in de beperking van de bestemming van reserves welke door de daartoe bevoegde organen of instanties worden aangebracht, worden als overige mutatie binnen de reserves en fondsen verwerkt.

Bestemmingsreserve

Er is besloten om ten behoeve van verkiezingen met één bestemmingsreserve te werken genaamd "Verkiezingsreserve", waaraan de geormerkte gelden worden gedoteerd en waaruit onttrekkingen ten gunste van een campagne worden gedaan.

Het beschikbare saldo wordt aangewend voor de financiering van landelijke verkiezingscampagnes voor het Europees Parlement, de Tweede Kamer, de Provinciale Staten, de Waterschappen en de Gemeenteraad (inclusief herindeling). Tevens worden uit deze reserve de afdrachten aan afdelingen ten behoeve van Gemeenteraadsverkiezingscampagnes gefinancierd.

Bestemmingsreserves afdelingen en gewesten

Dit betreft bestemmingsreserves die worden beheerd door de besturen van de afdelingen en gewesten ten behoeve van lokale verkiezingscampagnes en andere door deze besturen vastgestelde doelen.

7.5.3.4 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te dekken.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer sprake is van:

- Een in rechte afdwingbare verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- Waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- Het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van geldmiddelen nodig is.

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijf kans en leeftijd.

7.5.3.5 Kortlopende schulden

De waardering van de kortlopende schulden is toegelicht onder het kopje Financiële instrumenten, 6.5.3

7.5.3.6 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Het saldo (resultaat) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; lasten reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de vereniging zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden.

De door de vereniging ontvangen subsidie betreft een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen.

De PvdA had tot 15 maart 2017 36 zetels in de Tweede Kamer. Na de verkiezingen in maart 2017 is het zetelaantal gedaald tot 9. Voor het bepalen van de subsidie 2017 is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken uitgegaan van 35 Kamerzetels voor de periode 1 januari tot en met 30 juni 2017 en van 9 Kamerzetels voor de periode 1 juli tot en met 31 december 2017.

De subsidie is vastgesteld tot en met het boekjaar 2016.

Personeelsbeloningen / pensioenen

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenverzekeraar verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum al betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door de verzekeraar of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van de verzekeraar en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met de verzekeraar, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij de pensioenverzekeraar wordt een vordering opgenomen als de vereniging de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de vereniging zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Belastingen

De activiteiten van de Vereniging zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting en omzetbelasting.

7.5.3.7 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reële waarde-hedges of kasstroom-hedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten.

7.6 Toelichting op de balans

7.6.1 Materiële en Immateriële vaste activa

	Materiële vaste activa		Immateriële vaste activa		Totaal
	Inventaris	Hardware	Software	Immaterieel	
	€	€	€	€	
Cumulatieve aanschafwaarde	275.955	377.938	1.683.014	83.300	2.420.207
Cumulatieve afschrijvingen	(204.235)	(294.112)	(886.397)	(38.873)	(1.423.617)
Boekwaarde 1 januari 2017	71.720	83.826	796.617	44.427	996.590
Investeringen	7.702	9.210	284.618	34.787	336.317
Desinvestering cum. aanschafwaarde	(6.395)	(23.496)	0	0	(29.891)
Desinvestering cum. afschrijvingen	6.395	21.275	0	0	27.670
Afschrijvingen	(20.041)	(36.079)	(294.926)	(16.660)	(367.706)
Totaal van de mutaties	(12.339)	(29.090)	(10.308)	18.127	(33.610)
Cumulatieve aanschafwaarde	277.262	363.652	1.967.632	118.087	2.726.633
Cumulatieve afschrijvingen	(217.881)	(308.916)	(1.181.323)	(55.533)	(1.763.653)
Boekwaarde 31 december 2017	59.381	54.736	786.309	62.554	962.980

Het Partijkantoor is in 2017 verhuisd naar de huidige tijdelijke locatie. Als gevolg hiervan is er nauwelijks geïnvesteerd in inventaris en zijn veel oudere activa buiten gebruik gesteld. Wel zijn in 2016 en 2017 nieuwe computersystemen voor CRM en ledendemocratie (immateriële vaste activa) in gebruik genomen. In 2017 zijn investeringsverplichtingen aangegaan voor een bedrag van afgerond € 50.000. Deze verplichtingen houden verband met decentralisatie van de ledenadministratie, marketingdatabase en marketingcloud toepassingen.

7.6.2 Vorderingen

	2017	2016
	€	€
Debiteuren	249.192	366.445
Voorziening oninbare vorderingen AX	-124.293	-183.938
Te vorderen overheidssubsidie	-	458.583
Vooruit betaald 7.6.2.1	49.221	19.457
Leningen en voorschotten medewerkers *)	6.660	18.819
Depotbedrag Post.nl **)	6.600	6.600
Vorderingen WBS 7.6.2.2	-	4.478
Te vorderen rente	49	2.384
Overige vorderingen 7.6.2.3	11.494	28.122
	<u>198.923</u>	<u>720.950</u>

*) De leningen en voorschotten betreffen voornamelijk NS abonnementen die worden voorgeschoten aan personeel.

**) Deze vordering loopt zolang de postbezorging door Post.nl wordt verzorgd.

De post debiteuren is ultimo 2016 en ultimo 2017 significant hoger dan de jaren ervoor. De twee belangrijkste oorzaken zijn de problemen rond de invoering van CRM en AX en het gewijzigde beleid ten aanzien van het innen van de contributies.

De problemen rond de invoering van CRM en AX hadden tot gevolg dat na de invoering ten onrechte delen van de totale contributie ten onrechte niet zijn geïnd. Hier wordt momenteel hard aan gewerkt om deze alsnog te innen.

Het beleid ten aanzien van het innen van de contributies is met ingang van 2016 aangescherpt. Dit houdt in dat achterstallige lidmaatschapsbetalingen niet zonder de nodige inspanning worden afgeboekt.

7.6.2.1 Vooruit betaald

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Vooruitbetaalde huur Rijswijkseweg 60 Den Haag	23.067	-
Vooruitbetaalde kosten marketing / cloud	7.578	-
Vooruitbetaalde (overige) computerkosten	13.109	16.420
Vooruitbetaalde abonnementskosten	1.705	869
Vooruitbetaalde personeelskosten	3.362	313
Overige vooruitbetaalde kosten	400	1.855
	<u>49.221</u>	<u>19.457</u>

De kosten worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben. Daardoor zijn op het balansmoment 31 december bepaalde kosten vooruitbetaald. In de opstelling hierboven staan de bedragen die vooruit zijn betaald gespecificeerd.

7.6.2.2 Vorderingen WBS

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
WIA arb.ong.pens	-	1.909
WGA eigen risico	-	-58
Rek.courant Delta Lloyd pensioenen	-	2.627
	<u>-</u>	<u>4.478</u>

7.6.2.3 Diverse vorderingen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
WIA arb.ong.pensioen	-	9.883
WGA eigen risico en WGA Hiaat	-	6.670
Te vorderen verzekeringen	11.494	6.582
Overige vorderingen (o.a. netwerken)	-	4.986
	<u>11.494</u>	<u>28.122</u>

7.6.3 Liquide middelen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Kas	6.916	7.464
Rekening-courant ING en RABO	1.128.724	580.120
Spaarrekening ASN en RABO	58.368	423.300
	<u>1.194.008</u>	<u>1.010.884</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Vereniging.

7.6.4 Reserves en Fondsen (Eigen Vermogen)

Het eigen vermogen bedraagt ultimo 2017 € 667.190 en is als volgt opgebouwd:

7.6.4 Reserves en fondsen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
7.6.4.1 Continuïteitsreserve	667.190	947.932
7.6.4.2 Bestemmingsreserve Verkiezingen	-	496.770
	<u>667.190</u>	<u>1.444.702</u>

7.6.4.1 Continuïteitsreserve

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Stand 1 januari	947.932	1.480.033
Bij: voorstel resultaatbestemming	140.476	-367.100
Naar/van bestemmingsreserve	-421.218	-165.000
Stand 31 december	<u>667.190</u>	<u>947.932</u>

De continuïteitsreserve neemt in 2017 af door het negatieve resultaat en de weerslag daarvan op de bestemmingsreserves.

7.6.4.2 Bestemmingsreserve Verkiezingen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Stand 1 januari	496.770	44.853
Bij: CLB contributie 1,6%	447.123	446.726
Bij: Bijdrage landelijke bestuurders en politici 9 resp. 25 zetels	112.240	256.437
Bij: Fondsenwerving Verkiezingen	255.657	133.060
Bij: Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing	100.000	-
Af: Afdrachten aan afdelingen ivm herindeling	-20.961	-4.740
Af: Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	-1.596.719	-481.513
Af: Campagne Gemeenteraadsverkiezingen	-168.488	-
Af: Permanente Campagne	-46.839	-40.530
AF: Referendum Oekraïne	-	-22.522
Naar/uit Continuïteitsreserve	421.218	165.000
	<hr/>	<hr/>
Stand 31 december	-	496.770

7.6.5 Voorzieningen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Jubileumvoorziening	26.504	31.863
Totaal voorzieningen	<hr/> <u>26.504</u>	<hr/> <u>31.863</u>

7.6.5.1 Jubileumvoorziening

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Stand 1 januari	31.863	35.728
Toevoeging/onttrekking	-5.359	-3.865
Stand 31 december	<hr/> <u>26.504</u>	<hr/> <u>31.863</u>

Binnen de PvdA geldt de volgende regeling ten aanzien van arbeidsjubilea.

De medewerkers ontvangen op de volgende momenten een jubileumuitkering:

- 12,5 jaar een half maandsalaris
- 25 jaar een heel maandsalaris
- 40 jaar anderhalf maandsalaris

De voorziening wordt dynamisch gevormd en is als langlopend te beschouwen. Het saldo daalt in 2017 doordat er minder vast personeel in dienst is.

7.6.6 Kortlopende schulden

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Crediteuren	135.322	527.747
Rekening-courant neveninstellingen en verbonden partijen 7.6.6.1	685.913	424.547
Afvloeiingsregeling personeel	449.270	-
Diverse schulden en vooruit ontvangen 7.6.6.2	391.712	299.566
	<u>1.662.217</u>	<u>1.251.861</u>

Onder de crediteuren zijn tevens die van de neveninstellingen en verbonden partijen begrepen. De PvdA verrekent deze bedragen in de rekening-courantverhouding met de betreffende neveninstelling en verbonden partij.

Het crediteurensaldo is eind 2016 hoger dan eind 2017 door bedragen die in rekening zijn gebracht vóór ultimo 2016 ten behoeve van de campagne voor de Tweede Kamer verkiezingen.

7.6.6.1 Rekening-courant neveninstellingen en verbonden partijen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid (neveninstelling)	102.134	24.004
Stichting Den Uyl (verbonden partij)	-4.854	7.463
Foundation Max vd Stoel (neveninstelling)	202.720	3.238
Centrum lokaal bestuur (verbonden partij)	385.913	389.842
	<u>685.913</u>	<u>424.547</u>

Deze bedragen worden aan het einde van ieder kalenderjaar opnieuw vastgesteld.

De facturen en salarissen van de Foundation Max van der Stoel worden door de PvdA betaald. Bij een hoog banksaldo maakt FMS geld aan de PvdA over.

Het saldo van de rekening-courant wordt ieder jaar op 31 december van het betreffende jaar vastgesteld.

7.6.6.2 Diverse schulden en vooruit ontvangen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Te betalen overheidssubsidie	162.674	-
Te betalen accountantskosten	38.717	40.683
Vakantiegeldverplichting	96.838	134.410
Vakantiedagenverplichting	72.489	124.389
Bankkosten en -rente	18.434	-
Overige schulden	2.560	85
	<u>391.712</u>	<u>299.566</u>

7.6.7 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Periode < 1 jaar	163.000	160.506
1 jaar < periode < 5 jaar	-	11.035
Periode > 5 jaar	-	-
Totaal van de verplichtingen	<u>163.000</u>	<u>171.541</u>

Huurovereenkomst

Vanaf medio 2017 huurt de Vereniging tijdelijk kantoorruimte aan de Rijswijkseweg 60 te Den Haag. De overeenkomst eindigt op 31 december 2018 en is niet verlengd. In 2018 wordt gezocht naar nieuwe huisvesting.

Daarnaast zijn door enkele afdelingen huurovereenkomsten aangegaan voor de huur van locaties, die van relatief beperkte omvang zijn.

Operational lease

De PvdA heeft een leaseovereenkomst met Canon Nederland N.V voor het leasen van drie kopieerapparaten annex printers. Deze overeenkomst loopt tot 1 januari 2019. De leasekosten zijn € 1.379,40 per kwartaal.

Investeringsverplichtingen

In 2017 zijn investeringsverplichtingen aangegaan voor een bedrag van afgerond € 50.000. Deze verplichtingen houden verband met decentralisatie van de ledenadministratie, marketingdatabase en marketingcloud toepassingen.

7.7 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

7.7.1 Baten

7.7.1.1 Overheidssubsidies

De subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken over 2017 is afhankelijk van het aantal zetels in de Staten Generaal en het aantal subsidiabele leden op 1 januari 2017. Voor de volledige subsidievoorwaarden verwijzen wij naar de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP).

De subsidiebedragen voor de PvdA en de Jonge Socialisten wordt mede vastgesteld op basis van het aantal subsidiabele leden op 1 januari 2017. Dit zijn personen, voor de Jonge Socialisten tussen de 14 en 27 jaar oud, die op 1 januari 2017 lid zijn en in 2017 minimaal 12 euro (voor de PvdA), respectievelijk 5 euro (voor de Jonge Socialisten) aan contributie hebben betaald en ledenrecht hebben.

De subsidie 2017 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken wordt via deze jaarrekening afgerekend.

	<u>2017</u>
Aantal subsidiabele leden van de Partij van de Arbeid op 1 januari	44.014
Aantal subsidiabele leden JS op 1 januari	1.624

7.7.1.1 Overheidssubsidies

	<u>Begroting 2017</u>	<u>Uitkomst 2017</u>	<u>Uitkomst 2016</u>
	€	€	€
Aandeel subsidie WBS	504.520	400.506	565.507
Aandeel subsidie JS	135.105	129.151	182.821
Aandeel subsidie FMS (WFPP)	404.000	251.567	359.661
Aandeel subsidie FMS (MATRA)	-	300.349	293.732
Aandeel subsidie Partij van de Arbeid	<u>1.988.463</u>	<u>1.655.408</u>	<u>2.292.504</u>
	<u>3.032.088</u>	<u>2.736.980</u>	<u>3.694.225</u>

De door de Vereniging ontvangen subsidie is een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen. Volgens deze wet heeft de Vereniging recht op een subsidie (basisbedrag) van € 178.423 (2017), € 51.751 (2017) voor elke zetel die de PvdA in de Tweede Kamer heeft en voor elk subsidiabel lid een bedrag van € 7,18 (2017). De bedragen die door het Ministerie worden vastgesteld voor WBS, JS en FMS zijn specifiek geormerkt voor deze instellingen.

Het Ministerie betaalt in het lopende subsidiejaar een voorschot van 80% van de voorlopige subsidietoekenning. De exacte bedragen worden altijd pas na afloop van het kalenderjaar definitief vastgesteld op basis van de subsidieverantwoording met, onder andere, dit jaarverslag.

De PvdA had in 2017 44.013 subsidiabele leden en 9 zetels in de Tweede Kamer.

De subsidie is vastgesteld tot en met het boekjaar 2016.

7.7.1.2 Contributie politici en bezoldigd bestuurders

	Begroting 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Contributie landelijke politici en bezoldigd bestuurders (5,5%)	186.911	125.269	313.765
Aanv. contributie t.g.v. verkiezingsreserve (1,6%)	464.000	447.123	446.726
Aanv. contributie t.g.v. opleidingen (0,3%)	87.000	84.913	83.441
Totaal	737.911	657.305	843.931

Alle politici betalen gewone contributie die in principe is gerelateerd aan het totale inkomen, en een bijzondere contributie die is gerelateerd aan het politieke inkomen.

Voor gemeentelijk, provinciaal, of waterschap functionarissen gaat het om 3% van dit politieke inkomen. De PvdA gebruikt deze inkomsten voor de bestemmingsreserve verkiezingen (1,6%), het Centrum voor Lokaal Bestuur (1,1%) en de Suze Groenewegschool (0,3%). Als gevolg van de inningen uit het oude systeem komen de bedragen hierboven net niet precies overeen met deze percentages. Daarnaast betalen lokale politici 2,5% specifieke contributie direct aan hun afdeling of gewest.

Tweede Kamerleden, bewindspersonen, leden van de Fractie in het Europees Parlement, Eurocommissarissen en bezoldigde leden van het Partijbestuur betalen eveneens een bijzondere contributie van 3% en daarboven een specifieke contributie van 2,5% aan het Partijbureau.

Voor commissieleden in Amsterdam en Rotterdam geldt een andere regeling, zij betalen een vast bedrag. De Statenleden in Zeeland en Limburg betalen een hoger percentage dan 5,5%. Verschillende functionarissen betalen bovendien vrijwillig een hogere dan de rekenkundig bepaalde bijdrage.

7.7.1.3 Overige inkomsten

	Begroting	Uitkomst	Uitkomst
	2017	2017	2016
	€	€	€
Bijdragen (verwante) organisaties	5.000	28.578	110.404
Versterking uit de Vereniging		205.823	
Deelnemersbijdragen opleidingen	10.000	2.575	982
Rente opbrengsten	2.500	49	2.384
	17.500	237.025	113.770

De versterking uit de Vereniging betreft ontvangsten van circa 50 afdelingen/gewesten die gehoor hebben gegeven aan de oproep van het partijbestuur om overschotten naar de centrale bankrekening te laten terugvloeien.

7.7.1.4 Analyse inkomsten t.o.v. begroting	Begroting 2017	Uitkomst 2017	Afwijking t.o.v. begroting
Baten	€	€	€
Contributies	4.444.000	4.558.247	114.246
Overheidssubsidie (7.7.1.1)	3.032.088	2.736.980	-295.108
Service-inkomsten neveninstellingen	85.000	78.408	-6.592
Contributie CLB Functionarissen (7.7.1.2)	737.911	657.305	-80.606
Fondsenwerving Verkiezingsfonds	350.000	355.657	5.657
Overige inkomsten (7.7.1.3)	17.500	237.025	219.525
Totaal inkomsten	8.666.499	8.623.622	-42.878

De contributieopbrengst is hoger dan begroot. In de berekening van de contributieopbrengst is rekening gehouden met een oninbaar gedeelte. Met name in 2016 heeft dit tot een dotatie aan de voorziening van oninbare debiteurenvorderingen geleid. Door inspanningen rond incasso is een gedeelte van de voorziening in 2017 vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

De subsidie is lager doordat de (voorschot)beschikking 2017 van het Ministerie hoger is dan begroot. Belangrijkste oorzaak is de daling van het zetelaantal in de Tweede Kamer.

De service-inkomsten zijn lager doordat het CLB niet is meegegaan naar de nieuwe tijdelijke huisvesting. Doordat de huisvestingskosten lager zijn betekent dit voor de FMS een lagere bijdrage.

Omdat overige inkomsten meestal incidenteel en niet goed te voorspellen zijn wordt in de begroting alleen een gering bedrag opgenomen voor de zaken die wel ieder jaar plaatsvinden. De hogere inkomsten zien met name op versterking vanuit de partij zoals is toegelicht in paragraaf 7.7.1.3.

7.7.2 Organisatiekosten

7.7.2.1 Partijbestuur

	<u>Begroot 2017</u>	<u>Uitkomst 2017</u>	<u>Uitkomst 2016</u>
	€	€	€
Organisatie partijbestuur	271.052	311.444	277.381
Activiteiten internationaal secretariaat Commissie Depla (toekomstfestival)	93.000 -	82.521 19.013	90.504 -
Activiteiten partijbestuur	-	79.989	60.012
TOTAAL Partijbestuur	<u>364.052</u>	<u>492.967</u>	<u>427.897</u>

7.7.2.1.1 Organisatiekosten partijbestuur

Salariskosten en sociale lasten	246.052	238.437*	239.384
Overige organisatiekosten	25.000	73.006	37.997
	<u>271.052</u>	<u>311.444</u>	<u>277.381</u>

* waarvan afvloeiingskosten € 39.768

7.7.2.1.2 Activiteiten en kosten Internationaal Secretariaat

Reis en verblijfkosten partijdelegaties	18.000	10.359	16.551
Lidmaatschappen	40.000	39.360	34.845
Informatie leden, bijeenkomsten, debatten	35.000	32.801	39.109
	<u>93.000</u>	<u>82.521</u>	<u>90.504</u>

7.7.2.2 Directie, staf en bestuursondersteuning

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Organisatiekosten	1.145.525	1.907.424	1.418.101
Activiteiten	448.500	619.037	611.948
TOTAAL Directie, Staf en Bestuursondersteuning	1.594.025	2.526.461	2.030.050

7.7.2.2.1 Directie, staf en bestuursondersteuning Organisatiekosten

Salariskosten en sociale lasten	1.121.200	1.293.858	1.371.231
Salariskosten niet-actieve medewerkers	3.325	480.688	16.091
Overige organisatiekosten	21.000	132.878	30.780
	1.145.525	1.907.424*	1.418.101

* waarvan afvloeiingskosten € 134.889

7.7.2.2.2 Directie, staf en bestuursondersteuning Activiteiten

Scholing	70.000	52.702	58.230
Mobiliteitskosten en outplacement	20.000	-	-
Extern en juridisch advies	10.000	67.451	26.489
Ondernemingsraad	10.000	3.816	-
Verzekeringen organisatie	-	11.782	15.307
Overige personeelskosten	20.000	14.507	13.696
Extra personeel	15.000	10.684	5.589
ARBO	4.000	6.694	17.286
HRM shared Service Center	40.000	79.981	61.489
Personeelsverzekeringen	-	-	1.495
Activiteiten Werkkostenregeling	-	-	-
Congres	115.000	218.877	107.540
Politieke ledenraad	50.000	38.712	47.735
Ledenraadpleging PLUS	-	25.327	80.460
Activiteiten Project Leden	15.000	41.977	18.916
Lezingen en prijzen	10.000	8.000	11.120
Verenigingsraad	5.000	7.695	8.802
1 mei viering/viering 70 jaar	30.000	304	111.143
Reis- en vergaderkosten partijbestuur	20.000	28.539	23.750
Reglementencommissie	500	-	-
Commissies	14.000	1.988	2.902
	448.500	619.037	611.948

De hogere uitgaven voor activiteiten liggen vooral bij HRM Shared service center, Congres en extern en juridisch advies. Voor een uitgebreide beschouwing wordt verwezen naar hoofdstuk 5. Financieel beheer.

7.7.2.3 Strategie en Partijondersteuning

	Begroot 2017 €	Uitkomst 2017 €	Uitkomst 2016 €
Organisatiekosten	1.765.879	1.775.453	2.232.051
Activiteitenkosten	298.000	104.454	526.009
TOTAAL Strategie en Partijondersteuning	2.063.879	1.879.907	2.758.059

7.7.2.3.1 Strategie en Partijondersteuning Organisatiekosten

Salarissen en sociale lasten	1.655.879	1.644.088*	2.165.919
Overige organisatiekosten	110.000	134.111	81.473
Af: Doorbelast aan Verkiezingen	-	-2.746	-15.342
	1.765.879	1.775.453	2.232.051

* waarvan afvloeiingskosten € 374.067

7.7.2.3.2 Strategie en Partijondersteuning Activiteitenkosten

Actueel debat	10.000	1.132	10.372
Electoraal onderzoek	25.000	9.378	52.950
Programmacommissie	-	1.816	72.254
Rood	80.000	294	114.032
Fotografie en Vormgeving	5.000	2.217	-
Online inclusief specials	10.000	18.192	31.638
Versturen e-mails	15.000	5.830	9.977
Spots en films vrijwilligers	20.000	-	10.717
Kosten Parlementaire Monitor	18.000	19.074	18.133
Ledenwerving	50.000	26.060	106.536
Belteam/Ledenbehoud	15.000	4.496	19.807
Kosten Fondsenwerving	5.000	-406	28.812
Vrijwilligersmanagement	5.000	6.918	6.954
Scouting & kandidaatstellingscommissie	5.000	7.599	17.119
Activiteiten Leergangen	15.000	-	-
Strategenklas	5.000	-	6.441
Scholing afdelingen	5.000	1.854	8.533
Vorbereiding Tweede Kamer Verkiezingen	-	-	7.362
Landelijke Campagneacties/Doelgroepen 2016	-	-	-
Politiek van Waarde	5.000	-	4.372
Ondersteuning afdelingen	5.000	-	-
	298.000	104.454	526.009

7.7.3 Neveninstellingen en verbonden partijen	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Bijdrage PvdA			
Wiardi Beckmanstichting (verbonden partij)	40.000	40.000	40.000
Foundation Max van der Stoel (neveninstelling)	18.300	18.300	18.300
Centrum Lokaal Bestuur (verbonden partij)	24.000	17.000	17.000
	<u>82.300</u>	<u>75.300</u>	<u>75.300</u>
Subsidies van het Ministerie van Binnenlandse zaken (geormerkt)			
Foundation Max van der Stoel (WFPP)		300.349	359.661
Foundation Max van der Stoel (MATRA)	404.000	251.567	293.732
Jonge Socialisten (neveninstelling)	135.105	129.151	182.821
Wiardi Beckmanstichting (verbonden partij)	504.520	400.506	565.507
	<u>1.043.625</u>	<u>1.081.572</u>	<u>1.401.721</u>
Totaal neveninstellingen en verbonden partijen	<u>1.125.925</u>	<u>1.156.872</u>	<u>1.477.021</u>

Alle bedragen die in 2017 door de PvdA aan de Neveninstellingen en Verbonden partijen zijn overgemaakt staan hier weergegeven. Dit zijn de geormerkte subsidiebedragen en de eigen bijdrage van de Vereniging.

7.7.4 Bedrijfskosten Algemeen	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Afschrijvingslasten hardware	33.642	38.300	49.281
Afschrijvingslasten software	189.255	294.926	149.960
Afschrijvingslasten immateriële activa	16.660	16.660	16.660
Hosting	74.000	44.789	67.562
Webbeheer	125.200	149.255	59.475
Onderhoud en abonnementen ICT	136.200	72.758	126.581
Totaal kosten automatisering	<u>574.957</u>	<u>616.689</u>	<u>469.519</u>
Accountantskosten	30.000	35.042	30.271
Huisvesting	219.000	141.262	443.495
Afschrijvingslasten inventaris	60.000	20.041	88.108
Verhuiskosten	45.000	44.409	169.153
Algemene bureaunkosten	183.100	165.299	242.267
Totaal Bedrijfskosten Algemeen	<u>1.112.057</u>	<u>1.022.741</u>	<u>1.442.813</u>

In 2017 zijn de automatiseringskosten hoger dan vorig jaar en hoger dan begroot. Oorzaak vindt zich met name in hogere afschrijvingslasten software door gepleegde investeringen in CRM en mijnpvda.nl, en hogere kosten webbeheer.

In 2016 zijn extra kosten gemaakt voor verhuizen en bijbehorende extra afschrijvingen op inventaris.

Voor een uitgebreide beschouwing wordt verwezen naar hoofdstuk 5. Financieel beheer.

7.7.5 Afdrachten en uitgaven voor verkiezingen.

In 2017 is meer gebruik gemaakt van de activiteitenpot dan in 2016. Met de verenigingsraad wordt bekeken hoe we nog meer continuïteit in de aanvragen kunnen brengen.

De campagne uitgaven voor de Tweede Kamerverkiezingen en permanente campagne komen ten laste van de bestemmingsreserve verkiezingen. Dat geldt ook voor de reguliere afdrachten aan afdelingen en gewesten en voor de Gemeenteraadsverkiezingen 2018 waarvan in 2017 een bedrag van € 168.488 is bestemd.

Het saldo van de bestemmingsreserve verkiezingen bedraagt eind 2017 -/- € 421.218.

Omdat een bestemmingsreserve niet negatief kan zijn, is het negatieve saldo van de bestemmingsreserve verkiezingen ten laste van de continuïteitsreserve van de Vereniging gebracht.

7.8 Verantwoording activiteiten WFPP

In de Wet financiering politieke partijen staat dat na afloop van het kalenderjaar wordt beoordeeld of de besteding van de subsidie valt binnen de grenzen van de wet.

Om deze beoordeling te kunnen uitvoeren is hieronder een overzicht opgenomen van de belangrijkste activiteiten waarvoor de subsidie in 2017 is aangewend. Het totaalbedrag van deze kosten ligt ruim boven de toegekende subsidie, € 1.655.408. Dit komt doordat geen onderscheid wordt gemaakt ten aanzien van welke activiteiten precies uit de subsidie of uit de reguliere begroting van de Partij van de Arbeid worden betaald.

Bestemming	Uitgaven 2017	Ingezet ten behoeve van
Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	1.596.719	Verkiezingscampagne
Gemeenteraadsverkiezingen 2018	168.488	Verkiezingscampagne
Kosten afdeling Communicatie	45.314	Informatievoorziening
Kosten afdeling Mensen(totaal)	16.371	Politieke vorming en scholing
Kosten afdeling Inhoud (totaal)	12.325	Politiek-wetenschappelijke activiteiten
ROOD	294	Informatievoorziening
1 mei viering	304	Politieke vorming en scholing
Congres	218.877	Informatievoorziening
Ledenwerving	30.150	Ledenwerving
Activiteiten Internationaal Secretariaat	82.521	Contacten buitenlandse zusterpartijen
Ledenraadpleging	25.327	Verkiezingscampagne
Politieke ledenraad	38.712	Informatievoorziening
Netwerken	12.907	Informatievoorziening
	<u>2.248.309</u>	

7.9 Toelichting Algemeen

7.9.1 Personeelsbestand

Op het Partijbureau van de PvdA waren eind 2017 35,8 FTE in dienst (31,9 vast en 3,9 tijdelijk).

7.9.2 Personeelskosten

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Salarissen (regulier)	2.340.066	2.487.872	2.946.464
Sociale lasten (regulier)	346.312	376.097	464.681
Pensioenlasten	278.318	223.613	275.422
Overige personeelskosten (inclusief afvloeiing personeel)	41.348	573.160	96.506
Totaal Regulier	3.006.044	3.660.743	3.783.073
Salarissen (campagne)	137.485	137.485	136.370
Sociale lasten (campagne)	24.408	24.408	18.338
Pensioenlasten (campagne)	7.557	7.557	6.369
Overige personeelskosten (campagne)	8.950	8.950	3.794
Totaal Campagne	178.399	178.399	164.872
Totaal Personeelskosten	3.184.443	3.839.142	3.947.945

De hoger dan begrote reguliere personeelskosten van € 655.000 zijn grotendeels een gevolg van de afvloeiingsregeling van personeel. In 2017 is hiertoe een bedrag van € 548.000 ten laste van het resultaat van de Vereniging gebracht.

Door een vrijwillige vertrekregeling viel bij de teams Leden en V&C een groot gat in de organisatie en zijn gedurende de campagne tijdelijk nog enkele personen extra ingezet. De salariskosten voor de Campagne worden betaald uit de campagnebegroting die wordt gevormd uit de bestemmingsreserve verkiezingen.

7.9.3 Bezoldiging bestuur

De bezoldiging voor de voorzitter en de Internationaal Secretaris bedraagt in totaal € 174.755 (bruto salaris inclusief werkgeverslasten en pensioenpremie). In 2016 was dit € 239.384. De salarissen zijn aangepast aan de actuele BBRA schalen. In 2016 is daardoor nog een nabetaling gedaan op voorgaande jaren.

7.9.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum bekend, die het beeld van de jaarrekening in belangrijke mate beïnvloeden.

7.10 Samengevoegde balans Partij van de Arbeid met afdelingen, gewesten en stadsregio's (na bestemming van het resultaat)

	2017		2016	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Immateriële vaste activa bij Partij van de Arbeid	848.863		841.044	
Materiele vaste activa Partij van de Arbeid	114.117		155.548	
Materiele vaste activa afdelingen en gewesten	<u>6.822</u>		<u>7.037</u>	
		969.802		1.003.628
Vlottende activa				
Vorderingen Partij van de Arbeid	198.923		720.950	
Vorderingen Afdelingen en gewesten	121.396		106.458	
Effecten afdelingen en gewesten	494		531	
Liquide middelen Partij van de Arbeid	1.194.008		1.010.884	
Liquide middelen afdelingen en gewesten	<u>3.824.523</u>		<u>3.972.772</u>	
		5.339.344		5.811.596
Totaal activa		<u>6.309.146</u>		<u>6.815.224</u>
Passiva				
Elgen vermogen				
Continuïteitsreserve Partij van de Arbeid	667.190		947.932	
Continuïteitsreserve afdelingen en gewesten	2.335.560		2.611.021	
Bestemmingsreserves Partij van de Arbeid	0		496.770	
Bestemmingsfonds Vrouwen PvdA	0		0	
Bestemmingsreserve afdelingen en gewesten	<u>1.538.555</u>		<u>1.422.007</u>	
		4.541.305		5.477.730
Voorzieningen				
Voorzieningen Partij van de Arbeid	<u>26.504</u>		<u>31.863</u>	
		26.504		31.863
Kortlopende schulden				
Kortlopende schulden Partij van de Arbeid	1.662.217		1.251.860	
Fractiegelden in beheer bij afdelingen en gewesten	30.316		0	
Kortlopende schulden afdelingen en gewesten	<u>48.804</u>		<u>53.771</u>	
		1.741.337		1.305.631
Totaal passiva		<u>6.309.146</u>		<u>6.815.224</u>

7.11 Samengestelde staat van Baten en Lasten Partij van de Arbeid met afdelingen, gewesten en stadsregio's

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Inkomsten bedrijfsvoering			
Contributies 100%	4.444.000	4.558.247	4.416.377
Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing	0	100.000	0
Totale overheidssubsidie o.b.v. zetels	3.032.088	2.736.980	3.694.225
Service-inkomsten neveninstellingen en verbonden partijen	85.000	78.408	122.967
Contributie CLB Functionarissen	551.000	532.036	843.931
Fondsenwervingsactie	350.000	255.657	133.060
Bijdragen landelijke politici	186.911	125.269	111.386
Rente en overig	17.500	32.025	2.384
Baten afdelingen en gewesten	<u>802.219</u>	<u>926.739</u>	<u>1.208.230</u>
Totaal inkomsten	<u>9.468.718</u>	<u>9.345.361</u>	<u>10.532.560</u>
Lasten			
Partijbestuur	364.052	492.967	427.897
Directie, staf en bestuursondersteuning	1.594.025	2.526.461	2.030.050
Strategie en Partijondersteuning	2.063.879	1.879.907	2.798.590
Neveninstellingen en verbonden partijen	1.125.925	1.156.872	1.477.021
Bedrijfskosten Algemeen	1.112.057	1.022.741	1.442.813
Afdrachten en Activiteitenpot	13.500	12.907	48.895
Lasten afdelingen en gewesten	<u>1.328.067</u>	<u>1.546.373</u>	<u>1.433.126</u>
Totaal lasten	<u>7.601.505</u>	<u>8.638.228</u>	<u>9.658.392</u>
Uitgaven t.b.v. Campagnes			
Permanente campagne (ombudswerk)	45.000	46.839	0
Oekraïne referendum	0	0	22.522
Campagne Tweede Kamerverkiezingen	<u>1.950.000</u>	<u>1.596.719</u>	<u>481.513</u>
	<u>1.995.000</u>	<u>1.643.558</u>	<u>504.035</u>
Resultaat	<u>-127.787</u>	<u>-936.425</u>	<u>370.133</u>

7.12 Geconsolideerde balans Partij van de Arbeid met afdelingen en gewesten, stadsregio's en de Wiardi Beckman Stichting (na bestemming van het resultaat)

	2017		2016	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Immateriële vaste activa bij Partij van de Arbeid	848.863		841.044	
Materiele vaste activa Partij van de Arbeid	114.117		155.548	
Materiele vaste activa afdelingen en gewesten	6.822		7.037	
Materiele vaste activa Wiardi Beckman Stichting	6.672		12.061	
		976.474		1.015.690
Viottende activa				
Vorderingen Partij van de Arbeid	198.585		714.305	
Vorderingen Afdelingen en gewesten	121.396		106.458	
Vorderingen Wiardi Beckman Stichting	16.807		119.490	
Effecten afdelingen en gewesten	494		531	
Liquide middelen Partij van de Arbeid	1.194.008		1.010.884	
Liquide middelen afdelingen en gewesten	3.824.523		3.972.772	
Liquide middelen Wiardi Beckman Stichting	285.713		111.493	
		5.641.526		6.035.934
Totaal activa		6.618.000		7.051.623
Passiva				
Reserves en fondsen				
Continuïteitsreserve Partij van de Arbeid	667.190		947.932	
Continuïteitsreserve afdelingen en gewesten	2.335.560		2.611.021	
Continuïteitsreserve Wiardi Beckman Stichting	213.625		206.914	
Bestemmingsreserves Partij van de Arbeid	0		496.770	
Bestemmingsreserves afdelingen en gewesten	1.538.555		1.422.007	
Bestemmingsreserves Wiardi Beckman Stichting	40.000		0	
Legaten en fondsen Wiardi Beckman Stichting	5.000		7.234	
		4.799.930		5.691.878
Voorzieningen				
Voorzieningen Partij van de Arbeid	26.504		31.863	
		26.504		31.863
Kortlopende schulden				
Kortlopende schulden Partij van de Arbeid	1.662.217		1.251.860	
Fractiegelden in beheer bij afdelingen en gewesten	30.316		0	
Kortlopende schulden afdelingen en gewesten	48.804		53.771	
Kortlopende schulden Wiardi Beckman Stichting	50.229		22.250	
		1.791.566		1.327.882
Totaal passiva		6.618.000		7.051.623

7.13 Geconsolideerde staat van Baten en Lasten Partij van de Arbeid met afdelingen en gewesten, stadsregio's en de Wiardi Beckman Stichting

	Begroot 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Inkomsten bedrijfsvoering			
Contributies 100%	4.444.000	4.558.247	4.416.377
Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing	0	100.000	0
Totale overheidssubsidie 36 zetels	3.032.088	2.736.980	3.694.225
Service-inkomsten neveninstellingen en verbonden partijen	85.000	78.408	122.967
Contributie CLB Functionarissen	551.000	532.036	843.931
Fondsenwervingsactie	350.000	255.657	133.060
Bijdragen landelijke politici	186.911	125.269	111.386
Rente en overig	17.500	32.025	2.384
Baten afdelingen en gewesten	802.219	926.739	1.208.230
Baten Wiardi Beckman Stichting	92.300	194.471	109.250
Totaal inkomsten	9.561.018	9.539.832	10.641.810
Lasten			
Partijbestuur	364.052	492.967	427.897
Directie, staf en bestuursondersteuning	1.594.025	2.526.461	2.030.050
Strategie en Partijondersteuning	2.063.879	1.879.907	2.798.590
Neveninstellingen en verbonden partijen	1.125.925	716.366	871.514
Bedrijfskosten Algemeen	1.112.057	1.022.741	1.442.813
Afdrachten en Activiteitenpot	13.500	12.907	48.895
Lasten afdelingen en gewesten	1.328.067	1.546.373	1.433.126
Lasten Wiardi Beckman Stichting	610.550	590.500	724.172
	8.212.055	8.788.222	9.777.057
Uitgaven t.b.v. Campagnes			
Permanente campagne (ombudswerk)	45.000	46.839	0
Oekraïne referendum	0	0	22.522
Campagne Tweede Kamerverkiezingen	1.950.000	1.596.719	481.513
	1.995.000	1.643.558	504.035
Resultaat	-646.037	-891.948	360.718

Amsterdam, 18 juni 2018

Namens het partijbestuur

N. Vedelaar
(voorzitter)

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Partij van de Arbeid
Postbus 30204
2500 GE DEN HAAG

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Partij van de Arbeid

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Partij van de Arbeid gecontroleerd. De jaarrekening omvat de enkelvoudige, de samengevoegde en de geconsolideerde jaarrekening.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige, samengevoegde en geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Partij van de Arbeid per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 2.355.911;
2. de enkelvoudige staat van baten en lasten over 2017 met een resultaat van € 777.512 (tekort); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De samengevoegde jaarrekening bestaat uit:

4. de samengevoegde balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 6.309.146;
5. de samengevoegde staat van baten en lasten over 2017 met een resultaat van € 936.425 (tekort); en
6. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

7. de geconsolideerde balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 6.618.000;
8. de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2017 met een resultaat van € 819.948 (tekort); en
9. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Partij van de Arbeid zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Correspondentie
Postbus 2150
2400 CD
Alphen aan den Rijn

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

Gevolgen van de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen 2017

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel in de toelichting op pagina 40 van de jaarrekening inzake de continuïteit en op paragraaf 4 van het bestuursverslag, waarin de gevolgen van de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen 2017 voor de Partij van de Arbeid zijn beschreven. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

- 3 -

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Sliedrecht, 29 juni 2018.

WIT^h accountants B.V.

Bijlagen.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2017 van Partij van de Arbeid

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Vereniging Partij van de Arbeid
Postbus 30204
2500 GE DEN HAAG

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Verklaring betreffende het financieel verslag en de overzichten

Ons oordeel

Wij hebben het financieel verslag en de overzichten 2017 van Vereniging Partij van de Arbeid te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geven:

- het financieel verslag 2017 (artikel 25, eerste lid, onder a) en de daarin opgenomen rekening van kosten en opbrengsten (artikel 26 onder c);
- het overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in dat kalenderjaar van een geveer heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder b); en
- het overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder c), een getrouw beeld.

Tevens zijn wij van oordeel dat de bij het financieel verslag 2017 gevoegde opgave omtrent het ledental van de politieke partij en van de aangewezen politieke jongerenorganisatie, conform artikel 26, onder d van de Wet financiering politieke partijen, juist is.

Overeenkomstig artikel 25, eerste lid onder a tot en met c, en artikel 26, onder c tot en met e, van de Wet financiering politieke partijen bestaat de gecontroleerde (financiële) informatie uit:

- het financieel verslag over 2017 met daarin een weergave van de (financiële) informatie, die op grond van artikel 20 van de Wet financiering politieke partijen in de administratie is opgenomen. Het financieel verslag omvat tevens:
  - een volgens de normen van het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar beschouwde rekening van kosten en opbrengsten met bijbehorende toelichting, van belang zijnde voor de vaststelling van de subsidie;
  - een opgave van de voor de vaststelling van de subsidie van belang zijnde gegevens omtrent het ledenaantal per peildatum 1 januari 2017 van in totaal 44.014 van de politieke partij en het ledenaantal per peildatum 1 januari 2017 van in totaal 1.624 van de aangewezen jongerenorganisatie.

Het financieel verslag wordt vergezeld van een activiteitenverslag.

- een overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in het kalenderjaar van een geveer heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (zoals opgenomen in het financieel verslag op pagina 34);
- een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (zoals opgenomen in het financieel verslag op pagina 33).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden alsmede de Regeling financiering politieke partijen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag en de overzichten'.

Correspondentie
Postbus 2150
2400 CD
Alphen aan den Rijn

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

- 2 -

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Partij van de Arbeid zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot het financieel verslag en de overzichten

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor het financieel verslag en de overzichten

Het bestuur van Vereniging Partij van de Arbeid is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van het financieel verslag en de overzichten in overeenstemming met de Wet financiering politieke partijen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van het financieel verslag en de overzichten moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur het financieel verslag en de overzichten opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voor-nemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in het financieel verslag en de overzichten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag en de overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van dit financieel verslag en deze overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Wij zijn van oordeel dat de partij de aan de subsidie verbonden verplichtingen heeft nageleefd en het financieel verslag en de overzichten voldoen aan de bij of krachtens de Wet financiering politieke partijen gestelde voorschriften.

Tevens melden wij dat het activiteitenverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met het financieel verslag.

Was getekend te Sliedrecht, 29 juni 2018.

WITh accountants B.V.
[Redacted signature]

Bijlage.

Bijlage bij onze controleverklaring voor het financieel verslag en de overzichten van Vereniging Partij van de Arbeid

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het financieel verslag en de overzichten afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in het financieel verslag en de overzichten staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in het financieel verslag en de overzichten. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van het financieel verslagen de overzichten en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of het financieel verslag en de overzichten een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Giften > boven € 4500,- 2017

	CLB	FMS	JS	PVDA	WBS	datum	Subtotaal 2017	Adres
Leen Verbeek	4.683,84			725,34			5.409,18	LELYSTAD
Peter den Oudsten	3.489,12			1.514,03			5.003,15	GRONINGEN
Jeroen Dijsselbloem		200,00		6.092,05			6.292,05	WAGENINGEN
Paul Tang				5.895,16			5.895,16	AMSTERDAM
Hans Spekman	935,36			4.405,29			5.340,65	UTRECHT
Sharon Dijkstra				6.207,10			6.207,10	ENSCHEDÉ
Agnes Jongerius						18-9-2016	1302,92	UTRECHT
						17-2-2017	1302,92	
						17-2-2017	1302,92	
						28-5-2017	1302,92	
						31-7-2017	1302,92	
Jan Nieuwenburg	3.105,56			7.134,71			7.134,71	BLOKKER
Khadja Arif				2.362,97			5.468,53	AMSTERDAM
Staf Depla	2.920,80	250,00		6.106,46	226,92		6.106,46	UTRECHT
Martijn van Dam				1.111,52			4.509,24	S-GRAVENHAGE
Jet Bussemaker			200,00	4.719,41			4.719,41	AMSTERDAM
Lodewijk Asscher				5.722,58			5.922,58	AMSTERDAM
Henk Nijboer				6.348,48			6.348,48	AMSTERDAM
Sander den Hartog				5.903,92			5.903,92	GRONINGEN
						20-1-2017	1020	BLARICUM
						20-2-2017	1020	
						5-3-2017	10000	
						6-3-2017	-10000	
						17-3-2017	1020	
						18-4-2017	1020	
						25-5-2017	1020	
						30-6-2017	1020	
						21-7-2017	1020	
						18-8-2017	1020	
						20-9-2017	1020	
						23-10-2017	1020	
						23-11-2017	1020	
						21-12-2017	1020	
							12.240,00	
							12.240,00	

Schulden > € 25.000 vereniging en neveninstellingen zoals gevraagd in de WFPP

Datum	Crediteurnummer	Crediteur	Bedragen	Adres	postcode/woonplaats
31-12-2017		rekening courant PVDA-JS	102.134 C	Rijswijkseweg 60	2516 EH Den Haag
31-12-2017		rekening courant PVDA-CLB	385.912 C	Rijswijkseweg 60	2516 EH Den Haag
31-12-2017		rekening courant PVDA-FMS	202.720 C	Rijswijkseweg 60	2516 EH Den Haag
7-9-2017	2810	Stichting ondersteuning Tweede Kamerfract	36.096,50	Plein 2	2500 EA Den Haag
18-7-2017	32149	Parti Socialiste Europeen	30.000,00	10-12 RueGuilmard 8-	1040 Brussels
11-7-2017	38468	Piatina Argenta Events Bussines comp	26.250,00	Benoordenhoutseweg 23	2596 BA Den Haag
5-7-2017	37993	Pinnacle	25.225,00	Mulderstraat 1	1011 PZ Amsterdam
5-7-2017	37993	Pinnacle	25.225,00	Mulderstraat 1	1011 PZ Amsterdam
19-6-2017	38014	Stichting stroomNederland	39.989,00	Nieuwstraat 14	1811 BP Alkmaar
13-4-2017	31640	Jaarbeurs bv	31.078,71	Jaarbeursplein	3521 AL Utrecht
31-3-2017	32149	Parti Socialiste Europeen	27.270,00	10-12 RueGuilmard 8-	1040 Brussels
14-3-2017	34773	Vizeum Nederland bv	31.399,50	Moermanskade 87	1013 BC Amsterdam
6-3-2017	34773	Vizeum Nederland bv	77.868,98	Moermanskade 87	1013 BC Amsterdam
20-2-2017	36568	De Fabrique evenementenlocatie	47.651,12	Weskanaaldijk 7	3542 DA Utrecht
16-2-2017	36808	Pylades	30.687,14	Anna Horstinkstraat 1	1382 MN Weesp
16-2-2017	38295	NIS5	42.350,00	Danzigerkade 17	1013 AP Amsterdam
15-2-2017	34773	Vizeum Nederland bv	209.999,86	Moermanskade 87	1013 BC Amsterdam
12-2-2017	38165	Simon den Haak	26.136,00	Koningin Emmakade 154-B	2518 JK Den Haag
24-1-2017	15380	SWIS	27.683,67	3e Binnenvestgracht 23T1	2312 NR Leiden
24-1-2017	38014	Stichting stroomNederland	40.000,00	Nieuwstraat 14	1811 BP Alkmaar
18-1-2017	31795	Creative Technology	26.086,69	Rucphensebaan 52	4706 PJ Roosendaal
17-1-2017	34773	Vizeum Nederland bv	67.999,81	Moermanskade 87	1013 BC Amsterdam
16-1-2017	1115	Van Slobbe	106.090,10	Escudostraat 38	2991 XV Barendrecht
3-1-2017	36568	De Fabrique evenementenlocatie	71.541,96	Weskanaaldijk 7	3542 DA Utrecht
2-1-2017	37993	Pinnacle	25.225,00	Mulderstraat 1	1011 PZ Amsterdam
16-1-2017		Belastingdienst inz. Loonheffingen	107.914,00		
15-2-2017		Belastingdienst inz. Loonheffingen	99.856,00		

15-3-2017	Belastingdienst inz. Loonheffingen	102.954,00	
13-4-2017	Belastingdienst inz. Loonheffingen	158.313,00	
16-5-2014	Belastingdienst inz. Loonheffingen	162.594,00	
15-6-2017	Belastingdienst inz. Loonheffingen	81.181,00	
14-7-2017	Belastingdienst inz. Loonheffingen	72.560,00	
16-8-2017	Belastingdienst inz. Loonheffingen	94.795,00	
14-9-2017	Belastingdienst inz. Loonheffingen	77.493,00	
16-10-2017	Belastingdienst inz. Loonheffingen	72.393,00	
15-11-2017	Belastingdienst inz. Loonheffingen	85.129,00	
14-12-2017	Belastingdienst inz. Loonheffingen	150.227,00	
31-12-2017	Delta lloyd	354.456,00	1096 BA Amsterdam
		<u>2.691.719,04</u>	

INSTELLING

Foundation max van der Stoel	Delta Lloyd	40.699,00	1096 BA Amsterdam
Foundation max van der Stoel	Belastingdienst inz. loonheffingen	26.190,00	
		<u>66.889,00</u>	

Centrum Lokaal Bestuur

Schulden > € 25,000 NIHIL

Jonge Socialisten

Schulden > € 25,000 NIHIL

Stichting Dr.J.M. Den Uyl Lezing

Schulden > € 25,000 NIHIL

Wiarda Beckmanstichting

Schulden > € 25,000 NIHIL

Recapitulatie subsidiabele leden per 1 januari 2017 Partij van de Arbeid

Aantal leden	Subsidiebel	Totaal aantal leden geheel 2017
	44.014,00	48.612,00

Aantal leden Jonge Socialisten 1.624,00

WITH accountants
in non-profit

WIARDI
WEIENSCHAPPELIJK BUREAU
BECKMAN
VOOR DE SOCIAAL-DEMOCRATIE
STICHTING

EMMAPARK 12 2595 ET DEN HAAG
E-MAIL info@wbs.nl TELEFOON [070] 262 97 20

Jaarverslag 2017

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	2
DE OPDRACHT VAN DE WIARDI BECKMAN STICHTING	3
ONAFHANKELIJKHEID.....	3
OPEN RELATIE MET DE OMGEVING.....	3
FUNCTIES WBS.....	4
1. ZELFSTANDIGE ANALYSE, AGENDERING EN PROGRAMMATISCH WERK:	5
1.2 SOCIALISME EN DEMOCRATIE.....	7
2. FORUM- EN NETWERKFUNCTIE	8
2.1 ONDERZOEKSPROJECTEN	8
2.2 WERKGROEPEN.....	8
<i>Werkgroep partijpolitieke processen</i>	8
<i>Werkgroep Farmacie</i>	9
<i>Werkgroep Eigentijdse sociaaldemocratie</i>	9
<i>Werkgroep Geschiedenis</i>	9
<i>Werkgroep arbeid</i>	9
2.4 Jong WBS.....	11
2.5 WBS EUROPAFONDS 2016.....	14
<i>Projecten</i>	14
<i>Financiële ondersteuning</i>	14
3. PVDA	15
3.1 PARTIJBESTUUR, COMMISSIES EN VERENIGINGSWERK	15
3.2. AFDELINGEN.....	15
3.3. VERTEGENWOORDIGING IN BESTUREN	15
4. CURATORIUM, STAF EN FELLOWS	16
4.1 CURATORIUM.....	16
4.2 STAF.....	16
4.3 FELLOWS.....	16
4.4 STAGIAIR(E)S.....	16
5. ACTIVITEITEN	17
6. PUBLICATIES	18
BIJLAGE 1: ALGEMENE INFORMATIE	19
BIJLAGE 2: BEGROTING 2018	22

De opdracht van de Wiardi Beckman Stichting

De WBS stelt zich ten doel om urgente maatschappelijke vraagstukken te signaleren, deze wetenschappelijk te analyseren vanuit een langetermijnperspectief en sociaaldemocratische gezindheid, en er toekomstgericht over te adviseren.

De WBS werkt, vanaf halverwege 2017 alleen al door de geringe omvang van haar budget en staf, in het besef dat alleen met een uitgebreide kring van vrijwilligers uit de wereld van de wetenschap, maatschappelijke organisaties, en openbaar bestuur zij haar taken kan vervullen. De WBS is niet het kantoor op het Emmapark maar de gemeenschap. Het kantoor initieert, selecteert, faciliteert en organiseert en is als zodanig de spin in het web van een kring van betrokkenen. Een aantal experts uit deze kring is voor een periode als 'fellow' verbonden aan de WBS, en draagt in die hoedanigheid bij aan het werk van de WBS. Maar ook andere geïnteresseerden kunnen een project indienen, organiseren en verspreiden in WBS-verband. De medewerkers van de WBS zijn uiteraard ook inhoudelijk bij de uitvoering van de projecten betrokken. Met de vorming en facilitering van thematische netwerken, draagt de WBS ook bij aan de versterking van de kennisdemocratie. Leden van de PvdA kunnen over de thema's waarop zij expertise bezitten een inhoudelijke bijdrage leveren via de afdeling in de plaats waar zij wonen, maar ook via de WBS-denktanks en netwerken.

Onafhankelijkheid

Om deze doelstelling te kunnen vervullen is de onafhankelijke positie van de WBS essentieel. Sensitiviteit voor maatschappelijke problemen en tegenstrijdigheden in beleid, en ontvankelijkheid voor nieuwe inzichten vereisen onafhankelijkheid van bestaand beleid en beleidsmakers. Onafhankelijkheid kenmerkt zowel de programmering, werkwijze, als inhoud van de WBS-activiteiten.

Open relatie met de omgeving

De WBS streeft naar een open relatie met haar omgeving, naar een grote betrokkenheid bij de programmatische functie van de PvdA en naar een verdere versterking van haar netwerkfunctie. Het voornemen tot een intensieve dialoog met de buitenwereld betreft om te beginnen de totstandkoming van dit werkprogramma. We voeren regelmatig gesprekken over de programmering met wetenschappers, maatschappelijke organisaties, lokale bestuurders, de PvdA-fracties en het ondersteunende apparaat, de politiek leider, het partijbestuur en de partijvoorzitter. Deze dialoog laat onverlet dat het curatorium van de WBS het programma vaststelt.

De WBS wil intensief bijdragen aan de versterking van het programma van de PvdA in elk van haar geledingen. Waar de projecten van de WBS het programma van het Partijbestuur en de strategie van de fracties in het parlement ondersteunen, is de gezamenlijke opbrengst hoger dan de som der delen.

De WBS vervult een spilfunctie in de binding van talent en expertise aan de PvdA. Onder meer door in het kader van haar projecten thematische en professionele kennisnetwerken op te bouwen en te onderhouden waarin de sferen van politiek, maatschappelijke bewegingen, wetenschap en kunst elkaar ontmoeten. Politici en bestuurders kunnen een beroep doen op deze 'kennisbanken' van de WBS wanneer zij behoefte hebben aan specifieke expertise, bijvoorbeeld

in de vorm van snel te organiseren strategische seminars over een actueel maatschappelijk vraagstuk of een voorgenomen beleidshervorming.

Funcities WBS

De Wiardi Beckman Stichting vervult tenminste drie functies: (1) zelfstandige analyse, agendering en programmatisch werk; (2) een forum- en netwerkfunctie, inclusief internationale vertegenwoordiging; en (3) ondersteuning van programmatisch werk in partij- en verkiezingsprogrammacommissies van de PvdA. Hieronder wordt langs deze functies verslag gedaan van de WBS-activiteiten in 2017.

1. Zelfstandige analyse, agendering en programmatisch werk:

Hoe vindt de PvdA weer de weg omhoog?

In de maanden na de verloren Tweede Kamerverkiezingen van maart 2017 heeft de Wiardi Beckman Stichting een bijdrage geleverd aan de discussie hoe de PvdA de weg omhoog kan vinden.

- Op woensdag 10 mei organiseerde de WBS een brainstormbijeenkomst met Lodewijk Asscher, Kees Aarts, Willem Bouwens, Paul Depla, Mariette Hamer, Pieter Hilhorst, Ahmed Marcouch, Philip van Praag, Kim Putters en Jan Marinus Wiersma.
- WBS-staf was aanwezig bij de vier bijeenkomsten in het land (Zwolle, Rotterdam, Eindhoven en Amsterdam) die Mirthe Biemans organiseerde onder leden, en hielp bij het analyseren van de uitkomsten van de vragenlijsten.
- Klara Boonstra werkte met Paul Depla e.a. aan zijn analyse van de verkiezingsnederlaag.
- In alle S&D-nummers van 2017 was aandacht voor de vraag 'hoe verder met de PvdA' (zie paragraaf 1.2)

Een analyse van het regeerakkoord

Na het verschijnen van het regeerakkoord tussen VVD, CDA, D66 en CU, maakte de WBS een bundeling analyserende reacties hierop (online publicatie). Deze is kort na het verschijnen van het regeerakkoord aangeboden aan de Tweede Kamerfractie als input voor het Debat over de regeringsverklaring Rutte III. Met bijdragen van Heleen de Coninck, Klara Boonstra, Flip de Kam, Wim Derksen, Marith Volp, Rinda den Besten, Bob Deen, Menno Hurenkamp, Bart van Bruggen, Marco Florijn en Hans Boutellier (<https://wbs.nl/nieuws/regeerakkoord-analyses>).

Onrechtvaardig recht

In 2017 startte het onderzoeksprogramma 'Onrechtvaardig recht'. Een van de inspiratiebronnen was het onderzoek van het HILL dat concludeert dat het recht op verschillende terreinen de onderkant van de samenleving niet bedient. Zo biedt het recht niet altijd een oplossing voor onrechtvaardige situaties op de werkvloer. Als je een rechtszaak begint tegen je werkgever, kost dat je je baan. Juist voor mensen in een kwetsbare positie, werkt ons rechtssysteem gebrekkig. Ook voor mensen met problematische schulden geldt dat het recht hen vaak eerder meer dan minder misère oplevert (Denk aan de Den Uyl-lezing die Jesse Frederik op 18 december hield). Welke andere mogelijkheden hebben burgers om onrecht dat hun wordt aangedaan aan de kaak te stellen, behalve een gang naar de rechter? Welke alternatieven moeten nog ontwikkeld worden? Dit onderzoek loopt door in 2018 en moet uiteindelijk resulteren in een aantal concrete adviezen en voorstellen.

Onderzoek naar de organisatie van de zorg

Marijke Linthorst blogt sinds 2016 voor de WBS over het zorgstelsel in Nederland. Ze spreekt hiervoor met huisartsen, specialisten, zorgverzekeraars en bestuurders van ziekenhuizen. Soms bevatten haar bijdragen concrete adviezen, soms is het vooral analyse (hoe werkt ons systeem, en waarom werkt het zo?). Het project wordt medio 2019 afgesloten met een bijeenkomst, en met een publicatie van concrete adviezen.

Biografie Wim Kok

Wim Kok heeft gedurende dertig jaar grote invloed uitgeoefend op de sociale en politieke verhoudingen in Nederland. Ook buiten ons land, vooral in Europa, heeft hij op belangrijke ontwikkelingen zijn stempel gedrukt. Marnix Krop schrijft een politieke biografie die de grote

lijnen, beheersende thema's en beslissende momenten in Koks leven behandelt, als vakbondsvoorzitter, als PvdA-leider, als minister van Financiën en als voorman van twee 'paarse' kabinetten.

Kok verleent zijn volledige medewerking aan deze biografie, waaraan Marnix Krop in volledige vrijheid zal werken en schrijven. De WBS biedt hem gedurende het project, dat in totaal vier jaar zal beslaan (2017-2021) intellectuele gastvrijheid en ook de ondersteuning door stagiairs.

Rood-groene politiek voor de eenentwintigste eeuw

In 2017 verscheen het boek 'Rood-groene politiek voor de eenentwintigste eeuw'. Redactie: Heleen de Coninck, Menno Hurenkamp, Lieke Melsen en Hans Opschoor. Met bijdragen van: Rudy Rabbinge, Henk van Latesteijn, Jan Pronk, Wijnand Duyvendak, Daniëlla Dam-de Jong, Ton van der Zon, Hans Dagevos, Jan Erik Keman, Albert Faber, Herman Vollebergh, Wokje Abrahamse, Linda Steg, Maarten van Poelgeest, Joyeeta Gupta, Jozef Keulartz, Bernice Bovenkerk en Socrates Schouten.

Op 13 april 2017 werd het boek gepresenteerd in Nieuwspoort, met een discussie tussen Jan Pronk, Ed Nijpels, Socrates Schouten, Lieke Melsen, Attje Kuiken en Wijnand Duyvendak, onder leiding van Menno Hurenkamp.

Over de grens - De vluchtelingen crisis als reality test

In 2017 verscheen 'Over de grens' onder redactie van Monika Sie Dhian Ho, Rene Cuperus en Annelies Pilon. Het boek bevat bijdragen van Michael Bröning, Werry Crone, René Cuperus, Mark Elchardus, Han Entzinger, Cyrille Fijnaut, Jan Grutters, Simon van Melick, Karlijn Muiderman, Lisa Pelling, Annelies Pilon, Kati Piri, Giselle Schellekens, Monika Sie Dhian Ho, Mikal Tseggai, Myrthe Wijnkoop & Fadel Wrakk.

Op 16 juni was de publiekspresentatie in Humanity House in Den Haag, met een discussie tussen Europarlementarissen Judith Sargentini (GroenLinks), Jasper van Dijk (SP) en Attje Kuiken (PvdA) onder leiding Rene Cuperus.

Op 8 juni werd het boek besproken met beleidsmakers op een conferentie bij Clingendael onder leiding van Monika Sie Dhian Ho, Rene Cuperus en Annelies Pilon.

Waar is de arbeid gebleven?

WBS-fellow Leen Hoffman beschrijft in *Waar is de Arbeid gebleven* hoe de sociaaldemocratie vanaf haar ontstaan heeft geworsteld met het begrip arbeid. Hij analyseert hoe gedurende honderd jaar (1914-2014) de sociaaldemocratie volledige werkgelegenheid nastreefde, en wat er van haar voornemens is gerealiseerd.

1.2 Socialisme en Democratie

Nummer 1

Een analyse van de Tweede Kamerverkiezingen 2017. Deze verkiezingen waren een serieuze rechtse overwinning, stellen Paul Tang, Wimar Bolhuis, Dirk-Jan van Baar, Frans Verhagen en Thomas von der Dunk. Verder aandacht voor politieke stellingname ten aanzien van het Midden-Oosten, met bijdragen van Max van Weezel en Patrick J. de Vries.

Nummer 2

Ook dit nummer veel aandacht voor de dreun die doorklinkt na de verkiezingen. Bijdragen van: Ruud Koole, Paul Kalma, Sarah de Lange, Kees Aarts, Matthijs Rooduijn, Marijke Linthorst en Paul Bordewijk. Daarnaast een discussie over de cultuurpolitiek: hoe kan het dan die verdwenen is uit Nederland? Hedy d'Ancona, Flip de Kam, Leen Hoffman, Berend Jan Langenberg, Frans Becker & Paul Kalma schrijven hierover.

Nummer 3

Naast twee artikelen over 'hoe verder met de PvdA' (Philip van Praag en Wim Meijer & Margriet van Lith), veel aandacht voor 'zeggenschap'. Sociaaldemocraten hechten veel waarde aan zeggenschap. Maar wat is eigenlijk het verschil tussen keuzevrijheid en eigen verantwoordelijkheid? (Meike Bokhorst) Hoe organiseer je echte zeggenschap, bijvoorbeeld in de gezondheidszorg? (Hester van de Bovenkamp, Antoinette de Bont & Pauline Meurs) Wat te doen met een publieke sector die voor het grootste deel uit verzelfstandigde organisaties bestaat (Sjors Overman) En hoe komen we af van al die regels die voortkomen uit al dat toezicht dat we organiseerden als antwoord op deregulering en marktwerking? (Meike Bokhorst)

Nummer 4

Ruim aandacht voor jonge promovendi (Naomi Woltring, Jan Overwijk en Lars Cornelissen) die schrijven over een klassiek thema: neoliberalisme (en wat daar tegenover te stellen). Verder is de discussie over 'hoe verder met de PvdA' toch nog niet ten einde. Drie zienswijzen vanuit andere partijen, door Patrick van Schie (VVD), Simon Otjes (GroenLinks) en Ton Elias (VVD).

Nummer 5

Jan Pronk, Wim Meijer en Gjalp Huppel reageren op drie boeken die dit jaar bij de WBS verschenen ('Rood-groene politiek', 'Over de grens' en 'Waar is de arbeid gebleven?'). Daarnaast goed bedoelde adviezen aan de PvdA door Frans Verhagen en Wimar Bolhuis. Harko van den Hende schreef een indringende bijdrage over *big data* en de zakelijke en politieke macht die daarachter schuilgaat.

Nummer 6

Veel aandacht kreeg het artikel van Herman Tjeenk Willink dit nummer, over de vraag hoe de PvdA van een gedepoliteerde bestuurderspartij weer een politieke partij kan worden die zich niet bij het bestaande maatschappelijke bestel neerlegt. Daarnaast een artikel van Paul de Beer over het pensioenstelsel, van Frank Vandenbroucke over een Europees sociaal beleid (en een vergelijking tussen Nederland en België in dezen).

2. Forum- en netwerkfunctie

Medio oktober ging de nieuwe website van de WBS online. Ontwerpbureau 'Zeezeilen' ontwikkelde de website. Vanuit de WBS werkten Melanie Goedegebure en Annemarieke Nierop eraan mee. Met grote regelmaat worden S&D-artikelen op de website geplaatst.

2.1 Onderzoeksprojecten

Globalisering

In oktober is een bijeenkomst gehouden over globalisering, in het bijzonder over de gevolgen en verschijnselen in de financiële wereld en die met betrekking tot de arbeid. Deelnemers waren enerzijds wetenschappers en anderzijds PvdA EP-lid en ondersteuning werkzaam in het Brusselse. Het doel was te komen tot een aantal artikelen voor S&D voor de eerste twee nummers van 2018. Elk van de auteurs is gevraagd om de bevindingen zo te presenteren dat ze tot een politiek handelingsperspectief kunnen leiden. Dit zal dan worden gebruikt in de richting programmacommissie EP-verkiezingen 2019.

Problematisch schulden

Naar aanleiding van de door Jesse Frederiks in december 2017 gehouden Den Uyllezing over de schuldenproblematiek is aan twee lectoren Schulden en incasso van de HU gevraagd een artikel voor S&D te schrijven. Ook heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de coördinator van de Raad voor de Rechtspraak. Een en ander zal in 2018 uitmonden in een onderzoeksproject over alternatieve methoden om problematische schulden te voorkomen en op te lossen.

2.2 Werkgroepen

Werkgroep partijpolitieke processen

De werkgroep fungeert als een discussieplatform over onderwerpen die direct of indirect strategische, machtspolitieke en institutionele aspecten betreffen van het politieke en bestuurlijke bedrijf. Ruud Koole is voorzitter, Arie de Jong secretaris. In 2017 kwam de werkgroep zesmaal bijeen.

Op 25 januari was Bert Blase (net tussen zijn functies als waarnemend burgemeester van Vlaardingen en van Heerhugowaard) te gast, initiator van "Code Oranje", gericht op het experimenteren met democratische methoden om de lokale bevolking beter te betrekken bij ideevorming en besluitvorming. Ook het functioneren van de gemeenteraad zelf is daarbij in beeld.

Op 4 april, twee weken na de Tweede Kamerverkiezingen waarbij de PvdA een ongekende nederlaag leed, werd aan de hand van een inleidende voorzet van Philip van Praag (lid van de werkgroep) gesproken over het verloop van de verkiezingscampagne en de betekenis van de uitslag van de verkiezingen. Philip van Praag plaatste de uitkomsten van de verkiezingen in een aantal lange termijn ontwikkelingen.

Op 16 mei kreeg Keklik Yücel de gelegenheid terug te kijken op haar ervaringen in de Tweede Kamer en in de fractie van de PvdA in de periode 2012-2017. Een deel van haar betoog ging ook over de afscheiding van de leden Kuzu en Öztürk, later uitmondend in de oprichting van Denk, en de vraag wat de PvdA daarvan kan leren.

Op 21 september werd gesproken met Paul Depla (burgemeester van Breda) die op verzoek van het Partijbestuur van de PvdA gesprekken had gevoerd in de partij na de nederlaag van maart en daarover een "essay" had geschreven. Dat stuk werd aangeduid als een sfeeranalyse, al had de werkgroep liever een meer gedegen analyse gezien.

Op 8 november lichtte Klara Boonstra, directeur van de WBS, haar plannen voor de komende jaren met de WBS toe, nu de stichting door het veel lagere overheidssubsidie zwaar had moeten snijden in de bezetting van de staf.

In het najaar werden daarnaast de voorbereidingen getroffen voor de "viering" van het 40-jarig bestaan van de werkgroep, door middel van een WBS-conferentie op 26 januari 2018.

Werkgroep Farmacie

De werkgroep Farmacie is in 2017 niet meer actief geweest.

Werkgroep Eigentijdse sociaaldemocratie

In de werkgroep ESD discussiëren jonge - en iets minder jonge - denkers die zich verbonden voelen met diverse politieke partijen (PvdA, GroenLinks, SP, PvdD) enkele malen per jaar met elkaar, aan de hand van spraakmakende publicaties. Doel van de werkgroep is elkaar te leren kennen en elkaars gedachtevorming te scherpen. Eind 2017 is de werkgroep opgeheven.

Op 11 april kwam de werkgroep voor de laatste keer bijeen om te discussiëren over technologische ontwikkelingen, en politieke consequenties daarvan. Gastsprekers waren Marijn Smits, Pieter Pekelharing en Erica Meijers.

Werkgroep Geschiedenis

In 2017 kwam de werkgroep geschiedenis niet bijeen. Een aantal zaken is door de beheerder Karin van Leeuwen overgedragen aan Klara Boonstra.

Werkgroep arbeid

De Werkgroep Arbeid van de WBS is in 2017 5 keer bijeen geweest waarbij met name aandacht is geweest voor de volgende thema's

- Flexibilisering: positie zzp 'ers
- Gevolgen voor arbeid van technologische veranderingen, waaronder robotisering
- Gevolgen voor arbeid van de digitale platform samenleving
- Werk als thema bij de gemeenteraadsverkiezingen
- Participatiewet

Nieuwe werkwijze

Tevens heeft de werkgroep zich gebogen over zijn positie en zijn werkwijze. De notitie 'Naar

meer impact!' is besproken en vastgesteld. Doel van de nieuwe werkwijze is om meer impact te realiseren als werkgroep.

Afgesproken om te gaan werken met drie kernthema's:

1. Doorgeschoten flexibiliteit in arbeidsrelaties
  - Hoe zorgen we dat bestaanszekerheid/rechtszekerheid voor flexwerkers goed geregeld wordt?
2. Zorg van de overheid voor arbeid
  - Hoe gaan we na de stelselwijziging als gevolg van de Participatiewet verder om voldoende kansen op volwaardig werk bieden voor mensen met een beperking?
  - Hoe zorgen we ervoor dat de participatie van mensen uit een uitkering wordt bevorderd?
  - Welke rol is hierbij weggelegd voor gemeenten en regio's?
3. De toekomst van werk
  - Wat zijn de gevolgen van de technologische veranderingen (robotisering, digitalisering) voor de arbeidsmarkt?

Binnen de werkgroep zijn subgroepen gevormd die met voorstellen komen op bovengenoemde thema's.

Overzicht van activiteiten

22 maart: thema's: Robotisering, Arbeid en digitale platformsamenleving

16 mei: thema: Werk maken van werk: over conceptverkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen

27 juni: thema: Positief Links en de positie van ZZP'ers

5 september: thema's: Werkwijze werkgroep, Flexibilisering/digitale platformsamenleving

14 november: thema: Nieuwe werkwijze: subgroepen aan de slag met:

- Doorgeschoten flex
- Toekomst van werk
- Onderkant arbeidsmarkt

Samenstelling werkgroep

Voorzitter: Bert Otten

Ondersteuning: Mieke Groen

Klara Boonstra en Annemarieke Nierop vanuit WBS

Overzicht van leden: Auke Blaauwbroek, Bertus Mulder, Duco Bannink, E. de Gier, Erik Pentenga, Esther-Mirjam Sent, Frank Pot, Hans Spigt, Hélène Oppatja, Henk Korthof, Jaap de Koning, Jeroen Brandenburg, John Kerstens, Jeroen Sprenger, Jopie Nooren, Keklik Yücel, Kim Putters, Klaas Terpstra, Leen Hoffman, Marijke Clerx, M. Westerveld, Nico Blok, Paul de Beer, Patricia Linhard, Pauline Visee, Pim Paulusma, Paul Kalma, Roland Blonk, S. Heeger, T. Korver, Thijs Kerckhoffs, Wimar Bolhuis.

2.4 Jong WBS

18 januari – 22 januari

Reis naar Portugal

In januari ging Jong WBS met een groep geïnteresseerden naar Portugal: voor deze bestemming was gekozen, omdat er in Portugal een linkse regering aan de macht is dankzij linkse samenwerking (met o.a. steun van communisten). De groep kon een aantal mooie afspraken langs, omdat één van de leden van Jong WBS voor een Portugees ministerie werkt, waardoor de deelnemers van de reis een goed inzicht kregen in de Portugese politiek. De reis heeft meerdere verslagen en artikelen opgeleverd (www.jongwbs.nl/tag/portugal) en bereikte ook andere media:

- Een opinieartikel in de NRC: <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/03/03/het-is-tijd-voor-een-linkse-regering-met-christenen-7083969-a1548540>A
- Een artikel over het bezoek op de website van De Correspondent: <https://decorrespondent.nl/6133/wij-schreven-over-portugal-als-linkse-hoop-voor-europa-de-pvda-heeft-ons-verhaal-opgepikt/1072530551928-6b8c1997>
- Referenties op Politico (hoewel het werd teruggebracht op 'PvdA'ers'): <http://www.politico.eu/article/antonio-costa-ps-socialists-european-left-wants-piece-of-portugal-contraption/>

26 januari

Nieuwjaarsactiviteit met Klara Boonstra – Presentatie boekje essays Zomerschool

Tijdens deze activiteit werd het boekje met essays die zijn voortgekomen uit de Zomerschool van 2016 gepresenteerd. Naar aanleiding van de Zomerschool hadden deelnemers essays geschreven over de kloof tussen onder anderen hoger- en lager opgeleiden, Eurosceptici en Pro-Europeanen en tussen rijk en arm. Klara Boonstra deelde haar visie op de kloof in de samenleving met de aanwezigen.

27 februari

Ideologielab: Masterclass Lokaal Sociaal Bestuur

In deze masterclass werd bekeken wat gemeenten kunnen doen qua sociaal beleid: hoe kan een gemeente omgaan met armoedebestrijding? Spreekster was Joyce Langenacker, wethouder Werk in Haarlem. In Haarlem was zij in 2015 medeverantwoordelijk voor een Lokaal Sociaal Akkoord.

28 maart

Masterclass met Aukje van Roessel – 'De PvdA in 2025'

De masterclass stond al gepland voor de resultaten van de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017, maar tijdens deze masterclass liet Aukje van Roessel (journalist en politiek redacteur bij de Groene Amsterdammer) de aanwezigen nadenken over hoe de toekomst van de PvdA eruit zou moeten zien en wat voor partij het nu eigenlijk nog is. Tijdens de avond werd onder meer besproken of de PvdA nog wel een brede volkspartij was of niet en of de partij dit moet willen of niet. Van Roessel wist de aanwezigen te prikkelen met haar standpunten ideeën.

28 april

Filmavond: 'I, Daniel Blake' (met maaltijd)

Een avond waarbij de film 'I, Daniel Blake' werd vertoond: het verhaal van een 59-jarige man die dagelijks te maken heeft met het Britse 'welfare system'. Tijdens de avond konden aanwezigen ook een maaltijd nuttigen.

10 mei

Boekenclub: Colin Crouch - The Knowledge Corruptors: Hidden Consequences of the Financial Takeover of Public Life

Tijdens deze boekenclub werd het boek van Colin Crouch besproken waarin hij laat zien dat door winstmaximalisatie gedreven (multinationale) bedrijven veel belang zouden hebben bij het negeren of verdraaien van (bedrijfs-)kennis en informatie.

24 juni

Symposium – 'Ben je zo (on)veilig als je je voelt?' – in samenwerking met Hellingproef en Route66, de jongerenafdelingen van de wetenschappelijke bureaus van GroenLinks en D66

Tijdens dit symposium werd het thema veiligheid besproken met leden van de verschillende wetenschappelijke bureaus. Aan bod kwamen onderwerpen als hoe om te gaan met aanslagen, criminaliteit en hacks en of de berichtgeving van media en politici wel goed aansluit op de daadwerkelijke dreiging.

Met keynote speeches van Dick Schoof (Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid), Joris Voorhoeve (o.a. oud-minister van Defensie), Paul Depla (burgemeester van Breda) en sessies van Mischa Rick van Geelen (ethisch hacker en IT-security specialist), Astrid Oosenburg (oud-Kamerlid van de PvdA en ICT-politicus van het jaar 2015) en prof. Dr. Pieter Tops (auteur van 'De achterkant van Nederland', over georganiseerde criminaliteit en ondermijning).

29 juni

Nieuwe Generatie Experts – Hoe sociaaldemocratisch is de participatiewet?

Naar aanleiding van de decentralisaties die zijn doorgevoerd in het sociaal domein (uitgevoerd door PvdA-bewindslieden als Ronald Plasterk en Van Rijn en Klijsma) werd tijdens deze sessie besproken hoe sociaaldemocratisch deze maatregelen nu eigenlijk waren. Tijdens de avond

sprak Nils Nijdam, senior beleidsadviseur bij de gemeente Den Haag die tevens promotieonderzoek doet naar deze decentralisaties in het sociaal domein.

25 augustus - 27 augustus

Zomerschool 'Dilemma's van de toekomst'

Tijdens deze zomerschool werden dilemma's van de toekomst besproken: hoe nu al in te spelen op de dilemma's die zullen spelen voor de toekomst? Onderwerpen die besproken werden, waren onder meer automatisering, platformisering, digitalisering en robotisering, de duurzame stad van de toekomst en het onderwijs van de toekomst. Tijdens de drie dagen waren er sprekers per onderwerp, zoals Magda Smink (Rathenau Instituut, over platformisering en automatisering), Hugo van Haastert (strategisch adviseur digitale transitie over digitalisering en robotisering), Iris Korthagen (Rathenau Instituut, over digitale democratie), Jan Antonie Bruijn (Eerste Kamerlid voor de VVD, hoogleraar immunopathologie, betrokken bij medisch onderwijs aan de Universiteit Leiden over het onderwijs van de toekomst), Peter Pelzer (planoloog, verbonden aan de Urban Futures Studio van de Universiteit Utrecht, over 'de stad van de toekomst').

Tussen de sprekers door kregen deelnemers van de groepjes op verschillende thema's de kans om met de deskundigen het thema te bespreken en ideeën te bedenken die zij aan het einde van de Zomerschool aan elkaar presenteerden. Het weekend werd begeleid door facilitator Vincent van Tiel Groenestege.

27 september

Boekenclub: Joseph Stiglitz - The Euro

Tijdens deze boekenclub werd het boek 'The Euro' van Joseph Stiglitz (Oud-directeur van de Wereldbank en Nobelprijswinnaar Economie in 2001), over de valkuilen die de euro met zich meegebracht heeft en waar Eurozonelanden mee te maken krijgen.

25 oktober

Boekenclub: Mariana Mazzucato - Rethinking Capitalism: Economics and Policy for Sustainable and Inclusive Growth

Tijdens deze boekenclub werd het boek van Mariana Mazzucato besproken.

30 oktober

Verdieping: Onderwijs van de Toekomst met Jan Antonie Bruijn

Naar aanleiding van zijn inspirerende sessie bij de Zomerschool over 'het Onderwijs van de Toekomst' kwam Jan Antonie Bruijn terug om het onderwerp nog een keer te bespreken met de Zomerschooldeelnemers en andere geïnteresseerden. Jan Antonie Bruijn is al jarenlang betrokken bij het medisch onderwijs, was eerder universitair hoofddocent aan de Universiteit Leiden en nu hoogleraar immunopathologie. Als Eerste Kamerlid van de VVD wist hij de aanwezigen te prikkelen met zijn ideeën. Bruijn nam de aanwezigen mee in de ontwikkelingen in het onderwijs van de afgelopen jaren en de mogelijke ontwikkelingen voor de komende jaren, zoals in de digitalisering van het onderwijs: zorgt dit voor meer gelijkheid of juist niet? Moeten

we de ontwikkelingen met enig pessimisme tegemoet zien of er positief en optimistisch over zijn?

22 november

Boekenclub: Owen Jones – Chavs: The Demonization of the Working Class

Tijdens deze boekenclub werd het boek 'Chavs: The Demonization of the Working Class' besproken, geschreven door Owen Jones, columnist van The Guardian.

13 december

Boekenclub: Matthew Goodwin & Rob Ford - Revolt on the Right: Explaining Support for the Radical Right in Britain

Tijdens deze boekenclub werd het boek van Goodwin en Ford besproken dat geschreven is als een analyse van de sociale beweging die tot de anti-EU-stem leidde.

2.5 WBS Europafonds 2016

Het WBS Europafonds is in 2011 opgericht met als doelstelling het debat over Europa in de Nederlandse sociaaldemocratie te stimuleren, kennis met betrekking tot Europese zaken over te dragen, en ideeën en visies te ontwikkelen.

Na het overlijden van Ieke van den Burg in september 2014 is Thijs Kerckhoffs aangetrokken als nieuw bestuurslid. Hij is sinds 13 februari 2015 lid van het bestuur. Het bestuur van het fonds bestaat uit: Monika Sie Dhian Ho, vicevoorzitter, Camiel Hamans, secretaris/penningmeester, Jan Cremers, Thijs Kerckhoffs, Hans Ouwerkerk, Jan Marinus Wiersma, voorzitter.

Projecten

In 2017 is het boek Over de Grens gerealiseerd.

Financiële ondersteuning

- *Van Waarde Internationaal*. Het WBS Europafonds ondersteunt het project Van Waarde Internationaal van de WBS (zie boven).

3. PvdA

3.1 Partijbestuur, commissies en verenigingswerk

Klara Boonstra vertegenwoordigt de WBS (q.q.) in het Partijbestuur en in het periodieke directeuren-overleg van de neven-instellingen van de PvdA. Waar nodig ondersteunt en/of adviseert zij het Partijbestuur en het -bureau, met name bij juridische kwesties. Melanie Goedegebure neemt deel aan het overleg over de fondsenwerving. Internationaal vertegenwoordigt Klara Boonstra de WBS binnen de FEPS, het EU-samenwerkingsverband van wetenschappelijke instituten die zijn gelieerd aan de PES.

3.2. Afdelingen

Van Waarde Lokaal zorgde ook in 2017 voor uitnodigingen van lokale afdelingen. Annemarieke Nierop gaf inleidingen voor: Papendrecht, Wijk bij Duurstede, Weesp, Alphen aan den Rijn en Nijverdal. Klara Boonstra participeert in de club West actiebijeenkomsten in de Regio Rotterdam e.o.

3.3. Vertegenwoordiging in besturen

Klara Boonstra maakt q.q. deel uit van het bestuur van de Stichting die de Den Uyl-lezing organiseert. Menno Hurenkamp maakt deel uit van het bestuur van de stichting die de Den Uyl-leerstoel in stand houdt.

4. Curatorium, staf en fellows

4.1 Curatorium

Het curatorium bestond in 2017 uit de volgende leden: Hans Andersson (penningmeester), Kees Aarts, Klara Boonstra (secretaris), Mark Elchardus, Felix Rottenberg (voorzitter), Esther-Mirjam Sent, Attje Kuiken, Egbert de Vries en Hans Schenk (per 15 mei 2017).

4.2 Staf

De leden van de staf in 2017 waren: Klara Boonstra, René Cuperus, Menno Hurenkamp, Annemarieke Nierop, Eva van Burg en Melanie Goedegebure.

4.3 Fellows

De WBS had in 2017 acht fellows aan zich verbonden. Ze werken op incidentele basis met of voor de WBS aan uiteenlopende projecten. Heleen de Coninck (1975) werkt bij het Institute for Science, Innovation and Society aan de Radboud Universiteit; Bert Otten (1961) was vicevoorzitter van de PvdA en is werkzaam als adviseur bij Radar Advies; Jan Marinus Wiersma (1960) is voorzitter van de WBS Denktank Europa; Hans Wansink (1954) is redacteur van de Volkskrant; Arie de Jong doet in het kader van het Van Waarde Lokaal project een onderzoek naar eerdere decentralisatieoperaties in Nederland; Gijs Ockeloën (1957) adviseert omtrent de digitalisering van het WBS-onderzoek. Leen Hoffman (1943), econoom, maakt voor de WBS een studie van het werkgelegenheidsbeleid van SDAP en PvdA. Max Kommer (1953), freelance strategisch adviseur, studeerde sociologie in Leiden en promoveerde in Utrecht. Marnix Krop (1948) is voormalig diplomaat en werkt voor de WBS als fellow aan de biografie van Wim Kok.

4.4 Stagiair(e)s

Esmee van Meer (stage van 3 dagen per week tot 1 maart 2017) werkte mee aan de biografie van Wim Kok onder begeleiding van Marnix Krop en Menno Hurenkamp.

Sam Mulder (stage van 3 dagen per week) werkt mee aan de biografie van Wim Kok, onder begeleiding van Marnix Krop en Menno Hurenkamp.

5. Activiteiten

18 januari – Annemarieke: presentatie onderzoek 'Ouder worden in Nederland' en discussie met Marith Volp over de zorg voor afdeling Papendrecht en omgeving.

10 februari – Annemarieke: deelname aan het debat 'Voor de publieke zaak', georganiseerd door het wetenschappelijk bureau van de SP, te Utrecht.

13 februari – Annemarieke: presentatie onderzoek 'Ouder worden in Nederland' en discussie met Marith Volp over de zorg voor afdeling Wijk bij Duurstede en omgeving.

2 maart – Klara aanwezig bij bijeenkomst senioren van de afdeling Hengelo.

2 maart – Klara deelnemer verkiezingsdebat directeuren wetenschappelijke instituten Forum Groningen.

6 maart – Annemarieke: presentatie onderzoek 'Ouder worden in Nederland' en discussie met Marith Volp over de zorg voor afdeling Weesp.

13 maart – Annemarieke: presentatie onderzoek 'Ouder worden in Nederland' en discussie met Marith Volp over de zorg voor afdeling Alphen aan den Rijn.

28 april - Klara aanwezig bij ledenbijeenkomst in Zwolle n.a.v. de verkiezingen, in samenwerking met Mirthe Biemans.

30 april - Klara aanwezig bij ledenbijeenkomst in Amsterdam n.a.v. de verkiezingen, in samenwerking met Mirthe Biemans.

2 mei – Annemarieke & Klara aanwezig bij ledenbijeenkomst in Rotterdam n.a.v. de verkiezingen, in samenwerking met Mirthe Biemans.

3 mei – Annemarieke aanwezig bij ledenbijeenkomst in Amsterdam n.a.v. de verkiezingen, in samenwerking met Mirthe Biemans.

6 juni – Annemarieke: debat met Gewest Noord-Holland in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2018.

7 juni – Menno Hurenkamp: verdediging promotieonderzoek 'Met opgeheven hoofd'.

30 juni/1 juli – Annemarieke, Klara, Menno: curatoriumvergadering Herpt.

25 augustus Klara deelname wethoudersdag CLB.

5 september Klara deelname round table discussie Google over the Future of Work.

9 september – Annemarieke: presentatie onderzoek 'Ouder worden in Nederland' en discussie met de afdeling Nijverdal en omgeving.

27 september Klara deelname en panel de Burcht, Amsterdam.

1 november Klara deelname discussie Staatscommissie parlementair stelsel Den Haag.

19 november Klara inleiding werkgroep PPP Leiden.

29 november Klara presentatie de Burcht over Beroepsziekten in de maatschappelijke context.

6. Publicaties

Boeken:

- *Rood-groene politiek voor de eenentwintigste eeuw*, onder redactie van Heleen de Coninck, Menno Hurenkamp, Lieke Melsen en Hans Opschoor. Met bijdragen van: Rudy Rabbinge, Henk van Latesteijn, Jan Pronk, Wijnand Duyvendak, Daniëlla Dam-de Jong, Ton van der Zon, Hans Dagevos, Jan Erik Keman, Albert Faber, Herman Vollebergh, Wokje Abrahamse, Linda Steg, Maarten van Poelgeest, Joyeeta Gupta, Jozef Keulartz, Bernice Bovenkerk en Socrates Schouten. Van Gennep, Amsterdam 2017
- *Over de grens – De vluchtelingencrisis als reality test*. onder redactie van Monika Sie Dhian Ho, Rene Cuperus en Annelies Pilon. Het boek bevat bijdragen van Michael Bröning, Werry Crone, René Cuperus, Mark Elchardus, Han Entzinger, Cyrille Fijnaut, Jan Grutters, Simon van Melick, Karlijn Muiderman, Lisa Pelling, Annelies Pilon, Kati Piri, Giselle Schellekens, Monika Sie Dhian Ho, Mikal Tsegai, Myrthe Wijnkoop & Fadel Wrakk.
- *Waar is de arbeid gebleven?*, Leen Hoffman

Klara Boonstra

- 20 maart 2017 www.progressivepost.eu. Devastating defeat for Labour; where do we go from here?
- 23 september 2017 NRC O&D, Wie sleept zijn baas nou voor de rechter.
- Publiekpublicatie https://njcm.nl/wp-content/uploads/2017/03/NTM_42-1_DO_Boonstra_VanGardingen.pdf
- Publiekpublicatie <https://www.navigator.nl/document/idc895524993664ab2933e9b8d68528018/njcm-bulletin-de-noord-koreaanse-staat-als-aanbieder-van-goedkope-arbeid-op-de-europese-dienstenmarkt>

Bijlage 1: Algemene informatie

Statutaire naam: Wiardi Beckman Stichting

Statutaire zetel: Amsterdam

Bezoekadres: Emmapark 12, 2595 ET 's-Gravenhage

Rechtsvorm: Stichting

Activiteiten: De WBS stelt zich ten doel om urgente maatschappelijke vraagstukken te signaleren, deze wetenschappelijk te analyseren vanuit een langetermijnperspectief en sociaaldemocratisch gezindheid, en er toekomstgericht over te adviseren.

Juridische structuur: De WBS kent een directeur en een curatorium

Statutenwijziging: laatstelijk gewijzigd d.d. 31 oktober 2014

Beleid met betrekking tot omvang en functie van reserves en fondsen: het beleid is om voldoende reserves aan te houden om te kunnen voldoen aan cao-verplichtingen ten aanzien van leden van de staf.

Beleggingsbeleid: tegoeden van de stichting staan op spaarrekeningen, het geld wordt niet belegd.

Informatie over directie en curatorium

- Taak en werkwijze directie en curatorium: de directie voert het dagelijkse bestuur van de stichting. Het curatorium komt vier keer per jaar bijeen voor vaststelling van de begroting en het jaarplan, bespreking en evaluatie van voortgang en publicatie van grote projecten en overige activiteiten, en vaststelling van jaarverslag en jaarrekening en bespreking met de controlerende accountants.
- Bezoldigings- en vergoedingsbeleid: het lidmaatschap van het curatorium is een onbezoldigde functie.
- Wijze benoemen en zittingsduur leden van het curatorium: Het bestuur van de Partij van de Arbeid, het Partijbestuur, benoemt de leden van het curatorium op voordracht van het curatorium voor de tijd van vier jaren. Daarna is een verlenging met een tweede termijn van weer vier jaren mogelijk.
- Nevenfuncties van directie en de leden van het curatorium:
  - o Felix Rottenberg (voorzitter):
    - Voorzitter LIRA, auteursrechtenorganisatie voor schrijvers, vertalers en journalisten;
    - Voorzitter Branche Organisatie Kinderopvang;
    - Voorzitter Landbouw en Voedsel Dialogen;
    - Voorzitter ambassadeurs - Initiatief Bewust Bodem beleid;
    - Voorzitter bestuur International New Towns Institute;
    - Voorzitter kenniscentrum Architectuur Lokaal;
    - Voorzitter Odense Huis Amsterdam, centrum voor dementie cliënten en hun partners;

- Voorzitter bestuur Nieuw Geneco, Nederlands Genootschap voor Componisten;
  - Voorzitter Amsterdamse Kunstraad.
- Hans Andersson (penningmeester):
  - Hoofdfunctie: Bestuursadviseur AnderssonAdvies BV
  - Nevenfuncties:
    - Lid Raad van Toezicht Theater Rotterdam (per 1-1- 2017 is fusie doorgevoerd)
    - Voorzitter Raad van Commissarissen Mobile Arts/de Parade
- Egbert de Vries:
  - Directeur Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties (betaald, hoofdfunctie) vanaf 1 juli 2014
  - Lid Bestuur Partij van de Arbeid (betaald, nevenfunctie) vanaf 18 februari 2014
  - Lid Raad van Commissarissen Woningcorporatie Velison te Velsen (betaald, nevenfunctie) vanaf 7 juli 2016
  - Lid van het Algemeen Bestuur van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (betaald, nevenfunctie) vanaf 26 maart 2015
  - Lid van de Kerkenraad en lid van de diaconie van de Oranjekerk, wijkgemeente van de Protestantse Kerk Amsterdam (onbetaald, nevenfunctie) sinds 1997
  - Medevennoot in Chitasand VOF sinds juli 2014
  - Lid van de Raad van Toezicht van de stichting Heen en Weer, sinds maart 2017
  - Lid van de ledenraad van de VU-vereniging, sinds juni 2017
- Esther-Mirjam Sent:
  - lid Raad van Toezicht Introdans, sinds 2015 [onbezoldigd]
  - lid Raad van Toezicht Atria, sinds 2014 [bezoldigd]
  - bestuurslid Prof. F. De Vries-Stichting, sinds 2014 [onbezoldigd]
  - lid Raad van Toezicht, Karakter, sinds 2013 [bezoldigd]
  - lid Sociaal Wetenschappelijke Raad (SWR) van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), sinds 2011 [onbezoldigd]
  - lid Vereniging Aegon, sinds 2010 [bezoldigd]
  - lid Raad van Advies "Erasmus Journal for Philosophy and Economics", sinds 2008 [onbezoldigd]
  - redacteur "Journal of Institutional Economics", sinds 2007 [bezoldigd]
- Mark Elchardus:
  - Zaakvoerder van de commanditaire genootschap Research, Analysis, Vision.
- Kees Aarts:
  - Hoofdfunctie: Hoogleraar en decaan, Rijksuniversiteit Groningen.
  - Nevenfunctie: Voorzitter bestuur Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek (onbezoldigd)
- Attje Kuiken:
  - Lid Adviesorgaan van de programmaraad Publiek Domein (vanaf 2007 tot heden)

- Training Politiek Bestuurlijke sensitiviteit van Publiek Domein, één keer per jaar (vanaf 28 april 2010 tot heden)
  - Lid Klankbordgroep Vebego, een koepelorganisatie in o.a. de schoonmaakbranche (vanaf 14 november 2013 tot heden)
  - Lid Raad van Toezicht van de stichting huisartsenposten West-Brabant (vanaf 1 februari 2016 tot heden)
  - Lid stichtingsbestuur ondersteuning Tweede Kamerfractie PvdA (vanaf 5 november 2015 tot heden)
- Hans Schenk (lid sinds 15 mei 2017):
    - Hoofdfunctie: Hoogleraar Economische Wetenschappen, Universiteit Utrecht
    - Kroonlid Sociaal-Economische Raad
    - Vice-voorzitter Raad van Commissarissen Transdev Nederland Holding NV
    - Lid Raad van Commissarissen RFS/Wehkamp Holding BV
    - Voorzitter College van Regenten, Stichting Prof. F. De Vries
    - Voorzitter Bestuur Stichting GRASP Research
    - Lid Bestuur Stichting Onderzoek Medezeggenschap (SOMz)
    - Lid Sustainable Finance Lab (Universiteit Utrecht)
    - Penningmeester Bestuur, Stichting Politieke Economie

Risico- en toekomstparagraaf

De financiering van de WBS is onder andere afhankelijk van subsidie verstrekt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Door de Landelijke verkiezingen in maart 2017 is er een mogelijkheid dat de hoogte van de subsidie (afhankelijk van het aantal zetels in de Tweede Kamer voor de PvdA) zal veranderen. De WBS bereidt zich hier al enige jaren op voor en streeft naar een situatie waarin de afhankelijkheid van deze subsidie vermindert. Daartoe is de afgelopen jaren de adjunct-directeur die met pensioen ging niet opgevolgd, en de secretaresse die met pensioen ging slechts parttime opgevolgd.

Zo wordt gestreefd naar een kleine staf in vaste dienst, ondersteund door jonge medewerkers die op basis van een tijdelijk contract junior-werkzaamheden verrichten.

Ook is de afgelopen jaren zeer fors bezuinigd op huisvesting en facilitair bedrijf.

Tot slot investeert de WBS ook steeds meer in fondsenwerving, onder andere via een jaarlijkse donateurscampagne en 'Vrienden van de WBS' die voor een reeks van jaren grotere schenkingen doen. Ook dit verkleint de afhankelijkheid van subsidie.

Bijlage 2: Begroting 2018

Begroting Wiardi Beckmanstichting 2018

	Begroting 2018
	€
B a t e n	
Subsidie	237.100
Bijdrage Partij van de Arbeid	40.000
Bijdragen en donaties	84.000
Overige	1.000
	<u>362.100</u>
L a s t e n	
Organisatiekosten	
Personeelskosten	225.000
Huisvestingskosten	24.200
Bureaunkosten	25.800
Reis- en verblijfskosten	12.000
Accountants-, advies- en administratiekosten	15.000
Overige kosten	4.800
	<u>306.800</u>
Kosten activiteiten	
Donateursactie	16.000
Werkgroepen	6.000
Den Uyl - leerstoel	5.000
Conferenties	6.000
Jong WBS	6.000
Uitgave geschriften	14.400
Overige projecten	3.600
	<u>57.000</u>
Totaal lasten	<u><u>363.800</u></u>
Tekort	<u><u>-1.700</u></u>

Rapport

Aan het Curatorium van de
Dr. Wiardi Beckman Stichting, Den Haag
inzake de jaarrekening 2017

Jaarrekening 2017

Den Haag, 24 april 2018

WITH accountants
in non-profit

Inhoudsopgave

	Pagina
Jaarrekening 2017	
Balans op 31 december 2017	3
Staat van baten en lasten 2017	4
Grondslagen voor waardering en resultaat	5
Toelichting van posten op de balans	7
Toelichting van baten en lasten 2017	11
Overige gegevens	16
Overige bijlagen	
Totaal aantal pagina's in dit rapport	16

BALANS OP 31 DECEMBER 2017

(na verwerking van het resultaat)

	2017		2016	
	€	€	€	€
Activa				
Materiële vaste activa				
Inventaris (1)	6.671		12.060	
Bibliotheek	<u>1</u>		<u>1</u>	
		6.672		12.061
Financiële vaste activa (2)		14.333		14.300
Vlottende activa				
Subsidie (3)	0		113.101	
Vorderingen en vooruitbetaalde kosten (4)	16.807		6.389	
Liquide middelen (5)	<u>271.380</u>		<u>97.193</u>	
		288.187		216.683
Totaal activa		<u>309.192</u>		<u>243.044</u>
Passiva				
Reserves (6)				
Continuïteitsreserve	213.625		206.914	
Bestemmingsreserves	<u>40.000</u>		<u>0</u>	
		253.625		206.914
Fondsen (7)		5.000		7.234
Kortlopende schulden en overlopende passiva (8)		50.567		28.896
Totaal passiva		<u>309.192</u>		<u>243.044</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

	<u>Begroting</u> <u>2017</u> €	<u>Uitkomsten</u> <u>2017</u> €	<u>Uitkomsten</u> <u>2016</u> €
B a t e n			
Subsidie	499.900	411.839	565.507
Subsidie voorgaande jaren	0	6.889	0
Bijdrage Partij van de Arbeid	40.000	40.000	40.000
Bijdragen en donaties	80.000	169.081	101.235
Inkomsten Jaarboek	5.000	2.343	395
Publicaties	0	2.184	132
Redactiebijdragen S&D	6.300	0	0
Overige	1.000	2.641	7.488
	<u>632.200</u>	<u>634.977</u>	<u>714.757</u>
L a s t e n			
Organisatiekosten			
Personeelskosten (9)	434.800	448.660	436.134
Huisvestingskosten (10)	22.950	22.201	31.948
Bureaunkosten (11)	30.700	31.266	28.995
Reis- en verblijfskosten (12)	20.000	12.722	20.799
Accountants-, advies- en administratiekosten (13)	18.000	16.053	22.809
Overige kosten (14)	5.000	3.199	3.474
	<u>531.450</u>	<u>534.101</u>	<u>544.159</u>
Kosten activiteiten			
Donateursactie	16.000	17.674	17.128
Werkgroepen	10.000	5.161	6.749
Den Uyl - leerstoel	5.000	0	1.679
Conferenties (15)	16.000	5.973	14.732
Uitgave geschriften (16)	24.000	25.202	33.689
Overige projecten (17)	8.100	2.389	106.036
	<u>79.100</u>	<u>56.399</u>	<u>180.013</u>
Totaal lasten	<u>610.550</u>	<u>590.500</u>	<u>724.172</u>
Overschot	<u>21.650</u>	<u>44.477</u>	<u>-9.415</u>
Dit wordt als volgt verdeeld:			
Ten laste van het Europafonds		-2.234	-15.103
Ten gunste van de bestemmingsreserves		40.000	0
Ten gunste van de continuïteitsreserve		6.711	5.688
		<u>44.477</u>	<u>-9.415</u>

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAAT

Grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijn C1 "Kleine organisaties-zonder-winststreven".
De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Wijziging grondslagen

Vorig boekjaar werd bij het opstellen van de jaarrekening uitgegaan van Richtlijn 640 voor Organisaties zonder Winststreven. Deze wijziging heeft niet geresulteerd in aanpassingen in de waardering van posten in de jaarrekening.

Grondslagen van waardering

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen, met inachtneming van een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding van de Stichting. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader voor de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

De pensioenpremies worden afgedragen aan de pensioenmaatschappij. Op grond van de uitvoeringsovereenkomst en RJ 271 is het de stichting toegestaan de pensioenregeling te verwerken overeenkomstig de verplichting aan de pensioenuitvoerder. Uit dien hoofde worden de over een jaar verschuldigde pensioenpremies als pensioenlasten in de winst- en verliesrekening verwerkt.

TOELICHTING VAN POSTEN OP DE BALANS

	Inventaris	Totaal
	€	€
A c t i v a		
Materiële vaste activa		
<i>Inventaris (1)</i>		
Aanschafwaarde	58.389	58.389
Afschrijving tot en met boekjaar	-46.329	-46.329
Boekwaarde per 1 januari 2017	12.060	12.060
Investeringen	0	0
Desinvesteringen	-550	-550
Afschrijving boekjaar	-4.839	-4.839
Boekwaarde 31 december 2017	6.671	6.671
Cumulatieve aanschafwaarde	57.486	57.486
Cumulatieve afschrijvingen en overige waardeverminderingen per 31 december	-50.815	-50.815
Boekwaarde 31 december 2017	6.671	6.671

De inventaris wordt afgeschreven in 5 jaar.

Bibliotheek

De in 2017 aangeschafte boeken en tijdschriften tot een bedrag van € 632 zijn ten laste van het resultaat gebracht.

	2017	2016
	€	€
Financiële vaste activa (2)		
ING Bank zakelijke spaarrekening	14.333	14.300

Dit betreft een aan de verhuurder van het pand aan het Emmapark 12 afgegeven bankgarantie. De stichting kan derhalve niet vrij beschikken over de gelden op deze bankrekening.

Vlottende activa	€	€
Subsidie (3)		
Te ontvangen subsidie oude jaren		0
Boekjaar 2017	411.839	
Af: voorschot 2017	<u>442.400</u>	
		-30.561
Teveel ontvangen subsidie verantwoord onder kortlopende schulden		<u>30.561</u>
		<u>0</u>

De subsidie over 2017 is berekend op basis van de jaarrekening 2017 en de wet subsidiering politieke partijen.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Vorderingen en vooruitbetaalde kosten (4)		
Te vorderen rente	0	251
Te ontvangen bijdrage Jong WBS	0	2.790
Te ontvangen onderhuur	0	1.250
Waarborgsommen	640	640
Vooruitbetaalde huur	16.167	0
Vooruitbetaald loon	0	1.205
Overige	0	253
Saldo per 31 december	<u>16.807</u>	<u>6.389</u>
Liquide middelen (5)		
ING Bank 30603, rekening-courant	74.840	73.673
ING Bank 66.50.84.536	62	77
ING Bank 30603 Spaarrekening	100.218	0
ING bank zakelijk kwartaalspaarrekening	5.018	5.016
Rabobank	90.987	18.427
Kas	255	0
Saldo per 31 december	<u>271.380</u>	<u>97.193</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

De ING heeft de stichting een krediet in rekening-courant verstrekt tot een bedrag van € 60.000.

Voor dit krediet zijn geen zekerheden afgegeven.

Passiva

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Reserves (6)		
<i>Continuïteitsreserve</i>		
Stand per 1 januari	206.914	201.226
Bij: dotatie bestemming overschot boekjaar	<u>6.711</u>	<u>5.688</u>
Stand per 31 december	<u><u>213.625</u></u>	<u><u>206.914</u></u>

De stichting is voor haar financiering grotendeels afhankelijk van de subsidie uit hoofde van de Wet financiering politieke partijen. Omdat de hoogte van deze subsidie sterk afhankelijk is van het aantal zetels van de PvdA-fractie in de Tweede Kamer acht het curatorium van de stichting het van belang om een continuïteitsreserve te vormen die groot genoeg is om de lasten van mogelijk tegenvallende verkiezingsresultaten op te vangen.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<i>Bestemmingsreserves</i>		
<i>Project Rotterdam:</i>		
Stand per 1 januari	0	0
Bij: dotatie bestemming boekjaar	<u>40.000</u>	<u>0</u>
Stand per 31 december	<u><u>40.000</u></u>	<u><u>0</u></u>

Dit betreft een bestemmingsreserve die is gevormd ter financiering van een project met de werktitel "Rotterdam". De reserve zal in de periode van 2016 tot en met 2020 steeds worden gedoteerd met een bedrag van € 20.000. Omdat in 2016 nog niet was gedoteerd wordt in 2017 tweemaal het te jaarbedrag gedoteerd zodat de stand ultimo 2017 € 40.000 bedraagt.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Fondsen (7)		
Legaat	5.000	5.000
Europafonds	<u>0</u>	<u>2.234</u>
Saldo per 31 december	<u><u>5.000</u></u>	<u><u>7.234</u></u>
<i>Europafonds</i>		
Stand per 1 januari	2.234	17.337
Uit verwerking overschot c.q. tekort	<u>-2.234</u>	<u>-15.103</u>
Stand per 31 december	<u><u>0</u></u>	<u><u>2.234</u></u>

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Kortlopende schulden en overlopende passiva (8)		
<i>Te betalen en vooruitontvangen posten</i>		
Te betalen vakantiegeld/-dagen	8.276	12.264
Te betalen accountants- en administratiekosten	9.300	9.000
Te betalen kosten projecten	0	636
Te betalen kosten website	1.538	0
Te betalen doorbelaste kosten PvdA	338	6.646
Teveel ontvangen subsidie	30.561	0
Overige	554	350
Saldo per 31 december	<u>50.567</u>	<u>28.896</u>

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Salarisverwerking

De stichting heeft de betaling van salarissen en de daarmee gemoeide belasting en premies werknemersverzekeringen en pensioenen uitbesteed aan het partijbureau van de PvdA. Derhalve zijn de eventuele schulden uit hoofde van deze posten niet opgenomen in de balans. De stichting is echter hoofdelijk aansprakelijk voor de uit deze verplichtingen voortvloeiende schulden.

Huurverplichting

De Wiardi Beckman Stichting huurt een pand aan Emmapark 12 in Den Haag van Emmapark Holding B.V.. De huurovereenkomst is aangegaan voor een periode tot en met 31 maart 2019 waarbij een opzegtermijn geldt van 12 maanden. De jaarlijkse huurverplichting bedraagt circa € 64.500 per jaar.

Uit hoofde van de huurovereenkomst is een bankgarantie afgegeven van € 14.300.

Inkomsten uit onderverhuur

De stichting is onderverhuurovereenkomsten aangegaan met een tweetal onderhuurders. De eerste overeenkomst is aangegaan voor de periode dat de stichting het pand aan het Emmapark 12 huurt. Voor beide partijen geldt een opzegtermijn van 6 maanden. De jaarlijkse onderhuursom bedraagt circa € 40.000.

De eerste overeenkomst is aangegaan voor de periode dat de stichting het pand aan het Emmapark 12 huurt. Voor beide partijen geldt een opzegtermijn van één maand. De jaarlijkse onderhuursom bedraagt € 15.000.

TOELICHTING VAN BATEN EN LASTEN

B a t e n

Subsidie

De door de stichting ontvangen subsidie betreft een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen. Volgens deze wet heeft de stichting recht op een subsidie van € 125.314 (basisbedrag) en vervolgens een bedrag van € 12.881 voor elke zetel die de PvdA in de Tweede Kamer heeft.

De PvdA had tot en met de verkiezingen in maart 2017 36 zetels in de Tweede Kamer. Na de verkiezingen resteerden 9 zetels. Voor de subsidie gaat het nieuwe zeteltal in drie maanden na de maand waarin de verkiezingen plaatsvonden. Dus vanaf 1 juli 2017 geldt het nieuwe aantal zetels.

De subsidie is vastgesteld tot en met het boekjaar 2016.

Lasten

Organisatiekosten

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Personeelskosten (9)		
<i>Salarissen</i>		
Salarissen	286.262	343.665
Transitievergoeding	77.000	0
af: salarissen ten laste van Europafonds	-2.198	-12.734
af: overige doorbelaste salarissen	-2.581	0
	<u>358.483</u>	<u>330.931</u>

Sociale lasten en pensioenpremies

Sociale lasten	46.007	50.178
Ziekengeldverzekering en overige verzekeringen	6.617	6.808
Pensioenpremie	30.382	29.662
	<u>83.006</u>	<u>86.648</u>

Overige personeelskosten

Ingehuurd personeel	0	7.663
Personeelsadvertenties	0	2.921
Vrijwilligersvergoedingen	1.925	6.750
Jubileumuitkering	4.454	
Overige personeelskosten	792	1.221
	<u>7.171</u>	<u>18.555</u>
	<u>448.660</u>	<u>436.134</u>

Aantal personeelsleden

Bij de stichting waren in het boekjaar gemiddeld 7,0 personeelsleden (2016: 13,4) in dienst op basis van FTE. Dit is als volgt verdeeld:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Staf	6,2	7,9
Stagiairs	0,8	5,5
	<u>7,0</u>	<u>13,4</u>

Eind 2017 waren op basis van FTE 2,9 werknemers in dienst en 1,0 stagiair.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Huisvestingskosten (10)		
Huur Emmapark	64.511	63.924
Onderhoud	431	138
Verzekeringen	671	1.355
Gas, elektra en water	4.514	4.498
Vaste lasten	1.128	1.109
Schoonmaakkosten	2.672	4.042
Overige	2.680	1.295
	<u>76.607</u>	<u>76.361</u>
Af: onderverhuur	54.406	44.413
	<u>22.201</u>	<u>31.948</u>
Bureaunkosten (11)		
Kantoorbenodigdheden	665	2.280
Portiekosten	1.070	1.712
Telefoonkosten	2.716	3.849
Contributies	1.025	1.000
Bibliotheek	632	1.769
Kopieerkosten	0	2.554
Automatisering en website	16.892	6.185
Salarisadministratie	3.391	4.596
Afschrijvingen inventaris	4.839	4.272
Overige	36	778
	<u>31.266</u>	<u>28.995</u>
Reis- en verblijfkosten (12)		
Reiskosten woon-werk	0	45
Consumptiekosten	3.018	4.635
Reis- en verblijfkosten medewerkers	9.704	16.119
	<u>12.722</u>	<u>20.799</u>

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Accountants-, advies- en administratiekosten (13)		
Accountantskosten controle jaarrekening	3.519	4.482
Administratiekosten	12.534	15.028
Advieskosten	0	3.299
	<u>16.053</u>	<u>22.809</u>
Overige kosten (14)		
<i>Rente</i>		
Bankrente en -kosten	1.426	2.347
<i>Diverse kosten</i>		
Attenties voor sprekers	214	273
Vergaderkosten curatorium	1.206	367
Overige kosten	353	487
	<u>1.773</u>	<u>1.127</u>
	<u>3.199</u>	<u>3.474</u>
Kosten activiteiten		
Conferenties (15)		
Jong WBS	5.963	11.181
Afscheid Monika Sie	0	3.304
Diversen	10	247
	<u>5.973</u>	<u>14.732</u>

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Uitgave geschriften (16)		
Jaarboek	0	15.456
Redactiekosten S&D	3.695	10.641
Creatief na de crisis	0	985
Kunst of Koopwaar	2.283	6.100
Mijn rooie vrouw	0	507
Over de Grens	11.707	0
Rood-Groene Politiek	7.517	0
Diverse publicaties	0	0
	<u>25.202</u>	<u>33.689</u>

Overige projecten (17)

Internationale contacten	155	896
Kosten Europafonds	2.234	15.103
Van Waarde Lokaal	0	56.711
Denktank Vluchtelingen	0	32.744
Overige kosten activiteiten	0	582
	<u>2.389</u>	<u>106.036</u>

Vastgesteld door het curatorium op 24 april 2018:

F. Rottenberg
Voorzitter

H. Andersson
Penningmeester

K. Boonstra
Secretaris/directeur

OVERIGE GEGEVENS

Vaststelling jaarrekening 2016

Vaststelling van de jaarrekening 2016 heeft plaats gevonden in de curatoriumvergadering gehouden op 6 april 2017.

Bestemming overschot 2017

De staat van baten en lasten kent een positief saldo ad € 44.477. Dit saldo wordt als volgt verdeeld:

	€
Ten laste van het Europafonds	-2.234
Ten gunste van de bestemmingsreserves	40.000
Ten gunste van de continuïteitsreserve	6.711
	<u>44.477</u>

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Wiardi Beckman Stichting
Emmapark 12
2595 ET 'S-GRAVENHAGE

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de Raad van Toezicht van de Wiardi Beckman Stichting

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de Wiardi Beckman Stichting gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening voor het jaar geëindigd op 31 december 2017 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Wiardi Beckman Stichting te 's-Gravenhage per 31 december 2017 en van het resultaat over de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'kleine organisaties-zonder-winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 309.192;
2. de staat van baten en lasten voor het boekjaar eindigend op 31 december 2017 met een resultaat van € 44.477 (overschot); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Wiardi Beckman Stichting te 's-Gravenhage, zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Correspondentie
Postbus 2150
2400 CD
Alphen aan den Rijn

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'kleine-organisaties-zonder-winststreven vereist is'.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 'kleine organisaties-zonder-winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'kleine organisaties-zonder-winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Gliedrecht, 25 april 2018.

WIT^h accountants B.V.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2017 van de Wiardi Beckman Stichting te 's-Gravenhage

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid
T.a.v. het bestuur
Postbus 30204
2500 GE DEN HAAG

Sliedrecht, 26 juni 2018

Onze referentie : PA/NdO/6152/1216
Betreft : jaarverslag 2017
Behandeld door [REDACTED]

Geacht bestuur,

Hierbij ontvangt u 2 gewaarmerkte exemplaren van de jaarrekening 2017 van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid inclusief de controleverklaring. Wij vragen u het voltallige bestuur de jaarrekening voor akkoord te tekenen en één exemplaar aan ons te retourneren.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring, zoals opgenomen in de overige gegevens, wordt openbaar gemaakt. Openbaarmaking van de controleverklaring is alleen toegestaan tezamen met de gehele jaarrekening. Indien u dit jaarverslag opneemt op het internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite.

[REDACTED] Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

[REDACTED] WITH accountants B.V.

[REDACTED] Bijlagen.

Correspondentie
Postbus 2150
2400 CD
Alphen aan den Rijn

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

Jaarstukken Jonge Socialisten in de PVDA 2017

Den Haag, 21 Juni 2018

Inhoud	paginanummer
Jaarverslag	1
Balans 31 december	8
Staat van Baten en lasten	9
Toelichting	10
Statutaire bepalingen resultaat	15
Begroting 2018	16
Ondertekening	17
Controle verklaring accountant	18

Activiteitenverslag 2017 – Jonge Socialisten in de PvdA

Over het jaar 2017 opereerde het landelijk bestuur van de Jonge Socialisten in de PvdA (JS) in twee verschillende samenstellingen, daar één bestuurstermijn van juli tot juni loopt.

In de eerste helft van 2017 was het landelijk bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter	Lieke Kulper
Vicevoorzitter/Secretaris	Joost Westland
Penningmeester & Bestuurslid Afdelingen	Twan Wilmes
Bestuurslid Politiek & Communicatie	Martijn Otten
Bestuurslid Politiek & Scholing	Simon Putman
Bestuurslid Leden & Activiteiten	Edou Hamstra
Internationaal Secretaris	Siman Abdi

In de tweede helft van 2017 was het landelijk bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter	Lieke Kuiper
Vicevoorzitter/Secretaris	Simon Putman
Penningmeester & Bestuurslid Afdelingen	Twan Wilmes
Bestuurslid Politiek & Campagnes	Anouk Daams
Bestuurslid Politiek & Scholing	Bo Lemmens
Bestuurslid Leden & Activiteiten	Yannick Bufts
Internationaal Secretaris	Shirodj Raghoenath

In haar werkzaamheden hanteert het landelijk bestuur van de JS de volgende acht verschillende werkterreinen:

- Politiek
- Activiteiten
- Campagne
- Scouting en scholing
- Internationaal
- Leden
- Communicatie
- Secretariaat

In dit activiteitenverslag worden ze een voor een behandeld, al lopen ze soms enigszins door elkaar. Op deze manier wordt ook een goed beeld geschetst van de activiteiten van de vereniging als geheel.

Doelstelling van de Jonge Socialisten in de PvdA

De doelstelling van de Jonge Socialisten is het betrekken van jongeren bij de politiek en de realisering van haar sociaal-democratische beginselen, zoals deze nader omschreven zijn in het door het Congres vastgestelde beginselmanifest. Door middel van het organiseren van zowel inhoudelijke als gezellige activiteiten proberen we de betrokkenheid van jongeren bij de politiek te vergroten. Onze sociaal-democratische beginselen proberen we te realiseren door onze samenwerking met de Partij van de Arbeid en door het kritisch volgen van politiek en de politiek zo nodig door middel van acties of andere middelen in de goede richting te bewegen.

Politiek

In de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen hebben we ons gefocust op (goed) werk voor jongeren. Door in alle gebieden met relatief veel jeugdwerkloosheid campagne te voeren rond dit thema, hebben wij ons best gedaan de focus van de campagne te beïnvloeden.

Tijdens het PvdA-congres in januari hebben we hard gestreden voor ons amendement over de middenschool, maar die slag helaas verloren. Wij blijven strijden voor een inrichting van het onderwijs waar jongeren van verschillende schoolniveaus elkaar ontmoeten. Door als andere focus in de campagne de OV-kaart voor mbo'ers te nemen, hebben wij ons best gedaan ook op die manier invloed uit te oefenen op de prioritering vanuit de PvdA.

Tijdens het PvdA-congres kreeg ons amendement om stopformulieren in te voeren bij de politie voldoende steun om in het verkiezingsprogramma te worden opgenomen. Met onze aansluiting bij Holland Against Hate hebben wij willen onderstrepen dat er wat ons betreft in een democratie geen eerste- en tweederangsburgers zijn.

Na de klap van 15 maart en tijdens de ellendig lange formatie ontstond een gekke tussenfase. Wij zien een duidelijke rol weggelegd voor de Jonge Socialisten wat betreft de wederopstanding van de PvdA. Dit willen we doen door naast inhoudelijk de PvdA van input te voorzien ook te laten zien hoe je de vaak gepredikte actiegerichtheid daadwerkelijk in de praktijk brengt. Dit hebben we onder meer gedaan rond de riders van Deliveroo. Maaltijdbezorgdienst Deliveroo eist dat al haar werknemers schijnzelfstandige worden. De bezorgers kunnen dan ieder moment zonder werk komen te zitten en als ze een aanrijding hebben of ziek worden draaien ze zelf voor de kosten op; ze hebben namelijk geen arbeidsongeschiktheidsverzekering. Alle risico's liggen bij de werknemers, terwijl de opbrengsten naar Deliveroo gaan. De bezorgers komen daar terecht tegen in verzet en hebben zich verenigd in the Riders Union. Samen met hen en Tweede Kamerlid Gijs van Dijk hebben we acties opgezet, artikelen geschreven en nog veel meer plannen bedacht en uitgevoerd om het Deliveroo zo lastig mogelijk te maken.

Dat acties niet groots en meeslepend hoeven te zijn, lieten we zien met onze Meer tijd voor muisjes-actie. Door op straat beschuit met muisjes uit te delen, vroegen we aandacht voor de uitbreiding van het vaderschapsverlof. Dat een actie ook op een andere manier georganiseerd kon worden, lieten we zien met Het Onbereikbare Feestje. Met een feestje waar je mobiele telefoon niet welkom was, vroegen we aandacht voor het recht op onbereikbaarheid.

Ook op het gebied van duurzaamheid hebben wij ons uitgelaten middels een manifest dat werd samengesteld onder leiding van Jan Terlouw. Alle politieke jongerenorganisaties deden hieraan mee en voeren ook binnen hun eigen moederpartij campagne voor de afspraken die gemaakt zijn voor een snellere verduurzaming van de wereld.

Toen PvdA Tweede Kamerlid William Moorlag de schijnconstructie bij zijn oude werk verdedigde met de argumenten die rechts altijd gebruikt om schijnconstructies goed te praten (zoals meer mensen aan het werk krijgen, maar wel voor minder geld), kwamen wij in verzet en verzamelden we steunbetuigingen voor een PvdA-Ledenraad.

Activiteiten

We begonnen 2017 na het kersteces met een nieuwjaarsborrel in Zwolle met Kirsten van den Hul. Dit was gelijk ook onze aftrap voor de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen. Tijdens deze campagne organiseerden we meerdere treintours. We voerden samen met de PES en de PvdA actie tegen jeugdwerkloosheid en we gingen hiervoor de straat op in negen verschillende dorpen en steden. We sloten de campagne af met een treintour door heel Nederland. Ook organiseerden we de nieuwe ledendagen en de Poten in de Moddertour. Hierover is meer te lezen onder de kopjes Leden en Scouting en scholing. In april reisden we af naar de Paasheuvel voor het eerste (Nieuwe) Ledenweekend van 2017. Tijdens dit weekend konden leden deelnemen aan workshops, trainingen, een scavenger hunt en een spooktocht. Daarnaast was het weer een mooi moment voor leden om elkaar te ontmoeten. In de zomer organiseerden we in samenwerking met Jong WBS wederom de Zomerschool. Ook in oktober hebben we een (Nieuwe) Ledenweekend georganiseerd. Dit vond plaats in Overasselt bij Nijmegen.

Campagne

Tweede Kamerverkiezingen

De eerste maanden van 2017 stonden natuurlijk grotendeels in het teken van de verkiezingen op 15 maart. En hoewel het resultaat natuurlijk enorm teleurstellend was, kunnen we als JS toch terugkijken op een mooie campagne. Aan het begin van de campagne organiseerden we de acties voor Ploumen4Women, waarmee meer dan €60.000 werd opgehaald en gedoneerd aan het 'abortusfonds' van Lillianne Ploumen. Ook waren we betrokken bij Holland Against Hate, een demonstratie van meer dan 3000 mensen op het Malleveld, tegen de Muslimban van Trump. Daarnaast bezochten we vele gemeentes waar de jeugdwerkloosheid hoog is met onze Act4Youth-campagnetours en met de treintours voor de OV-kaart voor mbo-studenten. Ook bezochten we vele scholen en bereikten we meer dan een miljoen mensen met onze online campagnes.

Natuurlijk waren er ook belangrijke leerpunten. Zo waren onze acties en online-uitingen soms te laat voorbereid, waardoor de kwaliteit lager lag dan we hadden gewild. Ook merkten we dat er binnen onze vereniging soms weinig actiebereidheid was en er weinig (ludieke) acties vanuit de afdelingen werden opgezet. Wij zien het als een belangrijke uitdaging om de komende jaren onze organisatie weer meer actiegericht te maken.

Act4Youth

Samen met de PES, de Europese koepelorganisatie van de PvdA, voeren wij campagne voor het Europese Jeugdplan. Wij richten ons daarbij vooral op het thema werk: het tegengaan van jeugdwerkloosheid en het creëren van zekerheid voor jonge werknemers. Tijdens de campagne voerden we hier actie voor in Groningen, Brabant en Limburg, regio's met relatief veel jeugdwerkloosheid. Bijzondere dank willen wij uitspreken naar Jaron Liplijn, Elmar Smid en Roos Lankhorst zonder wie dit nooit zo'n groot succes had kunnen worden. In mei organiseerden we een actie voor meer zekerheid voor de fietskoeriers van Deliveroo en UberEats, die als zzp'er worden ingehuurd en daarmee onverzekerd zijn.

Gemeenteraadsverkiezingen

Daarnaast zijn we natuurlijk heel druk bezig geweest met het plannen van de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018. Veel JS'ers hebben zich in hun gemeente kandidaat gesteld voor de lijst.

Scouting en scholing

De scoutingcommissie van de JS is voortdurend op zoek naar nieuw talent en organiseert allerlei activiteiten om JS-talenten te ondersteunen en hen zich verder te laten ontwikkelen. Zo organiseerden we een mentortraject waarbij we 11 JS'ers koppelden aan iemand die zijn of haar sporen in de politiek reeds heeft verdiend. Op zaterdag 27 mei vond de masterclass sociaaldemocratie in de praktijk plaats waarbij we met Christine Teunissen in gesprek gingen over hoe je een sterke oppositiebeweging opbouwt. Ook wijzen we JS-talenten veelvuldig op vacatures bij andere relevante (sociaaldemocratische) organisaties. Op het najaarscongres is besloten om de scoutingscommissie als zodanig af te schaffen. Scouting wordt voortaan samen met de afdelingen opgepakt.

Ook op het gebied van scholing is er in 2017 veel gebeurd. In januari en februari organiseerden we de vierdelige vaardighedenleergang, waarbij telkens één van de volgende vaardigheden centraal stond: presenteren, debatteren, onderhandelen of schrijven. Op het (Nieuwe) Ledenweekend in april vonden er trainingen in de vaardigheden framen en lobbyen plaats en hadden we het onder meer over zzp'ers, internationale politiek, armoedebestrijding en het opzetten van acties.

Verder gingen 15 JS'ers tijdens het PJO-Parlement in mei in onderhandeling en debat met leden van zeven andere politieke jongerenorganisaties. In de plenaire zaal van de Tweede Kamer hadden we het over de thema's werk & zekerheid, landbouw & duurzaamheid, privacy & veiligheid en zorg & gezin. Tot slot gingen we als onderdeel van de Poten in de Moddertour op bezoek bij waterschappen en waterzuiveringen, bezochten we de kerncentrale in Borssele en gingen we met Henk Leenders in gesprek over 'Tiny Houses'.

Op het tweede (Nieuwe) Ledenweekend in oktober zijn zeven nieuwe JS-trainers opgeleid door de Foundation Max van der Stoel. Daarnaast vonden er op zaterdag veel workshops plaats in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen.

Voor kandidaten voor de gemeenteraad is in november en december een aantal scholingsavonden georganiseerd waarbij zij meer leerden over het raadswerk.

Internationaal

Op internationaal gebied begon het jaar in Duitsland, waar we aanwezig waren bij een seminar over sociale veranderingen in het onderwijs. Eind januari is een van onze leden aanwezig geweest in Slovenië bij onze Europese koepelorganisatie YES (Young European Socialists). Het congres van YES in april in Duisburg, Duitsland werd bezocht door vijf JS'ers. Vier JS'ers waren aanwezig bij een seminar over politieke economie van YES in mei in Riga.

Eind juni was Shirodj aanwezig bij de World Pride in Madrid. Hier sprak hij in een forum over intersectionaliteit. In juli vond het zomerkamp van onze wereldwijde koepelorganisatie IUSY plaats in

Albanië. Hier waren vier JS'ers aanwezig. In september bezochten Anouk en Shirodj een werkweek van IUSY over feminisme en LGBTQIA* in Spanje. In november ging Shirodj met de Internationaal secretarissen van andere Nederlandse politieke jongerenorganisaties naar Noorwegen op uitnodiging van de Nederlandse ambassadeur. Hier werd onder andere gesproken over klimaatverandering. De Winterschool van het Kurt Löwensteincentrum bij Berlijn werd door twee JS'ers bezocht.

Daarnaast zijn er ook in Nederland activiteiten georganiseerd met een Internationaal thema. Samen met de werkgroep Internationaal werden er bovendien activiteiten georganiseerd bij verschillende JS-afdelingen Nederland, zoals een debat over het Midden-Oosten in Amsterdam.

Leden

In de zomer hebben we weer veel nieuwe leden mogen verwelkomen dankzij een geslaagde zomertour. Net als voorgaande jaren zijn we ook langs scholen geweest om jongeren te informeren over de JS. Voor deze scholentour is contact opgenomen met de scholen waar we de afgelopen twee jaar geweest zijn. Tim van Lieshout heeft begin november een scholentourtraining voor ons verzorgd. Voor onze nieuwe leden zijn er drie nieuwe ledendagen georganiseerd, in februari, mei en september in zowel de Eerste als de Tweede Kamer.

Communicatie

Op sociale media waren we vooral tijdens de campagne heel actief en bereikten we meer dan een miljoen mensen, voornamelijk jongeren, door gerichte advertentiecampaagnes. Ook proberen we in te spelen op de ontwikkelingen binnen de sociale media. Zo doen we inmiddels meer met Instagram, waar steeds meer mensen op zitten, en doen we wat minder met Twitter, wat het afgelopen jaar weer een derde van haar gebruikers verloor. Onze nieuwe website is nog steeds heel mooi en we konden dit ook goed gebruiken bij onze acties. Daarnaast hebben we dit jaar ook onze nieuwsbrief enigszins vernieuwd.

Naast de sociale media, waren we ook weer goed zichtbaar op de reguliere media. Holland Against Hate kreeg veel media-aandacht met onder andere een interview met Lieke bij EenVandaag. Ook het Terlouwmanifest, waarvoor Lieke bij DWDD mocht zitten, leverde veel reacties op. Verder zorgden we ervoor dat onze campagneacties ook veelvuldig in lokale media werden opgenomen.

Secretariaat

Als gevolg van de verkiezingsuitslag ontvangt de JS met ingang van 1 juli 2017 minder subsidie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In april hebben we een verenigingsconferentie georganiseerd waarop leden, afdelingsbestuursleden en het landelijk bestuur bespraken op welke manier de vereniging deze daling van de inkomsten het beste op kan vangen. Aan de hand van de ideeën die zijn voortgekomen uit deze verenigingsconferentie heeft het secretariaat een wijzigingsvoorstel op de begroting voor 2017 opgesteld dat werd besproken op het voorjaarscongres. De ideeën van de verenigingsconferentie zijn ook meegenomen bij het opstellen van de begroting voor 2018.

In augustus hebben we, zoals ieder jaar, een donateursactie gehouden, bestaande uit het versturen van brieven naar PvdA-leden met de vraag om een financiële bijdrage. Deze actie was een groot succes.

In september is de PvdA verhuisd van Amsterdam naar de Rijswijkseweg in Den Haag. De JS is meeverhuisd. Daardoor hebben we ons kantoor met uitzicht over de haven van Amsterdam ingeruild voor een iets ruimer kantoor met uitzicht over Den Haag.

Sinds eind september is het mogelijk om via onze website projectsubsidie aan te vragen en gemaakte kosten te declareren. Dit maakt het indienen van een aanvraag voor projectsubsidie of een declaratie makkelijker en versnelt het verwerkingsproces.

Begin oktober is er een wijziging doorgevoerd in de afdelingsgrenzen, waardoor een aantal leden van afdeling is veranderd. Verschillende afdelingsbesturen zijn gewisseld. Ieder nieuw bestuur heeft een bestuurstraining aangeboden gekregen.

Met ingang van oktober houden we een lijst bij met niet-leden die geïnteresseerd zijn in de JS. Deze mensen ontvangen een andere nieuwsbrief dan leden. Op deze manier proberen we de betrokkenheid van niet-leden, en daarmee van potentiële leden of donateurs, bij onze vereniging te vergroten.

Met betrekking tot de werkgroepen hebben we, als proef, een nieuwe manier van werken geïntroduceerd waarbij werkgroepen meer aangestuurd worden vanuit het landelijk bestuur. Leden kunnen de onderwerpen waarin ze geïnteresseerd zijn doorgeven als ze lid worden of later via onze site of op een activiteit. Aan de hand van deze interesses sturen we relevante e-mails naar leden en brengen we mensen bij elkaar die geïnteresseerd zijn in hetzelfde thema.

BALANS OP 31 DECEMBER 2017

ACTIVA	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Viottende activa		
Overige vorderingen en vooruitbetaald (1)	90	40.202
Partij van de Arbeid, rekening-courant (2)	<u>106.652</u>	<u>24.004</u>
	106.742	64.206
Liquide middelen (3)	127.978	90.882
Totaal activa	<u>234.720</u>	<u>155.088</u>

PASSIVA	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Eigen vermogen (4)		
Continuïteitsreserve	190.796	130.971
Verkiezingsfonds	<u>28.236</u>	<u>19.681</u>
	219.032	150.652
Kortlopende schulden (5)		
Nog te betalen en vooruitontvangen	<u>15.688</u>	4.436
Totaal passiva	<u>234.720</u>	<u>155.088</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2017

BATEN	Begroting 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Overheidssubsidie (6)	123.000	131.072	169.621
Subsidie referendum	-	-	50.000
Donateursactie (7)	20.000	49.190	20.000
Contributies	19.500	18.363	19.500
Deelnemersbijdragen (8)	15.000	10.611	13.312
Overige ontvangsten	2.000	2.051	8.008
	179.500	211.287	280.441

LASTEN	Begroting 2017	Uitkomst 2017	Uitkomst 2016
	€	€	€
Organisatie kosten			
Kantoor & Administratie (9)	4.000	4.612	7.875
Donateursactie	6.000	5.935	6.087
Congres (10)	20.000	17.547	39.991
Verenigingsactiviteiten (11)	11.200	10.131	16.516
Ledenwerving (12)	9.100	5.621	11.665
Bestuurskosten (13)	42.600	36.978	64.117
Presidium en commissies	1.500	702	1.166
Communicatie en website	2.000	2.043	3.987
Afdelingen en activiteiten (14)	28.000	16.641	35.175
Internationale betrekkingen (15)	15.000	9.636	35.324
Politiek en verkiezingscampagne	6.000	11.455	819
Scholing	3.300	3.615	8.826
Referendum Oekraïne	-	-	51.963
Lava	19.500	17.094	19.791
Onvoorzien	6.000	897	418
	174.200	142.907	303.720
Resultaat vóór bestemming	5.300	68.380	-23.278
Onttrekking verkiezingsfonds	-6.000	-11.445	819
Toevoeging verkiezingsfonds	11.000	20.000	-
	-	-	22.459
Toevoeging continuïteitsreserve	300	59.825	-
Totaal bestemd	5.300	68.380	23.278

TOELICHTING ALGEMEEN

Bij het opstellen van de jaarrekening is zoveel mogelijk rekening gehouden met Rijk C1 voor kleine organisaties
De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit.

Grondslagen van waardering

Overige activa en passiva

Vorderingen en overlopende activa.

De vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, voor zover nodig rekeninghoudend met een voorziening van mogelijk oninbaarheid.

Eigen vermogen.

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsfonds 'verklezingsfonds.'
Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen van resultaatbepaling

De lasten worden in het jaar geboekt waarin deze zijn ontstaan resp. waarop deze betrekking hebben. De baten omvatten de aan het boekjaar toe te rekenen opbrengsten.

TOELICHTING JAARREKENING

ACTIVA

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Overige vorderingen en vooruitbetaald (1)		
Subsidie min. BUZA+BIZA 2015 (20%)	-	36.564
Vooruitbetaalde kosten	-	3.638
krulsposten i.v.m. verkeerde boeking	<u>90</u>	
	<u>90</u>	<u>40.202</u>

De JS ontvangt krachtens de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP) van het ministerie van Binnenlandse Zaken jaarlijks subsidie d.m.v. een voorlopige beschikking. Het geormerkte voorschot(80%) wordt overgemaakt aan de landelijke politieke partij (Partij van de Arbeid ,die het bedrag verstrekt aan de organisatie. In het daaropvolgend jaar wordt de subsidie definitief vastgesteld en wordt het resterende bedrag, wederom geormerkt, overgemaakt aan de Partij van de Arbeid die dat weer verstrekt aan de organisatie.
Tot en met 2016 zijn de subsidies die de JS van de overheid ontvangt definitief vastgesteld
Dit jaar is er geen sprake meer van een vordering maar van een schuld vanwege het verklezingsresultaat en dient de JS een bedrag terug te betalen. Zie ook toelichting (5) kortlopende schulden.

Het subsidiebedrag voor de Jonge Socialisten wordt in belangrijke mate bepaald op basis van het aantal subsidiabele leden per 1 januari en de zetels die Partij van de Arbeid in de Tweede Kamer heeft. Dit betreffen personen tussen de 14 en 27 jaar oud, die per 1 januari lid zijn en in 2017 minimaal 5 euro aan contributie hebben betaald en ledenrecht hebben.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

ACTIVA (vervolg)

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Partij van de Arbeid, rekening-courant (2)		
Rekening-courant per 01-01	24.004	109.287
Afname		-85.283
Toename	<u>82.648</u>	
Rekening-courant per 31-12	<u>106.652</u>	<u>24.004</u>

In 2017 is het voorschot dat de JS heeft ontvangen veel hoger dan de uitgaven die zij heeft gedaan. De oorzaak dat de JS haar begroting inzake de uitgaven, n.a.v. de verkiezingsuitslag van de PvdA, drastisch heeft verlaagd omdat ook conform de wetgeving m.b.t. de financiering van de politieke partijen de subsidie naar beneden wordt bijgesteld omdat het aantal zetels met 26 is afgenomen. De PvdA had op 1-1-2017 35 zetels en na 15 maart waren er dat nog 9. De bijstelling van de subsidie gaat met ingang in van het 3e kwartaal 2017.

Liquide middelen (3)

Rabobank 387739629	83.423	90.882
Rabobank 315751770	<u>44.555</u>	
	<u>127.978</u>	<u>90.882</u>

Rekeningnummer 387739629 wordt enkel gebruikt voor de inning van contributie en donaties. Rekeningnummer 3215751770 wordt gebruikt voor de betaling van kleine uitgaven via Ideal of betaalautomaat, ontvangsten van deelnemersbijdragen, subsidies en andere inkomsten. Het saldo van beide rekeningen is vrij te besteden

PASSIVA

Eigen vermogen (4)

Continuïteitsreserve

Saldo 1 januari	130.972	153.431
Ontrekking		-22.459
Toevoeging	<u>59.825</u>	
Saldo 31 december	<u>190.796</u>	<u>130.971</u>

Verkiezingsfonds

Saldo 1 januari	19.681	20.500
Ontrekking	-11.445	-819
Toevoeging	<u>20.000</u>	
Saldo 31 december	<u>28.236</u>	<u>19.681</u>

Totaal eigen vermogen

	<u>219.032</u>	<u>150.652</u>
--	----------------	----------------

De Jonge Socialisten in de PvdA houden een continuïteitsreserve aan om de continuïteit van de vereniging te waarborgen. Zij probeert de reserve in ieder geval op een dusdanig niveau te houden dat het mogelijk is om de vereniging een jaar draakende te houden zonder overheidssubsidie.

Het verkiezingsfonds is een bestemmingsreserve dat enkel aangewend mag worden voor de verkiezingen van Tweede Kamer, Provinciale Staten, Gemeenteraden en Europees Parlement. De ontrekking betreft de kosten van de Tweede Kamerverkiezingen gehouden op 15 maart. Het bestuur verwacht dat het kabinet 'Rutte III' de rit niet zal uitrukken en voegt om die reden € 20.000 toe aan het verkiezingsfonds.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

PASSIVA (vervolg)

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Kortlopende schulden (5)		
Terug te betalen subsidie WFPP	11.501	-
Nog te betalen kosten	314	3.701
Uitgaven creditcard	-	735
Business kaart NS december	269	1.003
Drukkosten magazine tbv congres 2016	-	397
Verblijf congres november 2017	3.604	-
	<u>15.688</u>	<u>5.837</u>

Als gevolg van het verkezingsresultaat is de voorlopige beschikking van de subsidie voor de PvdA en haar neveninstellingen bijgesteld. In Januari heeft de JS € 139.915 zijnde 80% van het bedrag dat in de voorlopige beschikking stond ontvangen. Het maximum bedrag dat in de bijgestelde voorlopige beschikking is opgenomen bedraagt € 128.414 hetgeen resulteert een bedrag van € 11.501 vóór het einde van 2018 dient terug te betalen aan het ministerie.

Daarnaast heeft de JS een rekening betaald in 2018 die nog betrekking had op dit jaar. Het betrof verblijfkosten voor haar congres, groot € 3.604. Daarmee komt de totale schuld op € 17.609

Baten

	<u>Begroot</u>	<u>Uitkomst</u>	<u>Uitkomst</u>
	<u>2017</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€	€
Overheidssubsidie (6)			
Voorschot		128.414	182.821
Definitieve vaststelling voorafgaand jaar		<u>2.658</u>	<u>-13.200</u>
		<u>131.072</u>	<u>169.621</u>
Subsidie referendum	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>50.000</u>

Geen referendum in 2017 gehouden, in 2018 krijgt de JS wel een subsidie van max. € 50.000 en dat referendum gaat over de zogenaamde 'Sleepwet'.

Donateursactie (7)

<u>20.000</u>	<u>49.190</u>	<u>20.000</u>
---------------	---------------	---------------

Er waren in 2017 problemen met de inning van de donateurs in de leden- en giften administratie van de PvdA. In het vierde kwartaal van 2017 is de batch over het jaar 2016 naar de bank gestuurd

Deelnemersbijdragen (8)

<u>15.000</u>	<u>10.611</u>	<u>13.312</u>
---------------	---------------	---------------

Doordat er bezuinigd is op internationale reizen zijn er ook minder deelnemersbijdragen

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

STAAT VAN BATEN EN LASTEN (VERVOLG)

Lasten	Begroot 2017 €	Uitkomst 2017 €	Uitkomst 2016 €
Kantoor & Administratie (9)			
Huisvesting en secretariaatskosten		997	3.525
Medewerker/Inhuur personeel		94	-
Accountantskosten		2.807	2.800
Bankkosten		714	438
Kosten salarisadministratie		-	1.112
	<u>4.000</u>	<u>4.612</u>	<u>7.875</u>

De daling van de kosten is te verklaren doordat de kosten van de uitbesteding van de loon- en personeelsadministratie niet langer als algemeen kosten worden ingeboekt maar onder bestuurskosten valt. Het gaat jaarlijks om € 1.100

In 2016 heeft er een statutenwijziging plaatsgevonden. De kosten bedroegen € 450. Daarnaast is er in 2016 gebruik gemaakt van externe betalingsverwerker waardoor er voor € 550,- is uitgegeven dit is exclusief de normale kosten van het betalingsverkeer dat de bank in rekening brengt.

In 2016 is er voor € 800 méér uitgegeven voor eten en drinken dan in 2017, en in 2016 is € 400 méér uitgegeven aan facebook

Congres (10)	<u>20.000</u>	<u>17.547</u>	<u>39.991</u>
---------------------	---------------	---------------	---------------

De JS heeft een voor- en najaarscongres gehouden en fors bezuinigd op de uitgaven.

Daling uitgaven:

Locatiekosten	-12.800
Maaltijden en consumpties	-4.600
Overnachtingen	-3.750
Drukwerk	-1.000
Promotie, afscheid bestuursleden, reiskosten deelnemers	-300
	<u>-22.450</u>

Verenigingsactiviteiten (11)

Pitweekend	8.325	7.085
Politiek cafe en feest	960	8.999
Opening sluiting Politiek Seizoen	846	432
	<u>11.200</u>	<u>16.516</u>

De JS heeft na de verkiezingsuitslag van 15 maart 2017 besloten om geen politieke cafe's te organiseren.

Ledenwerving (12)

Zomertour	3.016	3.400
Materialen en acties	1.411	7.101
Nieuwe ledendag	1.194	1.164
	<u>9.100</u>	<u>11.665</u>

Er is in 2017 € 5.700 minder uitgegeven aan promotiematerialen.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

STAAT VAN BATEN EN LASTEN (VERVOLG)

Lasten (vervolg)	<u>Begroting 2017</u> €	<u>Uitkomst 2017</u> €	<u>Uitkomst 2016</u> €
Bestuurskosten (13)			
Bestuursvergoeding		28.056	38.559
Overige bestuurskosten		<u>8.922</u>	<u>25.557</u>
	<u>42.600</u>	<u>36.978</u>	<u>64.117</u>

De JS heeft vanwege het verkiezingsresultaat haar eigen vergoedingen vanaf juli aangepast. De reiskosten zijn aanzienlijk lager t.o.v. vorig jaar en dat heeft te maken met het feit dat de nieuwe bestuursleden dichterbij het partijbureau wonen. De daling van de uitgaven zijn als volgt:

Bestuursvergoeding	-10.500
Reiskosten	-14.900
Overige uitgaven	<u>-1.700</u>
	<u>-27.100</u>

De leden van de JS kiezen op congres van 9 en 10 juni 2018 een nieuw bestuur

Afdelingen en activiteiten (14)

Afdracht	11.334	16.865
Activiteiten	<u>5.307</u>	<u>18.310</u>
	<u>28.000</u>	<u>35.175</u>

In 2017 is niet door alle afdelingen afdracht aangevraagd en eveneens is er € 6.700 minder project-subsidies aangevraagd.

Internationale betrekkingen (15)

YES	5.507	13.524
Brussel stage en andere reizen	1.634	18.538
IUSY	<u>2.495</u>	<u>3.262</u>
	<u>15.000</u>	<u>35.324</u>

De Europese Jongerenorganisatie ECOSY werkt nu onder de naam YES (Youth European Socialist).

In 2017 is er minder uitgegeven aan internationale betrekkingen. Dit is in lijn met de begroting. Hiervoor zijn twee oorzaken aan te wijzen. De eerste is dat er in 2016 uitzonderlijk veel uitgegeven is in verband met een grote internationale activiteit van YES die in Nederland georganiseerd is.

In 2017 zijn deze kosten niet meer gemaakt. De tweede oorzaak is dat er in 2017 geen internationale reis georganiseerd is zoals wel gebruikelijk is.

STATUTAIRE BEPALINGEN OMTRENT RESULTAATBESTEMMING

Overeenkomstig de statuten besluit het bestuur omtrent de bestemming van het resultaat. Dit is in overeenstemming met de doelstelling van de vereniging. Het bestuur stelt voor het positieve resultaat ter grootte van € 68.380 als volgt te bestemmen:

Verkiezingsfonds.

De uitgaven voor de Tweede Kamerverkiezingen ter grootte van € 11.445 te onttrekken en € 20.000 toe te voegen.

Continuïteitsreserve.

Het restant ter grootte van 59.825 toe te voegen.

De voorstellen zijn verwerkt in de jaarrekening.

Toelichting begroting 2018

Ook in 2018 ontvangt de Jonge Socialisten in de PvdA minder subsidie vanuit de Wet Financiering Politieke Partijen dan voorheen. In de begroting voor 2018 is hier rekening mee gehouden. Er is besloten minder geld uit te geven aan congressen, een van de twee jaarlijkse (nieuwe) ledenweekenden te schrappen, geen opening en sluiting van het politieke seizoen meer te organiseren, de scoutingcommissie af te schaffen, de afdracht aan afdelingen flink te verlagen en minder uitgaves van het ledenblad LAVA te versturen. Verder is in het voorjaar van 2017 besloten om per 1 juli de bestuursvergoeding van de bestuursleden, behalve die van de voorzitter, te verlagen. Hierdoor wordt hier in 2018 minder aan uitgegeven dan in 2017. Deze besluiten hebben de volgende beoogde financiële uitwerking:

Congres (voorjaar)	minus € 2000
Nieuwe ledenweekenden	minus € 2500
Opening en sluiting politiek seizoen	minus € 1000
Bestuur (bestuursvergoeding)	minus € 13.400
Scoutingcommissie	minus € 1000
Afdracht	minus € 10.000
Lava	minus € 14.500

Begroting Jonge Socialisten in de PvdA 2018

Baten	€
Overheidssubsidie	77.295
Donateursactie	20.000
Contributies	19.500
Deelnemersbijdragen	17.000
Overige ontvangsten	2.000
Onttrekking bestemmingsreserve	12.000
	147.795
Lasten	
Congres	18.000
Ledenweekend	2.500
Verengingsactiviteiten	5.000
Ledenwerving/promotie	9.200
Bestuurskosten	31.200
Presidium	200
Communicatie en website	2.000
Afdelingen en activiteiten	18.500
Internationale betrekkingen	15.000
Verkiezingen	12.000
Kantoor&administratie	4.000
Scholing	3.000
Donateursactie	6.000
Lava	5.000
Onvoorzien	5.000
Toevoeging bestemmingsreserve	11.195
	147.795

Ondertekening.

Vastgesteld en goedgekeurd te Den Haag 21 juni 2018

Twan Wilmes (penningmeester 2016-2018 en voorzitter ad interim 2018)

Jordy Oomen (penningmeester 2018-2019)

Lieke Kulper (voorzitter 2016-2018)

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid
Postbus 30204
2500 GE DEN HAAG

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 234.720;
2. de staat van baten en lasten over 2017 met een resultaat van € 68.380 (overschot); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Sliedrecht, 30 juni 2018.

WITH accountants B.V.

Bijlagen.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2017 van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Stichting Foundation Max van der Stoel
T.a.v. het bestuur en directie
Postbus 1310
1000 BH AMSTERDAM

Sliedrecht, 21 juni 2018

Onze referentie : PA/NdO/6153/1207
Betreft : jaarrekening 2017
Behandeld door : [REDACTED]

Geachte bestuur en directie,

Hierbij ontvangt u 2 gewaarmerkte exemplaren van de jaarrekening 2017 van Stichting Foundation Max van der Stoel inclusief de controleverklaring. Wij vragen u op pagina 10 en pagina 25 genoemde personen voor akkoord te tekenen en één exemplaar aan ons te retourneren.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring, zoals opgenomen in de overige gegevens, wordt openbaar gemaakt. Openbaarmaking van de controleverklaring is alleen toegestaan tezamen met de gehele jaarrekening. Indien u dit jaarverslag opneemt op het internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

WITH accountants B.V.

Bijlagen.

Correspondentie
Postbus 2150
2400 CD
Alphen aan den Rijn

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

Jaarstukken Foundation Max van der Stoel

Den Haag, juni 2018

	Paginnummer
Inhoudsopgave	1
Bestuursverslag	2
Balans per 31 december	11
Staat van baten en lasten	12
Toelichting algemeen	13
Toelichting jaarrekening	16
Statutaire bepaling resultaat bestemming	23
Begroting 2018	24
Ondertekening	25
Controleverklaring accountant	26

Bestuursverslag 2017

Stichting Foundation Max van der Stoel for Democracy, Development and Dialogue

KvK-nummer: 805706033

De stichting is gevestigd te Den Haag (sinds september 2017)

Het bestuur van de stichting bestaat uit de volgende personen:

- 1) Manuela Monteiro (voorzitter)
- 2) Liselore van der Heijden (penningmeester)
- 3) Liesbeth van de Grift (vice-voorzitter)
- 4) Paul Engel
- 5) Joyce Hamilton
- 6) Wouter Kolk
- 7) Kirsten Meijer
- 8) John Kerstens
- 9) Yannick Du Pont

Directeur: Arjen Berkvens

Doelstelling:

Op 1 juli 2013 is de Foundation Max van der Stoel ontstaan na een fusie van EVS en AMS. De stichting zet zich in voor: Democracy, Development en Dialogue.

Missie:

In 2017 hebben wij onze missie aangescherpt.

Maak mensen sterker en de politiek eerlijker.

Waarom en voor wie zetten wij ons in? De studente die het niet meer pikt dat in haar land corruptie en eigenbelang de boventoon voeren. De activist die het zat is dat zijn stem niets waard is, omdat er geen eerlijke verkiezingen zijn. Zij die strijden tegen de ongelijkheid in de wereld. Moedige mensen die grote persoonlijke risico's durven te nemen door de macht te trotseren. Voor solidariteit, democratie en mensenrechten. Tegen de politiek van stagnatie en uitbuiting. Wat doet de FMS? We wakkeren het vuur van verandering aan door activisten praktische tools te geven die ze direct in hun strijd kunnen gebruiken. Wij steunen de changemakers in de wereld en geven ze een podium. Wij nemen onze eigen verantwoordelijkheid voor eerlijke politiek in Nederland en de Europese Unie. Wij betrekken daar zoveel mogelijk mensen bij door kennis te delen en dialoog te stimuleren. Zo maken wij mensen sterker en de politiek eerlijker. Daar stond Max van der Stoel voor. Daar staat de FMS voor.

FMS Democracy Programma

Ons ideaal: een wereld waarin de democratische rechten van alle mensen zijn gewaarborgd.

Onze missie: een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van (sociaal-)democratie in internationaal verband.

Wij zetten ons in voor opkomende democratieën en voor (sociaal-) democraten in landen waar vrijheid onder druk staat. De FMS steunt de opbouw van politieke partijen, door middel van trainingen, op verzoek van onze buitenlandse partners. Zo leiden we bijvoorbeeld jonge politici op in de Balkan, steunen we democraten in Rusland en trainen we de nieuwe sociaaldemocratische partijen in Jordanië, Marokko, Tunesië en Egypte. Want waardigheid, mensenrechten en de kans om zelf je toekomst te bepalen, mogen niet beperkt zijn tot een select groepje (veelal) westerse landen. Terugkerende thema's binnen deze trainingen zijn het opbouwen van een democratische partij, het betrekken van jongeren en vrouwen, lokale politiek, Europese uitbreiding en politieke vaardigheden. Op deze manier zijn honderden trainers en politici opgeleid in de landen waar wij actief zijn. De FMS heeft een kleine professionele staf en maakt gebruik van een grote groep vrijwilligers. Onze trainers krijgen niet betaald. Ze hebben relevante expertise in de politiek en trainen voor de FMS uit idealisme. Hierdoor houden we de kosten laag en de betrokkenheid hoog. Trainers maken gebruik van twee handboeken, die (via internet) voor iedereen beschikbaar zijn: "Hoe word je een betere politicus, handboek politieke vaardigheden" en "De kunst van effectief trainen, trainershandboek".

FMS Development programma

Ons ideaal: een wereld waarin iedereen gelijke kansen heeft op ontwikkeling.

Onze missie: een rechtvaardig beleid van Nederland en de Europese Unie voor ontwikkelingslanden

De Foundation Max van der Stoel (FMS) streeft ernaar dat politici en beleidsmakers in Nederland en de Europese Unie rekening houden met de belangen van ontwikkelingslanden. Dat hebben wij ongeveer 10 jaar gedaan met ons Fair Politics programma. Dit programma werd in 2017 stopgezet. Wij hebben de inspanning op dit terrein voortgezet met een nieuw initiatief dat zijn oorsprong kent in het vorige jaar. In 2016 werkte de FMS samen met Partos en Woord en Daad samen onder de naam 'Ready for Change?' We gebruikten het Nederlandse EU-voorzitterschap om de noodzaak voor een eerlijke en ambitieuze uitvoering van de Sustainable Development Goals (SDGs) stevig op de Nederlandse én Europese politieke agenda te zetten. We slaagden erin om een grote groep maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, milieuorganisaties en (sociale) ondernemingen samen te brengen. We namen een gezamenlijke positie in over wat we verwachten van Nederland en de Europese Unie om de SDGs daadwerkelijk in 2030 te bereiken. Eind 2016 liep de EU-financiering van 'Ready for Change?' af. Maar we besloten samen verder te werken aan het verwezenlijken van ons doel: een eerlijke en ambitieuze uitvoering van de SDGs, onder leiding van een positieve, stimulerende overheid. Dit betekende als eerste een nieuwe naam voor het initiatief: zo werd 'Ready for Change?' 'Building Change'. De eerste stappen waren gezet, samen bouwen we nu verder aan duurzame verandering. In 2017 probeerden we deze visie op verschillende manieren te realiseren. Zo coördineerden we, in de naam van Partos, een deel van de eerste SDG-rapportage naar het Parlement (24 mei) en de VN (begin juli), en lanceerden we de succesvolle campagne 'Adopteer een SDG'.

FMS Dialoog programma

Ons ideaal: een geïnformeerde samenleving waarin iedereen zich een mening kan vormen op basis van lotsverbondenheid.

Onze missie: een breed publiek bereiken met publieksactiviteiten en publieksinformatie door het organiseren van bijeenkomsten en het verzorgen van publicaties via diverse media.

Doelstellingen FMS Dialogue:

- 1) De PvdA achterban en het bredere publiek informeren over het werkgebied van de FMS, zowel inhoudelijk als geografisch en zodoende meer begrip kweken voor internationale samenwerking.
- 2) De PvdA achterban en het bredere publiek betrekken in het debat over ons werkgebied.
- 3) Een bijdrage leveren aan de politieke besluitvorming over aan het FMS werkgebied gerelateerde thema's binnen de PvdA en de Nederlandse en Europese politiek.
- 4) Ondersteuning van de doelstellingen van FMS Democracy en FMS Development.

De FMS organiseert regelmatig publieksbijeenkomsten en expertmeetings in Nederland over ontwikkelingen in landen en regio's die ons aangaan. Hierbij debatteren vertegenwoordigers uit de politiek, het maatschappelijk middenveld, wetenschap en het bedrijfsleven over landen waar wij werken, Europese uitbreiding of over ontwikkelings samenwerking. We werken altijd samen met maatschappelijke organisaties, de PvdA of mensen die oorspronkelijk uit deze landen afkomstig zijn. Ook binnen de PvdA moet de aandacht voor internationale samenwerking en het belang van internationale solidariteit continu worden bevochten. De FMS doet dat onder meer op partijcongressen. De FMS verzorgt het secretariaat van de PvdA Buitenland Commissie. De FMS heeft ook een gratis digitale nieuwsbrief en we zijn actief op Facebook en Twitter.

Activiteiten in 2017

Democracy

In 2017 hebben wij een groot aantal trainingen verzorgd. Deze trainingen waren vraag gestuurd en aangevraagd door onze partners in de volgende landen: Albanië, Armenië, Bosnië, Belarus, Georgië, Irak, Jordanië, Marokko, Moldavië, Montenegro, Macedonië, Servië, Tunesië, Oekraïne. De ondersteuning voor deze projecten kwam van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties via de Wet Financiering Politieke Partijen. In 2016 werd door de Minister van Buitenlandse Zaken het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen in het leven geroepen. Vanuit dit fonds werd ook in 2017 aan de FMS extra financiering gegeven voor Oost-Europa (MATRA) en de MENA-regio (Shiraka.) Wij hebben vrouwenprojecten uitgevoerd in Armenië, Jordanië en Servië. Hiervoor is in 2016 een bestemmingsreserve "De Born Vrouwenfonds" gecreëerd. In dit fonds zit na afloop van 2017 nog 165.000 euro.

In 2017 voerden wij ook een aantal internationale projecten uit:

Meerjarig project: sociaaldemocratie in Zuidoost Europa

In samenwerking met PES en S&D Groep in het Europees Parlement leidden we een onderzoeksproject over sociaaldemocratie in Zuidoost Europa. Een team van negen wetenschappers uit verschillende landen heeft

een rapport geschreven door middel van literatuuronderzoek en werkbezoeken aan de landen. Het eindresultaat heeft tot een publicatie geleid die in 2017 in Slovenië en Brussel is gepresenteerd.

Summer Academy 2017

In 2017 zijn we doorgegaan met de jaarlijkse Summer Academy Eastern Europe. Deze regionale training organiseren we samen met de UK Labour Party, waarbij we een uitgebreide training verzorgen voor jonge, veelbelovende politici uit 7 Oost-Europese landen. We hadden dit jaar deelnemers uit 5 landen: Armenië, Georgië, Moldavië, Oekraïne, Belarus. De training werd in Oekraïne gehouden, op 19-23 juli.

Summer Academy Alumni Meeting

Omdat we het Summer Academy programma willen blijven verbeteren hebben we dit jaar voor de tweede keer een evaluatiebijeenkomst georganiseerd (de vorige was drie jaar geleden) met deelname van geselecteerde alumni van het programma. Er deden 16 jongeren aan mee uit vijf landen: Armenië, Georgië, Belarus, Moldavië en Oekraïne. Deze bijeenkomst vond plaats als onderdeel van een studiebezoek naar Den Haag, tussen 30 november en 3 december.

Restoring the sense of politics through youth participation: Georgia Moldova and Ukraine

In 2017 hebben we samen met de Foundation for European Progressive Studies (FEPS) een project georganiseerd over de politieke participatie van jongeren in Georgië, Moldavië en Oekraïne. Dit project hebben we in samenwerking gedaan met onze Oekraïense partner, de Institute for Democracy and Social Progress (IDSP). Het project bestond uit twee grote onderdelen: een conferentie in Oekraïne, met een werkbezoek naar het oosten van het land om het effect van de oorlog in Donbass op de jongeren te meten, en een enquête onder jongeren in Oekraïne, Moldavië en Georgië.

Tweejarig FMS-FEPS project: relatie tussen progressieve partijen en sociale bewegingen

In 2016 ging het tweejarige project van FMS en Foundation for European Progressive Studies (FEPS) van start. Het doel is om de banden tussen sociaaldemocratische politieke partijen en maatschappelijke (jongeren) bewegingen te verbeteren. In veel landen worden politieke partijen door steeds meer jongeren niet als actors of change gezien. Het project brengt ervaren jongeren van politieke partijen en sociale bewegingen bij elkaar om elkaar te leren kennen en ideeën en activiteiten te ontplooiën. Dit doen we door middel van interactieve trainingen in veertien buurlanden van de Europese Unie: Albanië, Armenië, Belarus, Bosnië-Herzegovina, Macedonië, Marokko, Moldavië, Montenegro, Georgië, Oekraïne, Jordanië, Libanon, Servië en Tunesië. Twee beste deelnemers van elk land zijn uitgenodigd om begin 2017 mee te doen aan een Training of Trainers (ToT) in Wenen waarbij ook een trainershandboek gepresenteerd zal worden.

Future Leaders Alumni Meeting 2017

Aan dit regionale project doen prominente sociaaldemocratische en linksgeoriënteerde jongeren mee uit zes verschillende landen: Egypte, Jordanië, Libanon, Marokko, Palestijnse Gebieden (PG) en Tunesië. De reden om deze landen te kiezen is omdat ze allemaal verschillende omwentelingen hebben meegemaakt, verkiezingen hebben georganiseerd of hervormingen doorgevoerd en in een democratische transitie zijn beland. Tevens hebben drie van deze landen (Egypte, Tunesië en PG) in 2012 het Arab Social Democratic Forum opgericht.

Conferentie 'Rebuilding the political landscape in Tunisia'

Het European Forum organiseerde met een aantal andere internationale organisaties, waaronder de het Global Progressive Forum en de S&D groep in het Europees Parlement, op 23 september een conferentie in Tunis, Tunesië. Doel van deze conferentie 'rebuilding the political landscape in Tunisia' was de dialoog tussen progressieve partijen in het land bevorderen.

Course for Promising Politicians- Future Women Leaders 2017

Ondanks het regionale succes van de Course for Promising Politicians – dat er toe heeft geleid om soortgelijke trainingsreeksen op te starten in Oost Europa en MENA-regio – heeft onze partner bij dit project Friedrich Ebert Stiftung (FES) erop aangedrongen het project om te gooien. Het project werd omgedoopt tot een regional project for Future Women Leaders. Vijfentwintig vrouwen uit de Westelijke Balkan die eerder hadden deelgenomen aan de Course for Promising Politicians werden uitgenodigd voor twee meerdaagse trainingen waarbij thema's zoals democratische instituties, beleidsontwikkeling, migratie en regionale en Europese integratie aan de orde kwamen. Het is aan FMS gelegen om zowel regionale training voor vrouwen voort te zetten alsmede Course for Promising Politicians te herintroduceren. Dit zullen we in 2018 in samenwerking met onze Britse partner doen.

Meerjarig project: sociaaldemocratie in Zuidoost Europa

In samenwerking met PES en S&D Groep in het Europees Parlement leiden we een onderzoeksproject over sociaaldemocratie in Zuidoost Europa. Dit onderzoeksproject heeft drie doelen:

- 1) een analyse van de transformatie van de regio. Is er een stap achteruit gezet op het gebied van rechtsstaat en fundamentele rechten? Welke variabelen zorgen ervoor dat sommige landen beter presenteren dan anderen?
- 2) een analyse van sociaaldemocratie en sociaaldemocratische politieke partijen. Wat is de staat van sociaaldemocratie? Wat was de rol van sociaaldemocratische partijen in het moderniseren van hun land? Zijn de partijen een motor voor verandering of staan ze verandering juist in de weg?
- 3) een analyse van de rol van extern factoren in de regio. Welke rol heeft de EU gespeeld? Ontbreekt het aan belangstelling en een alles omvattende strategie? Wat was de rol van Europese sociaaldemocraten en politieke stichtingen? Een team van negen wetenschappers uit verschillende landen heeft getracht antwoorden te vinden op deze vragen door middel van literatuuronderzoek en werkbezoeken aan de landen. Het eindresultaat heeft geleid tot deze publicatie. In het kader van dit project vonden in 2017 onderstaande activiteiten plaats:

- 1) Presentatie van de bevindingen en discussie, Ljubljana- Slovenië, 27 jan 2017
- 2) Presentatie van het boek in het Europees Parlement, Brussel, 19 okt 2017

Werkbezoek Kosovo en Albanië

In samenwerking met onze Britse (Labour) en Zweedse partners (Olof Palme Center) partners brachten we tussen 7 en 10 oktober 2017 een werkbezoek aan Albanië en Kosovo. Het doel van het bezoek was om de politieke ontwikkelingen goed in kaart te brengen na de verkiezingen. Ronde tafel discussies met studenten, maatschappelijk organisaties, journalisten en academici werden afgewisseld met bilaterale afspraken met onze partners en andere politieke actoren.

In het kader van het European Forum for Democracy and Solidarity deden we verder fact finding missies, regionale trainingen in Oost-Europa, de Balkan en de MENA-regio. Tevens hebben wij het hele jaar een informatie service draaiende gehouden bestaande uit een website, politieke monitoring en een tweemaandelijks Newsflash. Deze activiteiten werden ondersteund door sociaaldemocratische partijen uit: Nederland, Noorwegen, Duitsland, Zweden, Oostenrijk, Denemarken, de Labour Party uit Groot-Brittannië, het Olof Palme International Center en de Partij voor Europese Sociaaldemocraten.

Development

Building Change

In het kader van het creëren van draagvlak is direct na de Tweede Kamer verkiezingen van 15 maart eraan gewerkt om relaties met nieuwe Kamerleden en hun medewerkers te leggen, dan wel bestaande relaties te intensiveren. Teamleden van Building Change hebben, in verschillende verbanden, gesprekken gevoerd met D66, GroenLinks, SP, PvdA, SGP, CU en CDA. Deze zijn later verdiept door de contacten over de actie 'Adopteer een SDG', zeker in de aanloop naar de begrotingsbehandelingen voor 2018. Er is ook een positief verlopen kennismaking geweest met het Kamerlid BH-OS van de VVD, dit heeft echter niet geleid tot frequenter contact met deze fractie.

SDG Rapportage

Building Change werd, in naam van Partos, door het Ministerie van Buitenlandse Zaken gevraagd om een deel van de eerste SDG-rapportage naar het Parlement (24 mei) en de VN (begin juli) te coördineren. We slaagden erin om meer dan 40 organisaties en instellingen te laten bijdragen aan de rapportage. Die geeft een beeld van waar Nederland staat met betrekking tot de SDG's, wat er nog nodig is naar de toekomst, en wat we daar zelf aan bijdragen. De rapportage werd in mei naar de Tweede Kamer gestuurd.

SDG-toets en regeerakkoord

Mede vanuit Building Change is het Duurzaam Regeerakkoord in april 2017 gelanceerd. Een initiatief dat gesteund wordt door 400+ organisaties, bedrijven, banken en instellingen, tot en met grote bedrijven als Philips, Royal Haskoning, en banken als ABN en Rabobank toe. Het Pleidooi is om te komen tot een duurzaam regeerakkoord dat de SDG's als uitgangspunt neemt; de invoering van de SDG-toets; vergroening van het belastingstelsel; voortzetting en versterking van een krachtig beleid ter bevordering van Internationaal Maatschappelijk verantwoord Ondernemen. De tekst van de petitie werd in eerste instantie aangeboden aan de informateur en de onderhandelende partijen, later ook aan de hele Tweede Kamercommissie BH-OS. In de maanden daarna is de campagne doorgegaan met acties via verschillende mediakanalen.

Adopteer een SDG

Vanwege uitblijvende externe financiering hebben we in juni met de directeuren nagedacht over activiteiten waarmee we op korte termijn aan onze doelstellingen kunnen werken. Het belangrijkste idee dat daaruit voortvloeide was de campagne 'Adopteer een SDG', waarbij Kamerleden van diverse politieke kleur en portefeuille een of meerdere SDG's kunnen adopteren. Zij verbinden zich daarmee aan het zich zichtbaar en krachtig inzetten voor het behalen van die SDG('s). De officiële lancering van het initiatief 'Adopteer een SDG' vond plaats tijdens de SDG Impact Summit op 25 september 2017 in het KIT, Amsterdam waar maar liefst 450 vertegenwoordigers van bedrijven, maatschappelijke organisaties, (lokale) overheden, young professionals en

Kamerleden samenkwamen. Inmiddels hebben 24 Kamerleden van 8 verschillende fracties, 16 van de 17 SDG's geadopteerd. Ook hebben meer dan 30 maatschappelijke organisaties zich verbonden aan de campagne. Het idee is dat zij specifieke Kamerleden monitoren, ondersteunen en van suggesties voorzien om zich in te zetten voor het behalen van 'hun' SDG(s).

Coherentierapportage

In september is voor de tweede keer de jaarlijkse voortgangsrapportage beleidscoherentie voor ontwikkeling gepubliceerd, waarin de Minister van BH-OS aangeeft hoe zij met andere ministers zich inzet voor coherent beleid op een achttal dossiers, waaronder toegang tot medicijnen, eerlijke belastingregimes en duurzame waardeketens. In het voortraject zijn vanuit Building Change ideeën aangedragen om – in vergelijking met vorig jaar – in de rapportage duidelijker weer te geven welke belangentegenstellingen er spelen en welke belangenafwegingen worden gemaakt ten gunste van ontwikkelingslanden.

Dialogue

De FMS organiseert regelmatig publieksbijeenkomsten en expertmeetings in Nederland over ontwikkelingen in landen en regio's die ons aangaan. Hierbij debatteren vertegenwoordigers uit de politiek, het maatschappelijk middenveld, wetenschap en het bedrijfsleven over landen waar wij werken of over ontwikkelingssamenwerking. De bijeenkomsten van de FMS zijn gratis toegankelijk (behalve de Afrikadag) en bieden altijd ruime gelegenheid aan leden van het publiek om vragen te stellen en om het debat aan te gaan met de sprekers en met elkaar. In 2017 vond geen Afrikadag plaats. Mensenrechten aan de randen van Europa

Politiek Café mensenrechten aan de rand van Europa

Vlak voor de Tweede Kamerverkiezingen vond op 9 maart het eerste Politieke Café van 2017 plaats in Amsterdam. Met ruim zestig bezoekers hadden we het over mensenrechten in landen aan de rand van Europa: een regio waar de FMS al sinds lange tijd actief is met onder andere politieke trainingen. Michiel Servaes (PvdA) presenteerde op deze avond het mensenrechtenmanifest: een manifest om meer aandacht voor mensenrechten in het Nederlandse buitenlandbeleid te vragen. Servaes had dit manifest opgesteld met verschillende maatschappelijke organisaties, waaronder PAX. Ilse Wermink (PAX) was dan ook aanwezig en samen met Servaes besprak ze de vraag of het acceptabel is om samen te werken met dictators en autoritaire leiders die mensenrechten schenden om internationale stabiliteit te bevorderen, bijvoorbeeld met betrekking tot de vluchtelingencrisis. De conclusie was dat dit averechts werkt: hoe minder aandacht je voor mensenrechten hebt, hoe meer mensenrechten zullen worden geschonden, waardoor je vervolgens meer migratiestromen veroorzaakt.

Politiek Café: De Filipijnen onder Duterte: opmaat naar genocide?

Op 19 juni was het tijd voor het tweede Politieke Café van de FMS. Dit keer stond de situatie in de Filipijnen op de agenda, een onderwerp dat veel discussie oproept, zowel online als in de zaal. Na aanleiding van de klacht tegen Duterte's beleid bij het Internationaal Strafhof, waarbij hij beschuldigd wordt van misdaden tegen de menselijkheid, hadden we het met de ruim tachtig bezoekers over de vraag of het beleid een opmaat naar genocide is. De avond begon met korte presentaties van twee professoren: Jeroen Adam van UGent en Nico Schrijver (Leiden, tevens Eerste Kamerlid PvdA). Adam argumenteerde dat in de Filipijnen

democratie en geweld al lange tijd 'hand in hand' gingen. Maar sinds het aantreden van Duterte zijn er wel veranderingen ingekomen. Zo wordt geweld directer gestimuleerd door de president en is er een grotere invloed van lokale politiek op de nationale politiek.

Protesten in de Rif

Het laatste Politieke Café vond plaats op 18 oktober en stond in het teken van de demonstraties in het Marokkaanse Rif gebied. Nadat een vishandelaar uit Al Hoceima in een vuilniswagen verpletterd werd, gingen de mensen er massaal de straat op om te protesteren tegen corruptie, discriminatie en economische malaise. Sindsdien houdt de onrust in de Rif de gemoederen bezig. Ongeveer 80 personen kwamen naar Casa Sofia in Amsterdam Nieuw-West om te horen wat PSU-partijvoorzitter Nabila Mounib, schrijfster Sietske de Boer, journaliste Nadia Ezzeroili en de oprichter van Rif Alert!, Fouad El Haji, hierover te zeggen hadden.

Blinibioscoop: een drieluik over protesten in Rusland en Oekraïne

In samenwerking met vereniging COVOR organiseerde de FMS in maart, april en mei in Rotterdam filmvertoningen gevolgd door paneldiscussies. Na afloop van de discussie kon iedereen op informele wijze met elkaar in gesprek gaan onder het genot van een pannenkoek (blini in het Russisch). Het thema van deze reeks was "Protesten in Rusland en Oekraïne: van het maatschappelijke naar het persoonlijke". In totaal hebben ongeveer 100 personen deze reeks bezocht.

Toekomst van de FMS, risico preventie, beleggingen en continuïteitsreserve

De financiering van de FMS is onder andere afhankelijk van subsidie uit de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP.) Deze subsidie is afhankelijk van het aantal zetels in de Tweede Kamer van de PvdA. De PvdA verloor de verkiezingen en zakte van 36 naar 9 zetels. De FMS bereidde zich hier al enige jaren op voor. De afhankelijkheid van deze subsidie is afgenomen en onze financieringsbasis is veel gevarieerder dan een aantal jaren geleden. Op die weg zullen wij verder gaan. Voor onze andere programma's geldt hetzelfde.

Ondertussen zijn wij er ook in geslaagd om een flexibele schil van werknemers rond de FMS te creëren. Twee van de werknemers hebben een tijdelijk contract. Bij een teruggang in subsidie maken wij dus geen afvloeiingskosten als de noodzakelijk inkrimping beperkt blijft tot twee werknemers. Als er meer nodig is, dan zal de FMS daartoe de nodige stappen ondernemen. De reguliere weg is dan dat ontslag wordt aangevraagd bij het UWV wegens bedrijfseconomische redenen en dat de werknemer(s) een transitievergoeding krijgen. De FMS heeft in 2016 scenario's ontwikkeld voor een mogelijke teruggang in 2017.

De FMS heeft in 2016 de continuïteitsreserve verhoogd. Die lag rond de honderdduizend euro. Het bestuur besloot op advies van de accountant dat een reserve van 50% van de salariskosten, ongeveer 175.000 euro, van de vaste medewerkers, verstandig is. In 2017 sluiten we af met een reserve van ongeveer 170.000 euro. In 2016 en 2017 is een medewerker afgevloeid met een regeling. Dit is ten koste gegaan van de continuïteitsreserve. De FMS heeft geen geld belegd.

Diversen

De FMS hield ook in 2017 weer een fondsenwervingsactie. Onze communicatie bestond uit:

- 1) Onze websites voor de stichting en voor Fair Politics & de Afrikadag
- 2) De maandelijkse FMS Nieuwsbrief
- 3) Facebook & Twitter

De FMS heeft gedurende het hele jaar dankbaar gebruik gemaakt van vrijwilligers en stagiaires.

Wij bedanken iedereen die ons werk mogelijk heeft gemaakt.

Manuela Monteiro

Voorzitter

Arjen Berkvens

Directeur

BALANS PER 31 DECEMBER 2017

(na resultaatbestemming)

ACTIVA

	<u>2017</u>		<u>2016</u>
	€		€
Viottende activa			
Overheidssubsidie (1)	-		130.547
Overige vorderingen en vooruitbetaald (2)	167.967		233.601
Partij van de Arbeid rekening-courant (3)	202.720		3.238
Liquide middelen (4)	<u>23.435</u>		<u>72.045</u>
		394.122	439.431
Totaal activa		<u>394.122</u>	<u>439.431</u>

PASSIVA

	<u>2017</u>		<u>2016</u>
	€		€
Eigen vermogen			
Continuïteitsreserve (5)	171.306		188.366
De Bom Vrouwenfonds	<u>163.170</u>		<u>220.000</u>
		334.476	408.366
Schulden			
Partij van de Arbeid rekening-courant (6)	-		
Nog te betalen en vooruitontvangen (7)	43.280		8.499
Reservering vakantiedagen en verlofuren	5.535		5.519
Reservering vakantiegeld	<u>10.831</u>		<u>17.047</u>
		59.646	31.065
Totaal passiva		<u>394.122</u>	<u>439.431</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2017

	Begroting 2017	Resultaat 2017	Resultaat 2016
	€	€	€
Baten			
Overheidssubsidie (8)	536.757	551.913	653.393
Bijdrage European Forum (9)	240.000	191.566	266.024
Bijdrage PvdA	18.300	18.300	18.300
Fondsenwerving Donaties	60.000	65.736	76.135
Stichting De Born	-	-	270.000
Partner bijdragen Afrikadag en andere (10)	10.000	-	88.469
FEPS inz. trainingen political parties (11)	130.493	144.747	78.871
FEPS inz. conferentie Oekraïne (12)	-	20.041	-
Bijdrage VVD inz. training Armenie (13)	-	5.068	-
Subsidie EC met Partos en W&D	-	-	88.267
Rente opbrengsten	-	-	119
Overige baten	-	938	316
Referendum EU-Ukrain	-	-	26.230
	995.550	998.309	1.566.124
Lasten			
Organisatiekosten			
Salarissen, sociale- en pensioenlasten (14)	357.000	368.714	374.355
Overige organisatiekosten (15)	91.800	119.231	127.290
Fondsenwerving	10.000	9.915	9.140
	458.800	497.860	510.785
Projecten			
Projecten/conferenties FMS subsidiabel (16)	220.000	254.873	339.661
Internationale Projecten European Forum (17)	140.000	95.498	134.498
Projecten De Born (18)	30.000	30.443	21.773
Denktank	10.000	-	1.430
Projecten in Nederland	30.000	11.459	21.125
Fair Politics activiteiten	4.000	8.734	17.342
Fair Politics project met Partos en W&D	-	-	46.626
Afrikadag	-	3.237	67.216
FEPS political parties (19)	176.830	144.747	78.871
FEPS inz. training Oekraïne (20)	-	25.347	18.340
	610.830	574.339	746.882
Totaal	1.069.630	1.072.199	1.257.667
Resultaat vóór bestemming	-74.080	-73.890	308.457
Onttrekking bestemmingsfonds	-50.000	-56.830	-
Toevoeging bestemmingsfonds	-	-	220.000
Onttrekking uit algemene reserve	-25.000	-17.060	-
Toevoeging aan algemene reserve	-	-	88.457
Totaal bestemd	920	-73.890	220.000

TOELICHTING ALGEMEEN

Toelichting behorende bij de jaarrekening.

De stichting Foundation Max van der Stoep for Democracy, Development and Dialogue (hierna: FMS), gevestigd te Amsterdam is op 1 juli 2013 ontstaan als een juridische fusie tussen Evert Vermeer Stichting (de blijvende stichting, welke thans de huidige naam heeft) en de Alfred Mozer Stichting (verdwijnde stichting). De operationele samenvoeging heeft reeds plaatsgevonden op 1 januari 2013.

Doelstelling van FMS is een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van (sociaal-)democratie in internationaal verband.

Verslaggevingsperiode

De verslaggevingsperiode is gelijk aan het kalenderjaar.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens Rijk C1 kleine organisaties zonder winststreven. FMS kwalificeert als een kleine rechtspersoon. Waar wenselijk wordt gebruik gemaakt van de vrijstellingen die van toepassing zijn. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Een activum wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen.

Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Belastingen

FMS is niet belastingplichtig voor vennootschapsbelasting en omzetbelasting.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten vorderingen uit hoofde van subsidies- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde.

Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

FMS maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de stichting blootstelt aan marktrisico (inclusief reële waarde- en renterisico), kredietrisico en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft FMS een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van FMS te beperken.

FMS zet geen afgeleide financiële instrumenten in.

Kredietrisico

De FMS loopt kredietrisico over leningen opgenomen onder financiële vaste activa, subsidie- en overige vorderingen en liquide middelen.

Renterisico

FMS loopt renterisico over de liquide middelen en rentedragende vorderingen en schulden.

Liquiditeitsrisico

FMS bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen.

Het bestuur ziet erop toe dat FMS steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten die deel uitmaken van de te vorderen subsidies benadert de boekwaarde daarvan.

Vorderingen uit hoofde van subsidies en overige vorderingen

Vorderingen uit hoofde van subsidies en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Overige financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieve rentemethode.

Financiële vaste activa

De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten.

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen.

Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, baten en lasten betrekking tot deze financiële instrumenten worden in staat van baten en lasten verantwoord.

De algemene reserve is bedoeld als een buffer bij tegenvallende baten of lasten.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Personeelsbeloningen / pensioenen

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

De pensioenpremies worden afgedragen aan een pensioenverzekeraar. Op grond van de uitvoeringsovereenkomst en RI 271 is het de stichting toegestaan de pensioenregeling te verwerken overeenkomstig de verplichting aan de pensioenuitvoerder. Uit dien hoofde worden de over een jaar verschuldigde pensioenpremie als pensioenlast in de staat van baten en lasten verwerkt.

TOELICHTING JAARREKENING

Balans

	2017 €	2016 €
Overheidssubsidie (1)		
WFPP	-	71.800
NRFP-MATRA	-	30.673
NRFP-MATRA SHIRAKA	-	28.074
	<u>-</u>	<u>130.547</u>

De FMS ontvangt krachtens de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP) en het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen (NRFP) van het ministerie van Binnenlandse Zaken jaarlijks subsidie.

Deze wordt middels een voorlopige beschikking en slechts voor 80%, gelijk met van de aan de partij verbonden wetenschappelijke bureau en jongerenorganisatie, overgemaakt aan de politieke vereniging die de ontvangen bedragen ter beschikking dient te stellen aan de genoemde organisaties. In het 4e kwartaal van het daaropvolgende jaar ontvangt de politieke vereniging de definitieve beschikking over het voorafgaande jaar en wordt het resterende deel van de subsidie (20%) die de politieke vereniging ontvangt, volledig ter beschikking gesteld aan de organisaties

Vanwege de neerwaartse bijstelling van de subsidie voor 2017, dit naar aanleiding van de verkiezingsuitslag, is er geen sprake meer van een vordering maar van een schuld. Zie (6). De subsidies tot en met 2016 zijn definitief vastgesteld.

	2017 €	2016 €
Overige vorderingen en vooruitbetaald (2)		
<i>Projecten European Forum</i>		
Labour	48.299	73.938
Foundation for European Progressive Studies	<u>112.288</u>	<u>78.871</u>
	<u>160.587</u>	<u>152.809</u>
<i>Partner bijdragen publieksactiviteiten</i>		
Foundation for European Progressive Studies (FEPS)	-	46.534
Corlido Procurement Services (Shell)	-	5.000
SPOE	-	6.000
	<u>-</u>	<u>57.534</u>
<i>Projecten met zusterpartijen in Europa</i>		
Macedonië	305	-
Bosnië-Herzegovina	65	-
Oekraïne	-	241
Servie	2.626	611
Moldavië	-	4.205
Totaal Projecten	<u>2.996</u>	<u>5.057</u>

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Balans (vervolg)

Overige vorderingen en vooruitbetaald (2) (vervolg)

	2017	2016
	€	€
<i>Overige</i>		
Partos		17.873
Delta Lloyd	2.266	-
Kruisposten	322	-
Vooruitbetaalde facturen	1.796	328
	<u>4.384</u>	<u>18.201</u>
	<u>167.967</u>	<u>233.601</u>

Partij van de Arbeid rekening-courant (3)

Rekening courant PvdA - FMS per 01-01	3.238	-
Toename	199.482	3.238
Rekening courant PvdA - FMS per 31-12	<u>202.720</u>	<u>3.238</u>

Over het saldo van de rekening-courant wordt geen intrest in rekening gebracht en zijn geen contractuele voorwaarden gesteld ten aanzien van de opeisbaarheid van het saldo.

Liquide middelen (4)

Rabobank	23.435	72.045
	<u>23.435</u>	<u>72.045</u>

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

Eigen vermogen

Continuïteitsreserve (5)

Beginstand per 1 januari:	188.366	99.909
Toevoeging:		88.457
Ontrekking:	-17.060	-
Eindstand 31 per december	<u>171.306</u>	<u>188.366</u>

De Born Vrouwenfonds

Beginstand per 1 januari:	220.000	-
Toevoeging:	-	220.000
Ontrekking:	-56.830	-
Eindstand per 31 december	<u>163.170</u>	<u>220.000</u>

Totaal

<u>334.476</u>	<u>408.366</u>
----------------	----------------

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Balans

2017   **2016**
 €   €

Schulden op korte termijn (6)

Partij van de Arbeid rekening-courant (6)

Rekening courant PvdA - FMS per 01-01	-	143.653
Afname	-	-143.653
Rekening courant PvdA - FMS per 31-12	-	-

Nog te betalen en vooruitontvangen (7)

2017   **2016**
 €   €

Overheidssubsidie

WFPP: Terug te betalen wegens verkiezingsuitslag PvdA	31.652	-
Te vorderen: NRFP-MATRA en SHIRAKA	-15.017	-
	16.635	-

Projecten european forum

Maja Videnovic	-	100
Laabidi Kousri Neima	-	177
Thaker Alzghool	-	59
	-	336

Projecten met Zusterpartijen

Bosnie	-	2.412
Servie	1.473	1.433
Project FEPS	10.604	
	12.077	3.845

Overige

Creditcards	10.567	318
Accountantskosten	4.000	4.000
	14.567	4.318
	43.280	8.499

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten

Baten

	Begroting 2017 €	Realisatie 2017 €	Realisatie 2016 €
Overheidssubsidie (8)			
WFPP		251.567	359.661
NRFP-MATRA en SHIRAKA		300.346	293.732
	<u>536.757</u>	<u>551.913</u>	<u>653.393</u>

Bijdrage European Forum (9)

Olof Palmes International Center		36.280	20.616
Sociaal democraten Denemarken		6.000	6.000
Foundation for European Progressive Studies		-	7.159
Arbeiderspartij Noorwegen		6.000	6.000
Sociaal democraten Zweden		27.000	43.138
PES		8.200	-
SPD Duitsland		25.000	25.000
SPOE Oostenrijk		6.000	6.000
Labour		73.086	152.331
Partij van de Arbeid		4.000	-
	<u>240.000</u>	<u>191.566</u>	<u>266.244</u>

De bijdragen dienen ter dekking van gemaakte kosten van het aan het European Forum gerelateerde projecten en zijn verkregen van zusterorganisaties van de Partij van de Arbeid.

Afboekingen vorderingen

Afboeking zusterorganisatie wegens oninbaarheid		-	220
Totaal bijdrage European Forum		<u>191.566</u>	<u>266.024</u>

Partner bijdragen Afrikadag en andere (10)

FEPS			46.534
Partos			5.000
Friederich Ebert Stiftung		-	4.528
Ministerie van Buitenlandse Zaken		-	1.850
Corlido Procurement Serv.		-	5.000
Bijdrage standhouders		-	7.735
Storting donateurs en kaartverkoop		-	12.822
FMO Nederland NV		-	5.000
	<u>10.000</u>	<u>-</u>	<u>88.469</u>

In 2017 is er geen Afrikadag gehouden.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten (vervolg)

<u>Baten</u>	Begroting 2017	Realisatie 2017	Realisatie 2016
	-	€	€
FEPS inz. trainingen political parties (11)	130.493	144.747	78.871

De FMS heeft een trainingsprogramma verzorgd voor landen in de Balkan en Oost-Europa. Van de Foundation for European Progressive Studies (FEPS) heeft zij daarvoor subsidie gekregen

FEPS inz. conferentie Oekraïne (12)	-	20.041	-
--	---	--------	---

De FMS heeft een conferentie verzorgd voor de Oekraïne en heeft daarvoor een bijdrage gekregen van de FEPS.

Bijdrage VVD inz. training Armenie (13)	-	5.069	-
--	---	-------	---

De FMS heeft samen met de VVD in oktober een training gegeven in Armenie. De VVD heeft de kosten van hotel voor haar rekening genomen.

Lasten

Salarissen, sociale- en pensioenlasten (14)

Salarissen	357.000	278.383	290.318
Sociale lasten		51.420	60.092
Pensioenpremies		20.990	15.495
Overige verzekeringen WIA/WGA/Eigen risico		7.580	7.337
Ontvangen ziekengeld en WAZO-uitkeringen		-15.908	-27.816
Reservering vakantiegeld/verlofuren		20.592	25.093
Reiskosten woon - werk		5.693	3.872
Overige personeelskosten		-36	-36
	<u>357.000</u>	<u>368.714</u>	<u>374.355</u>

In de salariskosten zit een afvloeiingsregeling verwerkt voor één medewerkster en zijn als volgt:

Salariskosten 5 maanden inclusief emolumenten	24.249
Pensioenlasten	1.261
Sociale lasten	4.135
	<u>29.645</u>

De directeur is voor een gedeelte van dit jaar intern gedetacheerd aan de PvdA ter tijdelijke vervanging van de internationaal secretaris. De FMS kreeg hiervoor € 18.571 dat in mindering is gebracht op de salariskosten

De FMS gaat vanaf 2018 al met minder vaste krachten werken. In 2016 bedroeg de omvang van het vaste personeelsbestand 6 FTE, in 2017 was dat 5 FTE, en 2018 zal dat eveneens 5 FTE zijn.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten (vervolg)

Lasten

Overige organisatiekosten (15)

	Begroting 2017 €	Realisatie 2017 €	Realisatie 2016 €
Huisvestingskosten	23.100	24.169	33.000
Bureaunkosten	23.100	28.661	35.982
Computerkosten	23.100	33.659	35.205
Reis- en verblijfkosten medewerkers	5.000	8.337	6.251
Abonnementen en lidmaatschappen	3.500	5.837	5.538
Accountantskosten	4.000	2.964	3.908
Vergaderkosten	2.000	5.924	1.614
Overige kosten	5.000	3.471	1.342
	88.800	113.022	122.840
<i>Overige personeelskosten</i>			
Scholing	3.000	3.286	3.018
Personeelsfestiviteiten	-	2.221	524
Jubilea en afscheid personeel	-	702	908
Juridisch advies	-	-	-
	3.000	6.209	4.450
Totaal overige organisatiekosten	91.800	119.231	127.290

Projecten/conferenties FMS subsidiabel (16)

Eigen bijdrage FEPS political parties	-	47.756	53.003
Eigen bijdrage FEPS training Oekraïne		5.374	
<i>Regio Zuidoost Europa</i>			
Albanië	-	662	-
Bosnië & Herzegovina	-	15.611	8.519
Macedonië	-	22.276	31.784
Montenegro	-	8.817	9.400
Servië	-	14.383	13.644
<i>Regio Midden-Oosten & Noord Afrika</i>			
Egypte	-	365	-
Libanon	-	7.381	
Jordanië	-	28.570	28.106
Marokko	-	11.175	17.026
Tunesië	-	28.699	23.957
<i>Regio Oost-Europa</i>			
Armenië	-	20.047	1.178
Wit-Rusland	-	15.386	71.410
Georgië	-	11.046	27.037
Moldavië	-	140	14.071
Oekraïne	-	22.559	40.526
	220.000	260.247	339.661

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten (vervolg)

Lasten

Internationale Projecten European Forum (17)	Begroting 2017 €	Realisatie 2017 €	Realisatie 2016 €
Algemene kosten		2.595	2.186
Albanië		6.778	
Montenegro en Albanië		-	8.847
Servië en Kroatië		-	7.515
Wit-Rusland		-	2.681
Moldavië		-	1.944
Georgie		6.125	2.332
LGBT		13.921	4.637
News Service		3.778	16.152
Promising politicians Western Balkan		3.384	1.872
Mena Future Leaders		14.667	55.965
Political Youth Academy Eastern Europe		44.250	30.367
	140.000	95.498	134.498
Projecten De Boin (18)	30.000	30.443	21.773

De uitgaven hebben betrekking op specifieke trainingen voor vrouwen en worden onttrokken aan De Boin Vrouwenfonds. Dit project heeft een omvang van 5,3 % van de totale projectkosten. Voor de organisatiekosten van deze specifieke projecten zal daarom een bedrag van € 26.387 zijnde 5,3% van de totale organisatiekosten wordt onttrokken aan De Boin Vrouwenfonds.

FEPS political parties (19)

Uitgaven political parties		192.503	131.874
Af: Doorber. aan Projecten/conferenties FMS (16)		-47.756	-53.003
	176.830	144.747	78.871

Zie ook: Projecten/conferenties FMS (17)

Voor dit project is € 144.747 ontvangen. Er is echter € 192.503 uitgeven. De meeruitgaven zijn betaald uit de subsidie die de FMS heeft ontvangen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten (vervolg)

Lasten

FEPS inz. training Oekraïne (20)

	Begroting 2017 €	Realisatie 2017 €	Realisatie 2016 €
Uitgaven		25.347	-
Af: Doorber. aan Projecten/conferenties FMS (16)		-5.374	-
		<u>19.973</u>	<u>-</u>

Voor dit project is € 20.040 ontvangen, zie (12). Bepaald is dat de FMS een deel nog dient terug te storten zijnde eigen bijdrage van dit project. De eigen bijdrage is € 5.374. De FMS heeft die eigen bijdrage betaald uit de subsidie die zij van het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft ontvangen

Giften

Zowel in 2016 als 2017 heeft de FMS geen giften ontvangen van natuurlijke personen waarvan de bijdrage per persoon groter was dan € 500.

Statutaire bepaling resultaatbestemming

Overeenkomstig de statuten besluit het bestuur omtrent de bestemming van het resultaat. Dit in overeenstemming met de statutaire doelstellingen van de FMS.

Voorstelling resultaat bestemming

Het bestuur stelt voor het negatieve resultaat ten bedrage van € 73.890 als volgt te bestemmen:

Een bedrag van € 56.830 wordt onttrokken uit het bestemmingsfonds De Born vrouwenfonds, en het bedrag van € 17.060 uit de continuïteitsreserve.

Begroting 2018

Inkomsten

1.1	WFPP/MATRA/Shiraka	354.530
1.2	Bijdrage aan het European Forum	240.000
1.3	Bijdrage van de PvdA	18.300
1.4	Fondsenwerving	70.000
1.8	Partner bijdragen publieksactiviteiten	50.000
1.9	Onttrekking bestemmingsreserve De Born	55.000
1.11	Subsidies FEPS Afrikadag en trainingen	275.000
1.12	Subsidie EC Marokko project	37.500
		<u>1.100.330</u>

Uitgaven Organisatie

2.1	Salarissen	320.000
2.2	Huisvesting	25.000
2.3	Bureaunkosten	15.000
2.4	Computerkosten	10.000
2.5	Reis en verblijfkosten	4.000
2.6	Overige personeelskosten/ opleidingen	10.000
2.7	Abonnementen en lidmaatschappen	5.000
2.8	Accountantskosten	4.000
2.9	Vergaderkosten	2.000
2.11	Kosten fondsenwerving	8.000
2.12	Overige kosten	5.000
		<u>408.000</u>

Uitgaven Projecten (directe kosten)

3.1	bi-laterale steun aan partijen	120.000
3.2	internationale projecten	130.000
3.2.1	Projecten De Born	30.000
3.3	Projecten in Nederland	7.500
3.4	Projecten met FEPS	215.000
3.5	FMS Denktank	2.500
3.6	FEPS Projecten FMS bijdrage	145.000
3.7	Project Marokko Europese Commissie	37.500
3.8	Building change	2.000
		<u>689.500</u>

	Inkomsten	1.100.330
	Uitgaven	1.097.500
		<u>2.830</u>

Ondertekening

Vastgesteld en goedgekeurd te Amsterdam op _____ 2018

Manuela Monteiro (voorzitter)

Liesbeth van de Grift (vicevoorzitter)

Liselore van der Heijden (secretaris/penningmeester)

Roelof van Laar

Joyce Hamilton

Ayaan Abukar

Kirsten Meijer

Yannick Du Pont

Rob de Vos

Directeur: Arjen Berkvens

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Stichting Foundation Max van der Stoel
Postbus 1310
1000 BH AMSTERDAM

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Foundation Max van der Stoel

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Foundation Max van der Stoel gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening voor het jaar geëindigd op 31 december 2017 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Foundation Max van der Stoel, te Amsterdam per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 kleine organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 394.122;
2. de staat van baten en lasten voor het boekjaar eindigend op 31 december 2017 met een resultaat van € -73.890 (tekort); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook RJ-Richtlijn C1 kleine organisaties-zonder-winststreven valt. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Foundation Max van der Stoel, te Amsterdam, zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere Informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 kleine organisaties-zonder-winststreven vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 kleine organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende regelgeving. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de onderstaande bijlage bij onze controleverklaring.

Sliedrecht, 20 juni 2018.

WIT^h accountants B.V.

Bijlagen.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2017 van Stichting Foundation Max van der Stoel te Amsterdam

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
t.a.v. afdeling Partijfinanciering
Turfmarkt 147
2511 DP DEN HAAG

Den Haag, 31 mei 2018
Ons kenmerk: FIN-18001-IH
Betreft: Uitstel indienen jaarrekening 2017

Geachte mevrouw, mijnheer,

Naar aanleiding van het gesprek dat u op donderdag 31 mei 2018 heeft gevoerd met Irma Hokke (controller PvdA) verzoek ik u om uitstel te verlenen voor het indienen van de jaarrekening 2017 ten behoeve van het vaststellen van de subsidie.

De aanleiding voor ons verzoek om uitstel kent twee oorzaken. De voornaamste oorzaak is het feit dat als gevolg van de Gemeenteraadsverkiezingen een fors aantal lokale afdelingen de jaarrekening te laat heeft ingediend (interne deadline: eind maart). Hierdoor is de controle die wij vanuit het partijbureau uitvoeren om de cijfers op een juiste wijze te consolideren vertraagd. Wat gevolg heeft voor het moment dat de accountant de controle kan starten.

Een geruststellende gedachte is dat de accountants de controle op de enkelvoudige jaarrekening praktisch hebben afgerond. Volgende week starten zij met de consolidatie.

Daarbij dient opgemerkt te worden dat onze personele omvang, ook op de afdeling Financien, na het verlies bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017, significant lager is dan voorgaande jaren.

Wij gaan er vooralsnog van uit dat de jaarrekening uiterlijk op 1 juli bij uw Ministerie ligt. Desalniettemin houden we het scenario open dat 1 juli nog net even te vroeg is. Vandaar ons verzoek aan u of uitstel mogelijk is.

We vertrouwen u voldoende te hebben geïnformeerd en hopen op begrip voor deze situatie.

Hoogachtend,

Martijn Brandenburg
Directeur Partijbureau Partij van de Arbeid

Telefoon: [redacted] of [redacted]
E-mail: [redacted]

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Partij van de Arbeid
t.a.v. directeur partijbureau
Postbus 30204
2516 EH DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bestuur en Wonen**
Directie Democratie en
Burgerschap

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Contactpersoon

partijfinanciering@minbzk.nl

Kenmerk
2018-0000344408

Uw kenmerk

Datum 15 juni 2018
Betreft Reactie op uw verzoek

Geacht heer Brandenburg,

Ingevolge artikel 12, lid 1 van de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) dient de aanvraag tot de subsidievaststelling over 2017 voor 1 juli 2018 te zijn ingediend. U heeft bij brief van 31 mei aangegeven dat u de volledige aanvraag mogelijk niet tijdig kunt indienen. Indien de voor 1 juli 2018 verstrekte gegevens en bescheiden inderdaad onvoldoende zijn voor de beoordeling van de aanvraag of voor de voorbereiding van de beschikking (art. 4:5 Algemene wet bestuursrecht) dan ben ik bereid tot het verlenen van een hersteltermijn van 2 weken zodat u de aanvraag uiterlijk op 15 juli 2018 kunt aanvullen. U dient dus in ieder geval voor 1 juli 2018 een pro forma aanvraag in te dienen.

Volledigheidshalve wijs ik u op artikel 12, vierde lid, van de Wfpp. In de Memorie van Toelichting staat daarover het volgende:

"Indien een politieke partij te laat is met het indienen van de schriftelijke stukken voor de subsidievaststelling, kunnen en mogen de andere partijen daardoor niet worden benadeeld. Voor de definitieve vaststelling van de subsidiebedragen zijn de ledentallen van alle partijen benodigd (artikel 7, eerste lid (Bew.: thans artikel 8, eerste lid)). Deze dienen te zijn voorzien van een deugdelijke accountantscontrole (artikel 25, onder h (Bew.: thans artikel 26, onder h)). Indien op het moment van de subsidievaststelling een partij in gebreke is met de schriftelijke verantwoording, worden de subsidies vastgesteld op basis van de ledentallen van de partijen die hun ledentallen wel hebben verantwoord. Voor de in gebreke gebleven partij vervalt in dat geval de aanspraak op het op ledentallen gebaseerde subsidiedeel (artikel 11, vierde lid (Bew.: thans artikel 12, vierde lid)). Voor de overige partijen wordt in deze situatie de subsidie hoger, aangezien de beschikbare subsidie toekomt aan de partijen die juist en volledig hebben verantwoord."

Directoraat-generaal
Bestuur en Wonen
Directie Democratie en
Burgerschap

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen kunt u contact opnemen met [REDACTED] via partijfinanciering@minbzk.nl.

Datum
15 juni 2018

Kenmerk
2018-0000344408

Hoogachtend,

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
namens deze,

Directeur Democratie en Burgerschap

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit daartegen per brief bezwaar maken bij de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Postbus 20011, 2500 EA Den Haag. Het bezwaarschrift moet zijn ondertekend, voorzien zijn van een datum alsmede de naam en het adres van de indiener en dient vergezeld te gaan van de gronden waarop het bezwaar berust en, zo mogelijk, een afschrift van het besluit waartegen het bezwaar is gericht.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Partij van de Arbeid
t.a.v. het bestuur
Postbus 1310
1000 BH AMSTERDAM

**Directie Democratie en
Burgerschap**
Ministerie van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
<http://www.rijksoverheid.nl>

Contactpersoon
E partijfinanciering@minbzk.nl

Kenmerk
2018-0000253208

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Datum: 22 oktober 2018
Referentienummer: 2018-0000041955
Betreft: Subsidievaststelling en terugvordering Wfpp 2017

Geacht bestuur,

Op 29 juni 2018 heb ik de verantwoording voor de door u ontvangen subsidie in het kader van de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) over 2017 ontvangen.

Het inhoudelijke verslag is door mij in goede orde ontvangen. Met het resultaat kan ik instemmen.

Uit de eindafrekening blijkt dat u € 2.432.251,57 voor deze activiteiten hebt uitgegeven. Dat is minder dan de toegekende subsidie van € 3.320.158,09, waarvan € 2.656.126,47 als voorschot is uitbetaald.

In het toegekende bedrag zijn begrepen de subsidie voor:

- het wetenschappelijk instituut (€ 405.398,26)
- de politieke jongerenorganisatie (€ 135.643,57)
- de neveninstelling voor buitenlandse activiteiten (€ 251.296,00)

Onder verwijzing naar de subsidieverlening van 21 december 2017, kenmerk 2016-0000749430 (herziening: 7 juli 2017, kenmerk 2017-0000301265) stel ik het definitieve subsidiebedrag vast op € 2.432,251,57.

Dit betekent dat u het bedrag van onderbesteding, te weten € 223.874,90, dient terug te storten. Ik verzoek u dit bedrag binnen 30 dagen over te maken aan: NL37 INGB 0705 0022 41 t.n.v. Ontvangsten rek. DCB (H7), onder vermelding van het subsidienummer 560028678

Voor vragen over deze beschikking kunt u contact opnemen met uw contactpersoon via partijfinanciering@minbzk.nl.

Datum

22 oktober 2018

Kenmerk

2018-0000253208

[REDACTED] se Zaken en Koninkrijksrelaties,

Ruimte en Wonen

[REDACTED] es weken na bekendmaking van dit besluit daartegen per brief
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Postbus 20011, 2500
moet zijn ondertekend, voorzien zijn van een datum alsmede de
en dient vergezeld te gaan van de gronden waarop het bezwaar
derzijde en, zo mogelijk, een afschrift van het besluit waartegen het bezwaar is gericht.